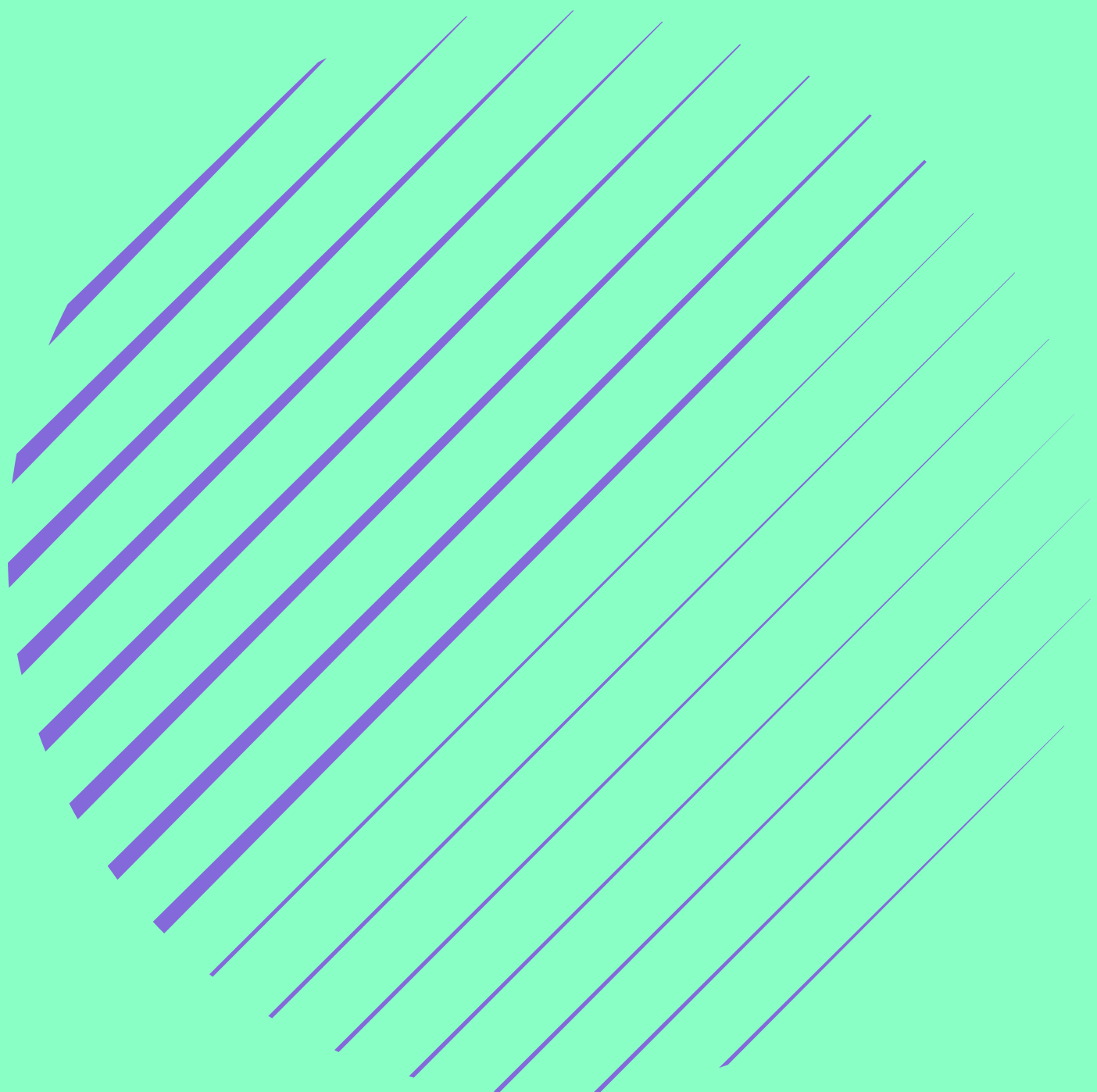
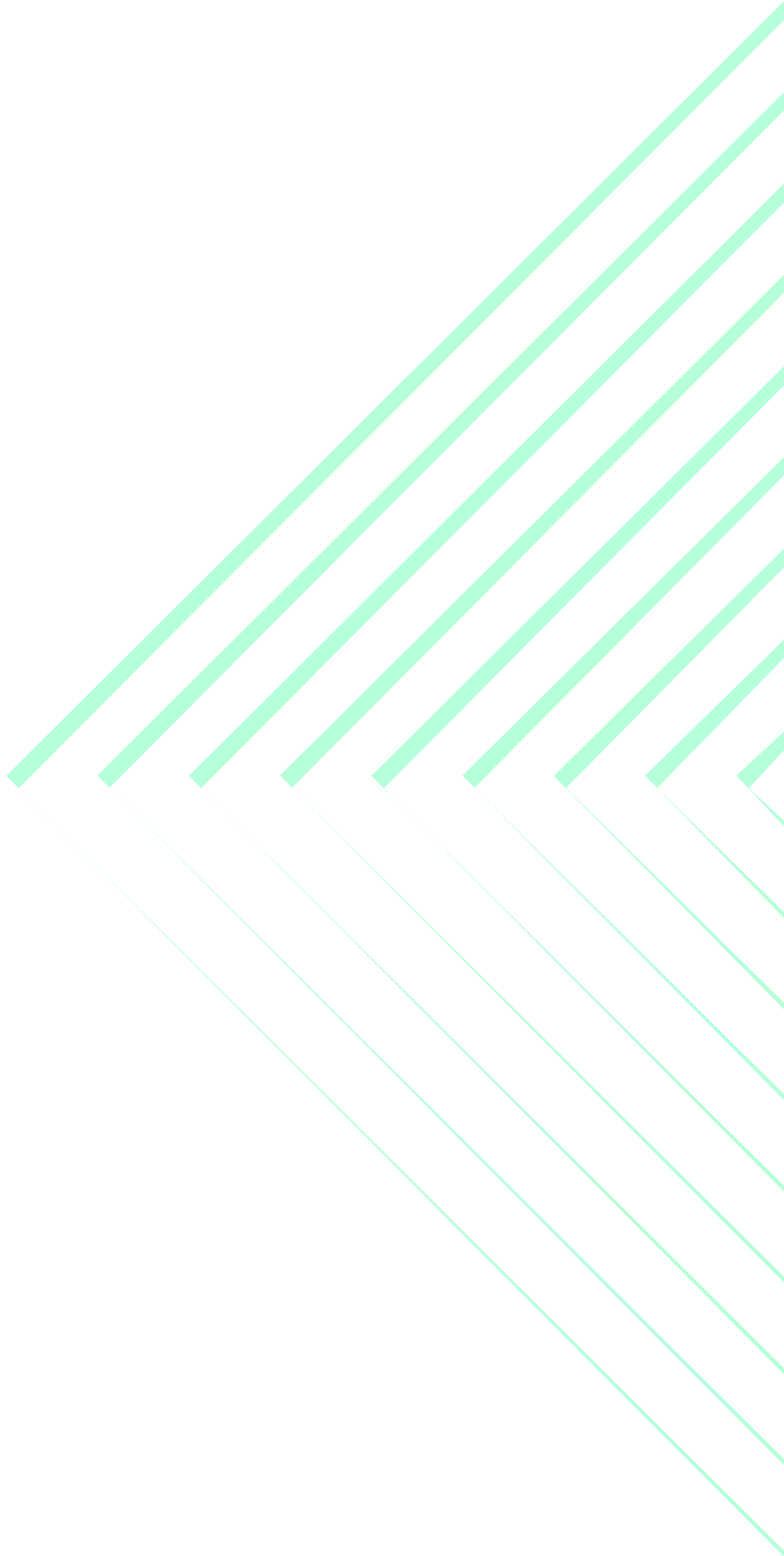

Metodološki priročnik

Co-funded by
the European Union

Impresum

Naziv projekta: EmpowHERment LAB

Program: Erasmus+ KA220 na področju izobraževanja odraslih

Referenčna številka projekta: 2021-1-HR01-KA220-ADU-000029700

Koordinator projekta: Pučko otvoreno učilište Čakovec

Projektni partnerji: Asociación Building Bridges (Španija), Ljudska univerza Lendava (Slovenija), SuperCode (Nemčija), Enjoy Sicily (Italija), Lava Legato (Nizozemska)

Spletna stran projekta: empowherment.eu

Nacionalna agencija: Agencija za mobilnost in programe EU (AMPEU)

Naziv publikacije: Metodološki priročnik

Vsebina: Metodološki priročnik EmpowHERment LAB vsebuje celovit pregled metodologij, uporabljenih pri projektu. Njegov cilj je premostiti vrzel v digitalnih spretnostih žensk. Projekt se osredotoča na povečanje njihovih možnosti za zaposlitev z razvijanjem kompetenc na področjih, kot so digitalni marketing, oblikovanje osebne blagovne znamke, vsebinski marketing in poglobljeni koncepti digitalnega marketinga, kot so SEO, SEA in SEM. Ta metodološki priročnik je rezultat sodelovanja vseh partnerjev v projektne konzorciju.

Opozorilo: Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno mnenja avtorja (-ev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Agencije za mobilnost in programe EU (AMPEU). Niti Evropska unija niti organ, ki dodeljuje sredstva, zanje nista odgovorna.

Avtorske pravice: Ta publikacija je dostopna javnosti pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva (**CC BY-NC 4.0**).

Informacije o projektu

Cilj projekta EmpowHERment LAB je ženske opolnomočiti na področju digitalnih spretnosti s pridobivanjem temeljnih in naprednih digitalnih kompetenc. V okviru projekta želimo to izpostaviti s sklicevanjem na pomanjkanje žensk v sektorju IKT in jim vsled tega omogočiti usposabljanje za pridobivanje spretnosti na področjih, kot so spletni razvoj, kibernetna varnost, digitalno trženje in socialno podjetništvo. Ključni poudarek je na ženskah, ki jim grozi socialna izključenost zaradi ekonomskih, geografskih, kulturnih ali drugih izzivov. Cilji projekta so: vzbuditi nove interese pri ženskah, ki jim grozi socialna izključenost s pomočjo IKT, zagotoviti nova orodja in metode poučevanja za posodabljanje učnih pristopov izobraževalcev odraslih, spodbujati dejavno udeležbo žensk pri razvijanju digitalnih spretnosti, spodbujati pravilno uporabo tehnologij pri uvajanju novih učnih metod, odpraviti kulturne ovire s katerimi se srečujejo ženske na področju IKT in zagotoviti v organizacijah za izobraževanje odraslih spolno enakost. Glavne aktivnosti projekta so: oblikovanje Bootcamp-a z moduli o orodjih in tehnikah digitalnega trženja, razvoj priručnika o digitalnih veščinah za podjetnice in izobraževalke na področju IKT, vzpostavitev šestih središč za samostojno učenje ter organizacijo dogodkov s ciljem širjenja informacij v vsaki sodelujoči državi ob koncu projekta. Pričakovani rezultati vključujejo opolnomočenje in nova znanja za udeleženske, posodobljeno znanje izobraževalcev odraslih, trdnejše mreže med organizacijami ter široko dostopno gradivo in metodologijo za potrebe usposabljanja.

Informacije o partnerjih

Pučko otvoreno učilište Čakovec (Hrvaška)

PUČKO
OTVORENO
UČILIŠTE
ČAKOVEC

Pučko otvoreno učilište Čakovec je ustanova za izobraževanje odraslih, ki jo je leta 1955 ustanovilo mesto Čakovec. Ustanova deluje na več ključnih področjih, največ programov pa izvaja na področju formalnega izobraževanja in poklicnega izobraževanja odraslih. Njihovi programi izobraževanja so večinoma namenjeni osebam z osnovnošolsko ali srednješolsko izobrazbo, ki želijo postati bolj konkurenčni na trgu dela.

Asociación Building Bridges (Španija)

Kulturno združenje Building Bridges je bilo ustanovljeno leta 2008 z namenom spodbujanja duha in povezovanja skupnosti ter krepitev evropske kulturne zavesti med mladimi. Kulturno društvo Building Bridges deluje na lokalni ravni kot ustanova za pomoč in podporo pri izvajanju neformalnih programov izobraževanja in povečanju znanja o praksah evropskega sistema dela.

SuperCode (Nemčija)

super(code)

SuperCode je mlad in agilen inštitut za razvijanje in krepitev digitalnih kompetenc v Düsseldorfu/NRW/Nemčija. SuperCode v okviru intenzivnih tečajev usposablja mlade odrasle, ki si želijo opravljati delo na področju programiranja za potrebe kodiranja/razvijanja digitalnih veščin (polni/izredni čas) in jih spodbuja pri razvoju kariere v sektorju IT.

Co-funded by
the European Union

Ljudska univerza Lendava (Slovenija)

LJUDSKA UNIVERZA LENDAVA
NÉPI EGYETEM LENDVA

Ljudska univerza Lendava je zavod za izobraževanje odraslih, ki ga je leta 1959 ustanovila Občina Lendava. Že več kot 60 let skrbi za širjenje znanja med odraslimi v občinah upravne enote Lendave in širše. Z leti se je LU Lendava iz klasične organizacije za izobraževanje odraslih razvila v sodoben center vseživljenjskega učenja in postal eden vodilnih zavodov na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji. LU Lendava je bila na področju izobraževanja vedno usmerjena na ljudi in v uresničevanje potreb družbe.

Enjoy Sicily (Italija)

Kulturno združenje Enjoy Sicily je bilo ustanovljeno leta 2011 kot neformalna skupina mladih, ki imajo radi svoje ozemlje in želijo lokalni skupnosti z organizacijo kulturnih, športnih in umetniških dejavnosti vdihniti življenje. Skupina Enjoy Sicily, ki jo sestavljajo socialni pedagogi, izobraževalci, psihologi in ljubitelji evropskih politik, je od leta 2011 izvedla več projektov v okviru katerih je spodbujala in širila kulturo in evropsko državljanstvo med mladimi.

Lava Legato (Nizozemska)

Fundacija Lava Legato že 20 let sodeluje v programu Erasmus, trenutno pa je tudi aktivna udeleženka programa Evropska solidarnostna telesa (ESC). Vse dejavnosti fundacije so osredotočene na socialno podjetništvo, medkulturno sodelovanje, omogočanje plačanega in prostovoljnega dela ter umetniško izražanje. Fundacija verjame v sodelovanje z različnimi posamezniki in organizacijami ter ima lokalno, regionalno in mednarodno mrežo partnerjev.

Kazalo vsebine

Predgovor.....	1
Komu je priročnik namenjen?	2
Ženske v tehnologiji in podjetništvu	4
Pomen zastopanja	5
Ženske, ki so uspele na področju tehnologije in marketinga	6
Opolnomočenje žensk s pomočjo podjetništva	9
Spodbujanje ženskega podjetništva.....	11
Informacijsko-komunikacijska tehnologija: sredstvo za opolnomočenje	13
Ženske v sektorju informacijsko-komunikacijske tehnologije.....	14
Učni pripomočki.....	16
Priporočeno v nadaljnje branje	17
Orodja in metode, ki se uporabljajo v neformalnih programih izobraževanja	19
Spoznavanje orodij in metod neformalnega izobraževanja	20
Neformalno izobraževanje: sprememba paradigme	20
Neformalna orodja in metode v izobraževanju: spodbujanje ustvarjalnosti ...	21
Primeri orodij in metod pri poučevanju v neformalnih programih izobraževanja	22
Uporaba igre in simulacije v neformalnem izobraževanju	22
Uporaba izkustvenega učenja v neformalnem izobraževanju	25
Uporaba sodelovalnega učenja v neformalnem izobraževanju	28
Uporaba mentorstva in coachinga v neformalnem izobraževanju	30
Posebna opomba o spletnih orodjih.....	32
Praktični primeri neformalnih pristopov v izobraževanju	34
Učni pripomočki.....	36
Priporočeno v nadaljnje branje	37
Nudenje podpore zahtevnejšim skupinam pri učenju	39
Opredelitev zahtevnejših ciljnih skupin: kdo so potencialne ciljne skupine? ..	40
Katere vrste učnih težav lahko prepoznamo?.....	42
Ugotavljanje ovir pri učenju	43

Posebni izzivi, povezani z digitalnimi kompetencami	45
Podporne mreže za učeče se, ki se soočajo z izzivi	46
Strategije za premagovanje ovir pri učenju	46
Nekaj pomembnih teoretičnih konceptov o učenju, pomembnih za vse učeče se	48
Kaj to pomeni v vsakdanji praksi? Primeri iz prakse organizacije Lava Legato	50
Učni pripomočki.....	53
Priporočeno v nadaljnje branje	54
Vključujoče in trajnostno izobraževanje: uporaba nizko tehnoloških in netehnoloških rešitev	56
Oblike digitalnega razkoraka	57
Opredelitev netehnoloških in nizkotehnoloških pristopov v izobraževanju	62
Orodja in tehnike, ki se uporabljajo pri netehnoloških in nizkotehnoloških pristopih	63
Primeri odprtih in okolju prijaznih virov	66
Izbor dejavnosti brez internetne povezave, prilagojenih za poučevanje digitalnih spretnosti odraslih učečih se	68
Učni pripomočki.....	69
Priporočeno v nadaljnje branje	70
Statistični podatki in analize	72
Razmišljaj globalno, deluj lokalno!.....	72
Pomen ugotavljanja potreb učečih se na lokalni ravni	74
Struktura ankete	75
Ključne ugotovitve raziskave Empowerment LAB	76
Moč v raznolikosti	80
Učni pripomočki.....	81
Priporočeno v nadaljnje branje	82
Oblikovanje usposabljanja; pogled na metodologijo in izzive, s katerimi se soočajo ciljne skupine.....	84
Ustvarjeni viri	85
Priprava na spletno usposabljanje	89

Metodologija.....	90
Ustvarjanje in prilagajanje vsebine	90
Izbira spletne učne platforme	92
Zagotavljanje dostopnosti	93
Jezikovna podpora	95
Strategije vključevanja udeležencev	96
Spremljanje in nenehno izobraževanje	97
Povzetek	97
Učni pripomočki.....	98
Priporočeno v nadaljnje branje	99
Zaključek.....	101

Predgovor

Uvod in predgovor sta pripravili partnerski organizaciji Pučko otvoreno učilište Čakovec in Asociación Building Bridges. V njiju so predstavljene podrobnosti o ciljni skupini tega metodološkega priročnika in njegovi praktični uporabi.

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno mnenja avtorja(-ev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Agencije za mobilnost in programe EU (AMPEU). Niti Evropska unija niti organ, ki dodeljuje sredstva, zanje ne moreta biti odgovorna.

Pred vami je metodološki priročnik EmpowHERment LAB, celoviti vodnik, namenjenem mentorjem, učiteljem in drugim izobraževalcem, katerih delo je posvečeno razvoju digitalnega izobraževanja. Ta priročnik je rezultat obsežnih raziskav in praktičnih spoznanj, ki so namenjena izobraževalcem kot vodilo pri razvoju vključujočih, učinkovitih in transformativnih učnih okolij. Ker živimo v času, v katerem digitalne kompetence niso le prednost, temveč nuja, se ta priročnik kaže kot ključno orodje pri premoščanju digitalnega razkoraka in spodbujanju digitalne pismenosti med različnimi skupinami učečih se.

Priročnik je razdeljen na šest poglavij, vsako pa obravnava en vidik digitalnega izobraževanja. Poglavje "Ženske v tehnologiji in podjetništvu" raziskuje strategije za večjo vključenost žensk na tehnoloških področjih, tudi na vodilnih položajih. Poglavje "Neformalna izobraževalna orodja in metodologije" se pogloblja v inovativne in prilagodljive izobraževalne pristope zunaj tradicionalnih učilnic. Poglavje "Podpora raznolikim učnim skupinam pri učenju in rasti" izpostavlja metode za zadovoljevanje edinstvenih potreb učečih se iz različnih okolij in učečih se z različnimi potrebami. V poglavju "Vključujoče in trajnostno izobraževanje se obravnava pomen dostopnih izobraževalnih praks v različnih tehnoloških kontekstih. Poglavje "Statistični podatki in analiza" pa ponuja vpogled v vlogo podatkov pri razumevanju in izboljševanju rezultatov izobraževanja. V zadnjem poglavju "Vzpostavitev Bootcampa so predstavljene praktične smernice za ustvarjanje učinkovitih, poglobljenih učnih izkušenj v okviru učnih kampov. Navedena poglavja zagotavljajo zaokrožen pogled na ključne teme digitalnega izobraževanja, pri čemer poudarjajo vključenost in opolnomočenje.

Pričujoči metodološki priročnik poudarja načelo vključevanja, nenehnega učenja in prilagodljivosti. Ker se zavedamo hitrega tehnološkega napredka in različnih okolij, iz katerih prihajajo učeči se, ta priročnik služi kot vodilo za izobraževalce, njegov osnovni namen pa je, da bi se slednji lažje orientirali v vedno bolj kompleksnem digitalnem izobraževanju. Ponuja množico strategij, orodij in spoznanj, ki izobraževalcem omogočajo, da ne le posredujejo znanje, temveč pri učečih se vzbudijo strast do vseživljenjskega učenja. S tem priročnikom si vzgojitelji, učitelji in izobraževalci pridobijo znanje za vzpostavljanje okolij, v katerih je učenje dinamično, vključujoče in odraža večplastno naravo naše digitalne družbe, kar zagotavlja, da je pot izobraževanja enako bogata kot njen cilj.

Komu je priročnik namenjen?

Ta priročnik je namenjen izobraževalcem, vodjam usposabljanj, mladinskim delavcem in mentorjem, ki si prizadevajo posameznike opremiti s temeljnimi digitalnimi spretnostmi, predvsem tistim, ki delajo v deprivilegiranem okolju ali s ciljnim skupinami, ki zaradi svojega položaja in oddaljenosti od potencialnega trga dela imajo kompleksnejše zahteve in potrebe. Ne glede na to, ali ste globoko predani formalnemu poučevanju ali občasno sodelujete pri usposabljanjih, ste izkušen mentor ali predan mladinski delavec, vam bo pričujoči priročnik v pomoč pri vodenju in izvajanju programov razvijanja digitalnih kompetenc. Ker je metodološki priročnik EmpowHERment LAB namenjen različnim ciljnim skupinam, katerih skupna točka je prenos znanja in vedenja, se nam zdi pomembno, da poudarimo nekaj možnosti uporabe za vsako od njih.

Izobraževalci: Metodološki priročnik je za učitelje in izobraževalce orodje, ki jim na podlagi profila učečih se ponuja specifična in prilagojena orodja za pripravo celovitega načrta za učenje.

Trenerji: Pri profesionalnih trenerjih pričujoči priročnik vpliva na razvijanje spretnosti izvajanja učinkovitejših programov usposabljanja. V priročniku najdete nabor orodij za izvajanje alternativnih načinov usposabljanja. Ta priročnik vsebuje bistvene pristope za strukturiranje informacij na način, ki upošteva okolje, v katerem poteka usposabljanje in občinstvo, ki mu je slednje namenjeno.

Mladinski delavci: Mladinski delavci imajo ključno vlogo pri usmerjanju svojih sovrstnikov v situacije, ki jim ponujajo več možnosti za osebni in profesionalni razvoj. Priročnik mladinskim delavcem pomaga opolnomočiti

njihove varovance z digitalnimi veščinami in znanjem na podlagi različnih metod, pri čemer je največji poudarek na neformalnih pristopih in, če glede na možnosti, ki jih nudi okolje, nizkim in netehnološkim pristopom za posredovanje praktičnih informacij učencem

Mentorji: Ta priročnik je za mentorje vodnik, s katerim lahko skupaj z učečimi se, krmarijo po digitalni pokrajini. Ponuja strukturiran pristop k mentorstvu s poudarkom na digitalnem opolnomočenju. Ne glede na to, ali so v proces mentorstva vključeni strokovnjaki, ambiciozni podjetniki ali posamezniki s specifičnimi cilji, mentorje ta priročnik opremi z orodji in metodami, s katerimi si bodo le-ti pridobili potrebne digitalne kompetence.

V bistvu je ta priročnik vir, namenjen izobraževalcem, trenerjem, mladinskim delavcem in mentorjem, tudi tistim, ki svoje delo opravljajo v manj ugodnih razmerah ali z različnimi ciljnimi skupinami. Namenjen je tistim, ki se zavedajo pomena digitalnih veščin v današnjem svetu in to znanje posredujejo tistim, ki ga najbolj potrebujejo.

Ženske v tehnologiji in podjetništvu

Ljudska univerza Lendava je s svojim bogatim znanjem o opolnomočenju žensk, ki so izključene ali pa jim slednja grozi, partnerstvu prispevala spoznanja o potrebi po poznavanju žensk, ki so kot sredstvo osebnega opolnomočenja izbrale tehnologijo in v evropski zgodovini izstopajo zaradi uspehov in gradnji kariere na tem področju.

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno mnenja avtorja(-ev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Agencije za mobilnost in programe EU (AMPEU). Niti Evropska unija niti organ, ki dodeljuje sredstva, zanje ne moreta biti odgovorna.

To poglavje obravnava napredek in izzive, s katerimi se ženske srečujejo na področju tehnologije in podjetništva. Navezuje se na cilj projekta EmpowHERment LAB, ki stremi k povečanju udeležbe žensk na obeh omenjenih področjih. Izobraževalcem predstavlja vir, ki jim pomaga razumeti edinstvene ovire, s katerimi se soočajo ženske, hkrati pa ponuja strategije za podporo in navdih učečim se ženskam v tehnoloških in podjetniških vodah.

Ko razmišljamo o t. i. eliti oziroma o najpomembnejših ljudeh na nekem področju, se še vedno prepogosto ujamemo v past tipične vizualizacije, v njej pa si kot idealnega predstavnika posameznega področja predstavljamo belega moškega v elegantnih oblačilih. Podjetniški in tehnološki svet pri tem nista nikakršna izjema. Čeprav najpogosteje vizualizirani beli moški v elegantnih oblačilih tudi v 21. stoletju predstavljajo večino zaposlenih na področju tehnologije in podjetništva, se posameznikom z manj priložnostmi vedno pogosteje uspe prebiti na področji, ki sta bili skrbno varovani za te izbrance, tudi ženskam. V primerjavi

z moškimi po podatkih iz leta 2020 le okoli 30 % vodilnih vlog v poslovnem svetu pripada ženskam, v tehnološkem svetu pa so te številke še nižje, in sicer ima vodilno vlogo le 17 % žensk. Ker je predstavnic in vzornic na obeh področjih izjemno malo, ne preseneča, da tehnologija in podjetništvo ostajata domeni moškega sveta.

Poleg slabe zastopanosti se izpostavljajo tudi različna pričakovanja in diskriminacija žensk v poslovnem ali IKT svetu. Slednje najboljše opiše citat gospe Dernovšek, predsednice in generalne direktorice Loterije Slovenije: »Menim, da so ženske in moški v bistvu enako kompetentni, vendar pa obstaja razlika v tem, kako se jih dojema. V poslovnem in političnem svetu se za moške domneva, da so že privzeto sposobni in se štejejo za nesposobne le, če delajo napake. To pa ne velja za ženske, ki morajo najprej dokazati svojo vrednost in so priznane kot kompetentne le, če delajo brez napak.«

Prav zaradi slednjega smo se odločili, da vam predstavimo nekaj najvplivnejših in najpomembnejših žensk na omenjenih področjih v Evropi ter predstavimo nekaj smernic, kako opolnomočiti ženske, da dosežejo svoje potenciale in cilje.

Pričujoči modul se sestoji iz naslednjih tem:

- Pomen zastopanja.
- Seznam uspešnih Evropejk v tehnologiji in marketingu.
- Spodbujanje ženskega podjetništva.
- Ženske v sektorju IKT.

Pomen zastopanja

Razlaga o opolnomočenju žensk, njihovem pomenu v zgodovini in izzivih, s katerimi se srečujejo v sodobnosti, nima večjega pomena, saj je to tema, ki se izpostavlja na dnevni ravni. Kljub temu pa se spremembe na področju tehnologije in podjetništva dogajajo počasneje, kot bi si želeli. Eden od razlogov za počasnejše spremembe je slaba prepoznavnost in manjša zastopanost žensk, predvsem mladih deklet, pri spoznavanju tehnološkega in marketinškega sveta.

Ženske, ki so uspele na področju tehnologije in marketinga

Pri pripravi seznama žensk, ki so bile ali so pomembne v svetu tehnologije ali marketinga v Evropi, smo izbrali tiste, katerih delo je po našem mnenju v preteklosti vplivalo na razvoj obeh področij, obenem pa je zaznamovalo njun nadaljnji razvoj. To ni ne dokončen in ne obvezujoči seznam, zato upamo, da vas bomo s predstavitvijo nekaterih izjemnih posameznic spodbudili k nadaljnjemu raziskovanju te teme s ciljem, da poišče tudi druge ženske, ki jim je uspelo prodreti na področje tehnologije in marketinga. Tudi na drugih področjih je veliko vplivnih in pomembnih posameznic, ki so prispevale k prepoznavnosti žensk na vodilnih položajih, zato menimo, da bi bilo potrebno spoznati tudi njihovo delo.

Izpostaviti želimo, da je v Evropi in po svetu veliko pripadnic ženskega spola, ki so pripomogle k zagotavljanju pravic žensk na delovnem mestu in v boju proti nepravilnosti, povezani z diskriminacijo na delovnem mestu. Večina teh je aktivnih političark ali aktivistk, zato jih nismo uvrstili na pričujoči seznam, spodbuditi pa vas želimo, da jih poiščete sami.

Augusta Ada King aka Ada Lovelace (1815-1852)

Grofica Lovelace je bila zelo nadarjena matematičarka in pesnica, danes pa velja za prvo žensko programerko. Najbolj znana je po svojem delu na prototipu mehanskega računalnika splošne rabe Charlesa Babbagea, Analytical Engine, saj je prva ugotovila, da se lahko uporablja tudi v druge namene in ne le za računanje. Njeni zapiski so bili eden glavnih navdihov za prvi sodobni računalnik Alana Turinga. Delo in prispevki Ade Lovelace so razlog, da je še vedno navdih za ženske na področju tehnologije.

Helena Rubinstein (1872-1965)

Helena Rubinstein, rojena na Poljskem, je zavrnila dogovorjeno poroko in se brez prihrankov in s slabim znanjem angleščine preselila v Avstralijo. Njen evropski videz in slog sta ji pomagala pridobiti stranke za promocijo kozmetične kreme, ki jo je izdelovala. Svoje izdelke, ki jih je oblikovala v celovito kozmetično linijo, je začela prodajati ter kmalu ustanovila eno prvih kozmetičnih podjetij in odprla trgovine v Sydneyju, Londonu, Parizu in New Yorku. V času, ko ženske za poslovne ideje niso dobile posojila, je zaslužila prvi milijon dolarjev in je še vedno eden pomembnejših zgledov v kozmetični industriji. Danes je njena blagovna znamka v lasti podjetja L'Oreal.

Beate Uhse-Rotermund (1919-2001)

Precej zanimivo in posebno mesto ima na seznamu Beate Uhse-Rotermund, nemška pilotka, podjetnica in pionirka na področju prodaje spolnih pripomočkov. Ko se je po vojni njena pilotska kariera končala, je poiskala drugačen način zaslužka. Začela je s prodajo izdelkov od vrat do vrat, pri svojem delu pa je pogosto prisluhnila ženskam, ki so se soočale s težavami pri spolnosti. Odločila se je, da bo jih na področju spolnosti poskušala opolnomočiti, in sicer je po pošti začela pošiljati brošure, obenem pa je nudila tudi nasvete o spolnosti in erotiki. Leta 1951 je odprla svoje podjetje in začela prodajati posebne izdelke za zakonsko higieno. Beate tako velja za ustanoviteljico prve trgovine s spolnimi pripomočki. Zaradi slednjega je sicer imela veliko težav s policijo, saj so jo javno obtoževali, v središču pozornosti pa se je pogosto znašla tudi zaradi razprave o moralni plati njenega poslovanja. Kljub vsemu ji je uspelo prodreti in njeno podjetje Beate Uhse Mail Order Co. je še danes ena najuspešnejših trgovskih verig s spolnimi pripomočki v Nemčiji.

Anita Roddick (1942-2007)

Anita Roddick iz Velike Britanije je še eno od pomembnejših imen v kozmetični industriji. Uspešna podjetnica, borka za človekove pravice in okoljevarstvena aktivistka je najbolj znana kot ustanoviteljica podjetja The Body Shop. Njeno podjetje je eno prvih, ki je prepovedalo preizkušanje kozmetičnih sestavin na živalih, kot lastnica pa je imela velik vpliv na celotno kozmetično industrijo, v kateri so leta 1998 prepovedali testiranje kozmetičnih sestavin na živalih. Obenem se je zavzemala tudi za pravično trgovino z državami v razvoju. Kasneje se je posvetila še boju za človekove pravice, zlasti za manjšine, pri tem pa dokazovala, da ljudje s politično močjo lahko slednjo uporabijo, da bi pomagali tistim z manj priložnostmi.

Elizabeth Theophille (1970-)

Elizabeth je od leta 2019 neodvisna direktorica družbe 8x8 Inc. in velja za eno najuspešnejših žensk na področju tehnologije. Je globalna strokovnjakinja na področju informacijske tehnologije z izkušnjami pri uporabi informacijske tehnologije za preoblikovanje in poenostavljanje poslovnih strategij in procesov. Njeno strokovno znanje vključuje gradnjo podatkovnih in naprednih analitičnih platform, umetno inteligenco, avtomatizacijo robotskih procesov v podjetjih in kibernetško varnost.

Beate Hofer

Beate Hofer je nemška programerka in podjetnica, najbolj znana po svojem delu v avtomobilski industriji, na še enem področju, ki je večinoma domena moških. Leta 2020 je postala direktorica informacijske skupine Volkswagen AG, pred tem pa je v podjetju bila na različnih vodilnih položajih, med drugim vodja infrastrukture za e-poslovanje, vodja nabave IT in načrtovanje.

Emily Eavis (1979-)

Emily Eavis, rojeno v Londonu, je vedno zanimala glasbena industrija. Njene sanje je ustavila materina bolezen, zaradi katere je opustila izobraževanje in se vrnila domov. Kasneje se je pridružila očetu pri vodenju festivala Glastonbury in postala soorganizatorka slednjega. Postala je odgovorna za nastope nekaterih največjih imen glasbene industrije na festivalu, od Jay-Z do Rolling Stonesov, Adele, Brucea Springsteena, Beyonce, Stevieja Wonderja, Dolly Parton itd. Organizirala je tudi več dobrodelnih koncertov, med katerimi je bil najbolj znan Make Trade Fair leta 2002.

Opolnomočenje žensk s pomočjo podjetništva

Svetovna banka, OECD, Evropska komisija in druge organizacije priznavajo, da ima podjetništvo žensk pozitivne gospodarske učinke. Menijo, da je žensko podjetništvo premalo izkoriščeni vir družbenega napredka, ustvarjanja delovnih mest in gospodarske rasti. Po statističnih podatkih so ženske v podjetništvu premalo zastopane, slednje pa se kaže na različne načine. Medtem ko v Evropi ženske predstavljajo 51 % prebivalstva, jih je med samozaposlenimi le 32 %, med lastnicami novih podjetij pa le 31 %. Zagonska podjetja, ki so jih leta 2019

ustanovili moški, so prejela 93 % kapitala, vloženega v evropska podjetja. Tako obstajajo jasni dokazi, da podjetnice po vsem svetu ne prejmejo dovolj finančnih sredstev za zagon in ohranjanje finančne stabilnosti podjetij. Vsled tega ženske običajno ustanavljajo manjša podjetja, posledično pa zaslužijo tudi manj denarja.

Število direktoric v 500 največjih podjetjih, uvrščenih na lestvico Standard and Poor's, narašča, vendar ne dovolj hitro. V sektorju informacijske tehnologije je bilo za izvršne direktorice prepoznanih le pet žensk: Safra Catz - Oracle Corporation, Christine Leahy - CDW Corporation, Lisa Su - Advanced Micro Devices, Julie Sweet - Accenture in Jayshree Ullal - Arista Networks. To kaže, da so ženske enako sposobne vodje kot njihovi moški kolegi, vendar so na vodilnih položajih še vedno premalo zastopane. Prav zaradi tega je izjemnega pomena, da ženske spodbujamo, da prevzemajo vodstvene naloge in vodenje. Enako velja tudi za udeležke izobraževanja odraslih in njihovo motivacijo.

Podjetništvo ženskam omogoča, da se spopadajo z aktualnimi družbenimi vprašanji ter na tak način izkoriščajo priložnosti za skupno rast in izražajo osebno zaskrbljenost pri reševanju različnih izzivov. Slednje jim obenem nudi priložnost ustvarjanja platforme za skupno rast in omogoča, da učinkovito prispevajo k družbi. Podjetnice so družbeno angažirane ne glede na vrsto podjetja, tako v razvitih gospodarstvih kot tudi v gospodarstvih v razvoju. Nedavna študija je pokazala, da je 53 % evropskih podjetnic izvajalo projekte s pozitivnim družbenim učinkom, pri tem pa so se najpogosteje ukvarjale z družbenimi vprašanji in različnimi izzivi v skupnosti. Številne ženske se v svojih skupnostih soočajo s socialno izključenostjo, kar jih lahko navdihne, da ustanovijo družbeno odgovorna podjetja, rešujejo izzive in si na tak način pridobijo pomemben položaj v procesih družbenega odločanja.

Ženske pridobivajo konkurenčno prednost v podjetjih z vključevanjem trženja z vzroki in povezovanjem družbeno-političnih vprašanj s svojimi izdelki ali storitvami. Ta strategija povečuje ozaveščenost strank, spodbuja prodajo in zmanjšuje stroške trženja. Globalna raziskava ženskega podjetništva kaže, da je verjetnost, da bodo ženske ustanovljale socialna podjetja, 1,17-krat večja od verjetnosti, da bodo ustanovljale gospodarska podjetja, in 1,23-krat večja od verjetnosti, da se bodo ukvarjale z okoljskimi podjetji.

Ženske pogosto pridobivajo konkurenčno prednost, če trženje izdelkov ali storitev povezujejo z aktualnimi družbeno-političnimi vprašanji. Ta strategija večja ozaveščenost strank, spodbuja prodajo in zmanjšuje stroške trženja. Globalna raziskava na področju ženskega podjetništva kaže, da je verjetnost, da bodo ženske ustanovljale socialna podjetja, 1,17-krat večja od verjetnosti, da bodo ustanovljale gospodarska podjetja, in kar 1,23-krat večja od verjetnosti, da bodo ustanovljale podjetja, ki so prijazna okolju.

Spodbujanje ženskega podjetništva

Da bi ženske spodbudili k ustvarjanju kariere na področju podjetništva, je treba poskrbeti, da se bodo zavedale vseh svojih zmožnosti in jih po potrebi izboljšale. To jim bo pomagalo pridobiti spretnosti in znanja, ki so potrebna za uspešno poslovno kariero. Ustvarjanje občutka pripadnosti lahko pripomore k razvoju njihovih talentov in jih usmerja k vodilnim vlogam. Skoraj 60 % zagonskih podjetij ponuja programe za dvig števila žensk na vodilnih položajih, kar je korak v pravo smer. Obravnava spolnih predsodkov in zagotavljanje usposabljanj o raznolikosti na delovnem mestu lahko bistveno prispeva k zmanjšanju pristranskosti do žensk in jim omogoči, da dosežejo svoj pravi potencial.

Programi mentorstva in priložnosti za mreženje so ključnega pomena za uspeh vsakega podjetja, vendar lahko podjetnicam izzivi, s katerimi se soočajo, preprečijo dostop do le-teh. Sedanja generacija podjetnic pa ima možnost prevzeti vlogo mentoric in na tak način zagotoviti smernice in nasvete novim generacijam podjetnic, ki se šele uveljavljajo. Programi mreženja lahko ženskam pomagajo vzpostaviti vezi, potrebne za rast in uspeh njihovih podjetij. Programi spodbujanja in podjetniški inkubatorji, ki se osredotočajo na ženske z manj priložnostmi, so dober primer programov mentorstva in mreženja, ki lahko koristijo tudi podjetnicam in ne le ženskam z manj priložnostmi.

Program Erasmus+ v okviru ključnega ukrepa 2 podpira številne projekte, ki krepijo vlogo žensk pri njihovem učenju podjetniških veščin. Vsled tega nastaja vrsta gradiv, do katerih je mogoče prosto in odprto dostopati, jih uporabljati in prilagajati. Dva primera tovrstnih projektov sta **Women EntREpreneurs IN action!** in **Interaktivno in na mentorstvu temelječe opolnomočenje žensk na področju podjetništva**. Vabimo vas, da tudi sami raziščete **platformo, na kateri se objavljajo rezultati projektov programa Erasmus+**, saj boste prav na njej našli tudi preostale projekte in izobraževalno gradivo, ki jih nismo posebej izpostavili, namenjeno pa je razvijanju podjetniških veščin pri ženskah.

Večja prepoznavnost in dajanje veljave uspešnim podjetnicam lahko spodbudi tudi druge ženske, da se odločijo prevzeti podjetniško vlogo. Medijske kampanje in kampanje na družbenih omrežjih, ki poudarjajo njihove dosežke, lahko pozitivno vplivajo na novo generacijo podjetnic. Tudi lažji dostop do izobraževalnih programov lahko ženskam pomaga, da nadaljujejo izobraževanje in učenje ter si tako pridobijo znanje, potrebno za ustanovitev lastnega podjetja.

V dokumentu "Vodnik za spodbujanje ženskega podjetništva", ki je končni rezultat projekta "Medsebojno učenje v podjetniškem izobraževanju in ženskem podjetništvu" (2018-2021), lahko najdemo priporočila s petimi ukrepi, na katere naj bi se pri spodbujanju ženskega podjetništva osredotočali odločevalci. Ciljna skupina tega vodnika so odločevalci v vladah, izobraževalnih ustanovah, organizacijah civilne družbe, podjetjih in njihovih združenjih na lokalni, regionalni, nacionalni in evropski ravni. Ta priporočila so med seboj tesno povezana in se medsebojno krepijo. V Vodniku za spodbujanje ženskega podjetništva je obravnavanih pet ukrepov:

- Zagotavljanje učenja podjetništva, zlasti za ženske.
- Izboljšanje dostopa do finančnih podpor za podjetnice.
- Povečanje priznavanja in ozaveščenosti o blaginji.
- Vzpostavitev vseevropske organizacije za izboljšanje mreže ženskega podjetništva.
- Podpora zbiranju in analizi podatkov o podjetništvu žensk.

Ukrepi so v prvi vrsti namenjeni nosilcem odločanja, vključujejo pa tudi številne organizacije, ki lahko pomembno vplivajo na spremembe na področju ženskega

podjetništva, predvsem pa jim zagotovijo večjo podporo. Z mentorskimi programi in programi pripravništev ter evropskim programom Erasmus+ za mlade podjetnike lahko izobraževalne ustanove študentom nudijo več priložnosti za pridobivanje podjetniških izkušenj. Sodelovanje študentov s podjetniki in učne izkušnje v resničnem svetu lahko omogočijo partnerstva s komercialnimi ali socialnimi podjetji, zlasti hackathoni (codefesti)¹ pa lahko izboljšajo digitalne podjetniške spretnosti mladih. V sodelovanju s podjetniškimi inkubatorji je obenem mogoče zagotoviti tudi storitve, ki so odraz potreb mladih žensk s poslovnimi idejami.

Informacijsko-komunikacijska tehnologija: sredstvo za opolnomočenje

V preteklosti so bili uporabniki novih tehnologij večinoma moški, vendar so ženske postale prevladujoče uporabnice nekaterih družbenih omrežij. Približno 58 % uporabnikov Facebooka in 62 % uporabnikov X je žensk, na X pa jih vsak mesec s komentarji in objavami sodeluje še 40 milijonov. Družbena omrežja krepijo vlogo žensk, saj spodbujajo samoizražanje in izboljšanje psihološkega počutja. Ženskam lahko pomagajo pri prejemanju višjih dohodkov, ozaveščanju o njihovih pravicah, izboljšanju blaginje njihovih družin, izobraževanju otrok ter prispevajo k njihovemu boljšemu položaju doma in v skupnosti. Ti primeri kažejo, da sodobna tehnologija ima pomembno vlogo pri krepitvi vloge žensk.

X (nekdanji Twitter) je postal eden najbolj uporabljenih in vplivnih družabnih medijev. Od leta 2023 je njegova izvršna direktorica Linda Yaccarino, dolgoletna vodja oglaševanja. Yaccarino se je tako pridružila drugim izvršnim direktoricam, kot sta Michele Buck (Hershey Company) in Christine Leahy (CDW Corporation), ki sta postali prvi izvršni direktorici svojih podjetij. Upamo, da je s to potezo spodbudila druge ženske na podobnih vodilnih položajih.

¹ Dogodek družbenega kodiranja, ki združuje računalniške programerje in druge interesente, da bi izboljšali obstoječi ali ustvarili novi program.

Sodobna informacijsko-komunikacijska tehnologija odpira vrata podjetnicam v državah v razvoju, saj digitalni svet postaja vedno bolj dinamičen in dostopen. Spletne skupnosti ponujajo obsežno in razvejano mrežo strank in dobaviteljev, predvsem zaradi vedno večjega števila medsebojnih stikov in individualne udeležbe. Različni spletni forumi in komunikacijski kanali nudijo ključne priložnosti za usposabljanje in neprekinjeno podporo pri razvoju podjetja. Cilj vključevanja informacijsko-komunikacijske tehnologije je gospodarsko opolnomočenje žensk z uporabo tehnologije kot orodja za pridobivanje znanja in mreženje. Prav IKT jim namreč omogoča povezovanje z novimi trgi, širi njihova socialna omrežja in zagotavlja dostop do bistvenih informacij. IKT zatorej zagotavlja nove priložnosti za gospodarsko krepitev vloge žensk z:

- Ustvarjanjem poslovnih in zaposlitvenih priložnosti za ženske, ki so lastnice podjetij, zaposlene v novih podjetjih ali vodje projektov z dostopom do IKT.
- Ustvarjanjem bolj ugodnega in dostopnejšega okolja, tudi z usposabljanji, v katerih se ženske dobro počutijo ter sodelujejo v dejavnostih za razvoj skupnosti pri zagovarjanju svojih potreb in prednostnih nalog.
- Razvojem orodij, ki temeljijo na IKT in so namenjena potrebam žensk (na primer programi opismenjevanja, tečaji poslovnega načrtovanja, usposabljanja na področju IKT, boljši dostop do tržnih informacijskih storitev ter pobude za elektronsko poslovanje).
- Nudanjem gospodarskih priložnosti v okviru plačanih zaposlitev in podjetništva, tudi v samem sektorju IKT ter na delovnih mestih, ki so produkt IKT.

Ženske v sektorju informacijsko-komunikacijske tehnologije

V sektorju informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT), ki letno ustvari 120.000 novih delovnih mest in predstavlja 4,2 % BDP EU, bo do leta 2020 primanjkovalo 900.000 kvalificiranih delavcev. Premajhna zastopanost žensk v znanosti in tehnologiji, vključno z digitalno tehnologijo, je pomemben izziv, ki ga je potrebno naslavljanje. Le 19 % evropskih podjetnikov na področju IKT je žensk, ta vrzel pa se bo v prihodnosti še poglobljala, saj v EU na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike diplomira pol manj žensk kot moških, s tem, da se ti deleži v državah, članicah EU zelo razlikujejo. Kljub vedno večji ozaveščenosti o

digitalni specializaciji, se številna dekleta in ženske, predvsem zaradi spolne pristranskosti in pomanjkanja vzornikov v sektorju digitalne tehnologije, ne odločijo za študij naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, ne glede na dejstvo, da je v IKT sektorju kar nekaj uspešnih podjetnic in veliko obetavnih zagonskih podjetij. To izpostavlja potrebo po večji zastopanosti žensk v digitalnem sektorju.

Številni izzivi, ki se pojavljajo v digitalnem sektorju, lahko ženske odvrčajo od sodelovanja in so pogosto med vzroki za manjšo prisotnost žensk v njem. Nekateri od teh izzivov so:

- Negativne predstave o ljudeh, ki delajo v tej panogi - nergaški mladi moški značilni za medijske stereotipe.
- Pomanjkanje ženskih vzornic v sektorju.
- Dolgi in neurejeni delovni čas ter pomanjkanje prožnosti.
- Delovna mesta, na katerih prevladujejo moški, kar je zastrašujoče in potencialno vodi do spolno pogojene delovne kulture in prakse.
- Pomanjkanje digitalne samozavesti pri ženskah.
- Občutek nepripadnosti med ženskami, zaposlenimi v tem sektorju.
- V nekaterih primerih neposredna diskriminacija ali predsodki delodajalcev in strank o razvitosti kompetenc pri ženskah.

Neravnovesje se lahko odpravi na naslednje načine:

- Z vključevanjem deklet v digitalni sektor in povečanjem obsega uporabe IKT v šolah.
- Z ozaveščanjem dijakov o priložnostih v tem sektorju, predvsem v sodelovanju z industrijo.
- S podpiranjem študentk pri visokošolskem izobraževanju, predvsem z nudenjem mentorstva in priložnosti za mreženje, s čemer se bodo obenem promovirale priložnosti v panogi.
- Z ozaveščanjem delodajalcev in zaposlenih v IKT sektorju, predvsem o prednostih raznolikosti in z o družini prijaznimi delovnimi praksami ter s spodbujanjem zaposlenih in delodajalcev za odpravljanje nezavednih predsodkov.
- Z vzpostavljanjem in izvajanjem politik za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja na področju IKT.

Učni pripomočki

Učni pripomočki so praktično orodje, namenjeno dopolnjevanju poglavja o ženskah v tehniki in podjetništvu. Vsebuje različne naloge, katerih poudarek je na vključevanju učečih se v interaktivne vaje, scenarije iz resničnega življenja in reflektivne razprave. Naloge so oblikovane tako, da spodbujajo praktično uporabo digitalnih spretnosti, poglobljajo razumevanje vlog žensk v tehniki in spodbujajo kritično razmišljanje o dinamiki spolov v industriji. Izobraževalci lahko te naloge uporabijo za spodbujanje živahnih razprav v razredu, pri skupinskih dejavnostih ali pri individualnem razmišljanju. Naloge je mogoče prilagoditi različnim učnim stilom in učnim okoljem, zato so vsestranski vir za izobraževalce, ki želijo navdihniti in opolnomočiti učeče se pri razumevanju vloge žensk na področju tehnologije in podjetništva.

Vprašanja za razmislek

- Razpravljajte o vplivu večjega števila žensk na vodilnih položajih na področju tehnologije. Kako bi to lahko spremenilo panogo?
- Razmislite o ovirah, s katerimi se srečujejo ženske podjetnice na področju tehnologije. Kako jih je mogoče premagati?
- Kakšne edinstvene perspektive prinašajo ženske v tehnologijo in podjetništvo?
- Kako lahko organizacije ustvarijo bolj vključujoča okolja za ženske, ki delajo na področju tehnologije?
- Razmislite o vplivu mentorstva in vzornikov pri oblikovanju karier žensk v tehnologiji.
- Razpravljajte o pomenu mreženja za podjetnice v tehnološki industriji.
- Kako družbena pričakovanja vplivajo na odločitve žensk pri izbiri poklicne poti na področju tehnologije in podjetništva?

Interaktivna vaja: Delavnica digitalnih veščin

Opis: Udeležite se delavnice za pridobitev digitalnih znanj in spretnosti: Organizirajte delavnico, na kateri lahko učenci vadijo določeno digitalno spretnost (npr. digitalni marketing). Povabite strokovnjakinjo s področja tehnologije, ki bo vodila delavnico ter zagotovila praktična spoznanja in mentorstvo.

Scenarij iz resničnega življenja: Analiza tehnološke industrije

Opis: V okviru tega projekta se predstavi tehnična industrija, ki jo je treba razviti: Udeleženci naj analizirajo pristop tehnološkega podjetja k raznolikosti in vključevanju spolov. Raziskati morajo politike, kulturo in pobude podjetja, ki spodbuja vlogo ženske v tehnologiji.

Priporočeno v nadaljnje branje

- Babbar, J. 2022. Women Empowerment. Research Journal of English, Vol-7, Issue-1, p. 118-121. Dostopno na: [https://www.rjoe.org.in/Files/v7i1/24.RJOE-Jyoti\(118-121\).pdf](https://www.rjoe.org.in/Files/v7i1/24.RJOE-Jyoti(118-121).pdf)
- Birch, K. 2022. Top 10 women in technology in Europe. Business Chief. Dostopno na: <https://businesschief.eu/leadership-andstrategy/top-10-women-in-technology-in-europe>
- Bouchrika, I. 2023. 31 *Female CEOs of the S&P 500 by Industry in 2023*. Research.com. Dostopno na: <https://research.com/careers/female-ceos-of-the-sp-500>
- Business Chief: Top 10 women in technology in Europe. Dostopno na: <https://businesschief.eu/leadership-and-strategy/top-10-women-in-technology-in-europe>
- Deloitte: Women in business in Central Europe. Faster, higher, stronger? Dostopno na: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/si/Documents/about-deloitte/si_shexo_women-in-business-in-ce.pdf
- European Commission, Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises, Hostak, J., Rancakova, D., Lilischkis, S. 2021. A guide for fostering women's entrepreneurship – Five key actions towards a digital, green and resilient Europe. Dostopno na: <https://data.europa.eu/doi/10.2826/738171>
- European Institute for Gender Equality: Work-life balance in the ICT sector. Dostopno na: https://eige.europa.eu/publicationsresources/toolkits-guides/work-life-balance/women-in-ict?language_content_entity=en
- Faheem, H. 2016. Women and ICT Frontier Initiative – Core Content. Dostopno na: https://www.unapcict.org/sites/default/files/inline-files/Module_C2.pdf
- Graham, H., Fuertes, V., Egdell, V. & Raeside, R. 2016. Women in ICT and Digital Technologies. An investigation of the barriers to women entering, staying, and progressing in the sector, and actions to ameliorate this. Dostopno na: <https://napierrepository.worktribe.com/preview/408037/Women%20in%20ICT%20and%20Digital%20Technologies%20-%20Executive%20Summary%20251016.pdf>
- Haya, J., Beninger, S., Mostafa, R. & Crittenden, V. 2014. Empowering Women Entrepreneurs in Emerging Economies: A Conceptual Model. Dostopno na: https://www.researchgate.net/publication/336243261_Empowering_Women_Entrepreneurs_in_Emerging_Economies_a_Conceptual_Model
- High-Pippert, A. & Comer, J. 1998. Female Empowerment: The Influence of Women Representing Women. Faculty Publications: Political Science. 2, p. 52-66. Dostopno na:

<https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1001&context=poliscifacpub>

- Singh, S. 2023. How Do We Empower the Next Generation of Women Entrepreneurs? Dostopno na: <https://www.linkedin.com/pulse/how-do-we-empower-next-generation-women-entrepreneurs-somdutta-singh>
- The Financial Technology Report. 2023. The Top 25 Women Leaders in Financial Technology of Europe for 2023. Dostopno na: <https://thefinancialtechnologyreport.com/the-top-25-women-leaders-in-financial-technology-of-europe-for-2023/>

Orodja in metode, ki se uporabljajo v neformalnih programih izobraževanja

Združenje Asociación Building Bridges na podlagi izkušenj z delom na področju neformalnega izobraževanja ozavešča in krepi poznavanje priložnosti in programov EU. V metodološkem priročniku so opisane neformalne metode in orodja, njihove prvine in njihova neposredna povezanost z neformalnim izobraževanjem.

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno mnenja avtorja(-ev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Agencije za mobilnost in programe EU (AMPEU). Niti Evropska unija niti organ, ki dodeljuje sredstva, zanje ne moreta biti odgovorna.

To poglavje se osredotoča na neformalno izobraževanje in je povezano z inovativnimi učnimi pristopi v projektu EmpowHERment LAB. Izobraževalcem ponuja vpogled v različne učne metode in poudarja njihovo uporabnost pri krepitvi digitalnih kompetenc med odraslimi učečimi se, zlasti ženskami.

Spoznavanje orodij in metod neformalnega izobraževanja

Na področju izobraževanja so bile tradicionalne učilnice dolgo temeljni kamen prenosa znanja. Vendar pa se področje poučevanja in učenja v sodobnem času spreminja, zato postaja vse bolj očitno, da izobraževanje ne more biti omejeno na štiri stene učilnice, niti na običajne metode prenosa znanja.

Glavna razlika med orodjem in metodo je v obsegu in namenu. Orodje je posebno sredstvo ali instrument, ki se uporablja v izobraževalnem procesu za doseganje določenih nalog ali ciljev, medtem pa je metoda širši pristop ali okvir, ki usmerja oblikovanje in izvajanje izobraževalnih praks. Orodja služijo kot sestavni deli znotraj posamezne metode, ki izobraževalcem in učencem učinkovito pomagajo pri izvajanju izbranega izobraževalnega pristopa. V tem priročniku bomo informacije umeščali v oba, in sicer v obeh kontekstih.

Neformalna orodja in metode so dinamični, prilagodljivi in inovativni pristopi v izobraževanju. So ključnega pomena pri vključevanju učencev zunaj okvirov formalnega, strukturiranega pouka. Namen tega uvoda je osvetliti temeljne koncepte neformalnega izobraževanja ter različnih orodij in metod, ki mu dajejo življenje.

Prav tako je treba omeniti, da so neformalna izobraževalna okolja na splošno bolj vključujoča, saj ponujajo alternativne metode učenja, ki presegajo preprosto raznovrstnost, saj temeljijo na aktivnih orodjih za vključevanje oseb, ki nimajo večje koristi od tradicionalnega okolja učenja in metod formalnega izobraževanja.

Neformalno izobraževanje: sprememba paradigme

Neformalno izobraževanje je preobrazba tradicionalnega učenja v razredu. Priznava, da izobraževanje ni omejeno na formalne ustanove, ampak se lahko izvaja vse življenje, v različnih kontekstih in z različnimi sredstvi. Sprejema zamisel, da je učenje lahko usmerjeno vase, zato temelji na skupnosti in na izkušnjah.

Temeljne značilnosti neformalnega izobraževanja

- **Prilagodljivost:** Neformalno izobraževanje se prilagaja potrebam in interesom učencev ter različnim učnim slogom in načinom učenja.
- **Vključevanje:** vključuje tiste, ki jim morda ne ustrezajo tradicionalni izobraževalni vzorci,
 - vključno z odraslimi, osebami iz marginaliziranih skupnosti in tistimi na oddaljenih območjih.
- **Praktična uporaba:** Neformalno izobraževanje poudarja uporabo v resničnem svetu in spodbuja razvijanje spretnosti, ki so takoj uporabne.
- **Vseživljenjsko učenje:** Spodbuja nenehno učenje in priznava, da je izobraževanje vseživljenjsko potovanje.

Neformalna orodja in metode v izobraževanju: spodbujanje ustvarjalnosti

Neformalno izobraževanje ni vezano na učbenike in standardizirane učne načrte, zanj je namreč značilna ustvarjalnost, interaktivnost in prilagodljivost. Neformalna orodja in metode, ki jih uporabljamo v okviru neformalnega izobraževanja, tako zajemajo širok spekter pristopov, ki učeče se v izobraževanje vključujejo na prijeten in učinkovit način.

Prav ta ustvarjalni element želimo predstaviti v pričujočem poglavju metodološkega priročnika projekta EmpowHERment LAB. Neformalna orodja in metode izobraževalcem, vodjem usposabljanj, mentorjem in drugim v izobraževanju odraslih omogočajo, da ocenijo omejitve (ali vrzeli na področju znanja) svojih udeležencev. Z njihovo pomočjo lahko lažje določijo okvir, vrstni red in splošni učni načrt, ki najbolj ustreza učečim se, na tak način pa zagotovijo uspešen prenos znanja.

S tem priročnikom ne želimo le predstaviti neformalnih orodij in metod. Naš cilj je, da izobraževalce, vodje usposabljanj in mentorje opolnomočimo z znanjem in viri, da bodo slednje uporabljali in z njimi spodbudili radovednost, navdihnili ustvarjalnost in spodbudili transformativne učne izkušnje. Skupaj se podajamo na pot, na kateri izobraževanje ne pozna meja, orodja za opolnomočenje pa so neomejena.

Primeri orodij in metod pri poučevanju v neformalnih programih izobraževanja

Da bi v celoti prikazali, kaj (lahko) nudijo neformalna orodja in metode, se nam zdi koristno, da si na kratko ogledamo nekaj sodobnih primerov neformalnih orodij in metod, ki jih lahko uporabljamo pri poučevanju:

- **Igre in simulacije:** Izkušnja učenja skozi igro naredi izobraževanje prijetno in spodbuja kritično razmišljanje in spretnosti reševanja problemov.
- **Izkustveno učenje:** Praktične dejavnosti in projekti učečim se omogočajo raziskovanje, eksperimentiranje in učenje na podlagi neposrednih izkušenj.
- **Sodelovalno učenje:** Sodelovalna učna okolja spodbujajo izmenjavo znanja in vzajemno podporo med učečimi se.
- **Mentorstvo in coaching:** Vodeno mentorstvo ponuja prilagojeno svetovanje, s katerim se spodbujajo individualni pristopi.
- **Spletni viri:** Digitalne platforme zagotavljajo dostopne in interaktivne priložnosti za učenje globalnemu občinstvu.

Uporaba igre in simulacije v neformalnem izobraževanju

Igre in simulacije so zelo učinkovita orodja v okoljih neformalnega izobraževanja, saj učeče se vključujejo v interaktivno in izkustveno učenje. Na tak način namenu neformalnega izobraževanja služijo na več načinov.

Lahko vključujejo prvine aktivnega učenja, saj igre in simulacije spodbujajo učenje, pri katerem udeleženci aktivno sodelujejo pri reševanju problemov, sprejemanju odločitev in kritičnem razmišljanju. Ta praktični pristop spodbuja globlje razumevanje in ohranjanje raznolikih konceptov. Z njim udeleženci aktivno sodelujejo pri pridobivanju znanja, neformalno izobraževanje pa pogosto poudarja pomen znanja, pridobljenega na podlagi izkušenj. Igre/simulacije tako predstavljajo odličen primer pridobivanja znanja na podlagi izkušenj. Udeleženci se učijo na podlagi dela, eksperimentiranja in doživljanja realnih scenarijev v nadzorovanem okolju. Služijo kot orodje za vključevanje in motivacijo, saj so igre in simulacije po svoji naravi zanimive in motivirajo učeče se. Spodbujajo tekmovalnost in ustvarjajo okolje, ki spodbuja sodelovanje in krepi občutek za

dosežke. Ponujajo možnost praktične uporabe v realnem času. Udeleženci lahko to, kar se naučijo v igrah in simulacijah, uporabijo v resničnih življenjskih situacijah. Zaradi te praktične uporabe je učna izkušnja ustrezna in dragocena.

Ta orodja pomagajo tudi pri spodbujanju spretnosti reševanja problemov. Številne igre in simulacije vključujejo zapletene izzive in scenarije za reševanje problemov. Udeleženci razvijajo spretnosti reševanja problemov, analitično razmišljanje in spretnosti odločanja. S simulacijami, ki nudijo okolje brez tveganja, učeči se lahko delajo napake in se iz njih učijo. To spodbuja miselnost za rast in zmanjšuje strah pred neuspehom. Ob vsem tem pa zagotavljajo tudi interaktivnost. Igre in simulacije pogosto zahtevajo sodelovanje, komunikacijo in timsko delo. Udeleženci tako sodelujejo z vrstniki, izmenjujejo ideje in stremijo k doseganju skupnih ciljev.

Neformalne metode poučevanja, v katerih se uporabljajo igre in simulacije

Za igre in simulacije, ki jih uvrščamo k neformalnim metodam izobraževanja, je značilnih več skupnih prvin:

- **Cilji:** Kot vsaka izobraževalna dejavnost imajo tudi igre in simulacije določene učne cilje. Ti cilji usmerjajo zasnovo in izvajanje iger ali simulacije ter zagotavljajo, da udeleženci pridobijo želeno znanje in spretnosti.
- **Pravila:** Igre in simulacije imajo določena pravila in strukturo, ki ustvarjajo izzive in omejitve. Ta pravila določajo meje izkušenj in dodajajo v učenje prvine tekmovalnosti ali sodelovanja.
- **Povratne informacije:** Takojšnja in konstruktivna povratna informacija je ključna prvina. Udeleženci prejmejo povratne informacije o svojih dejanjih, odločitvah in uspešnosti v igri ali simulaciji, kar jim pomaga razumeti posledice njihovih odločitev.
- **Razmislek:** Po končani igri ali simulaciji udeleženci pogosto sodelujejo v dejavnostih za razmislek. Razpravljajo o tem, kaj so se naučili, kako so se spopadli z izzivi in kako lahko svoje izkušnje uporabijo v resničnih življenjskih situacijah.
- **Scenarij:** Igre in simulacije so udeležencem predstavljene s pomočjo scenarijev, ki posnemajo resnične življenjske situacije. Ti scenariji so lahko različno zapleteni, kar udeležencem omogoča, da raziskujejo različne vidike določene teme.

- **Napredovanje:** Številne igre in simulacije vključujejo sistem napredovanja, v katerem udeleženci napredujejo po ravnih ali stopnjah. To vzbuja občutenje dosežkov in spodbuja nadaljnje sodelovanje.
- **Raznolikost:** Igre in simulacije so na voljo v različnih oblikah, od družabnih iger in iger s kartami do računalniških simulacij in vaj igranja vlog. Ta raznolikost omogoča izobraževalcem, da izberejo najprimernejšo obliko za doseganje učnih ciljev.

Nekaj primerov priljubljenih digitalnih aplikacij in orodij, ki ustrezajo tem merilom, je predstavljenih v naslednji preglednici:

Aplikacija / orodje	Opis
EdApp	To je učna platforma, ki temelji na igrah in združuje različne prvine vključevanja, s ciljem, da bi udeleženci dokončali spletno usposabljanje in si hkrati pridobili učinkovito učno izkušnjo. Zagotavlja vgrajeno orodje za ustvarjanje, ki vključuje interaktivne predloge, kot so ujemanje slik in besed, sestavljanje črk, resnica ali laž in številne druge.
Kahoot	Ustvarjalnik spletnih kvizov in učna platforma, ki temelji na igrah in spodbuja aktivno učenje in sodelovanje.
Innov8	Ta IBM-ova simulacijska igra omogoča igralcem, da s tremi različnimi scenariji, osredotočenimi na pametnejši promet, pametnejše storitve za stranke in pametnejše dobavne verige, povečajo svoje poslovne sposobnosti.
Thinking Worlds	Ta programska oprema ponuja vrsto izobraževalnih iger, ki obravnavajo različne teme, od literature do družbene ozaveščenosti.
EVE Online	Ta programska oprema uporabnikom omogoča, da se urijo v vodenju podjetja in tako izostrijo svoje vodstvene sposobnosti.
Duolingo	Priljubljena aplikacija za učenje jezikov, ki združuje različne prvine igre, pri kateri se pridobivajo točke, dosežajo ravni in prejemajo nagrade, da postane učenje novega jezika zanimiva in prijetna izkušnja.
Virtual Principal	Izobraževalna igra, ki je zasnovana tako, da učečim se pomaga razvijati znanje in spretnosti, medtem ko raziskujejo virtualni svet šole.

V programih neformalnega izobraževanja igre in simulacije ponujajo dinamičen in zanimiv način za doseganje izobraževalnih ciljev, hkrati pa spodbujajo aktivno učenje, spretnosti reševanja problemov in praktično uporabo znanja. V skladu z načeli metod neformalnega izobraževanja se poudarjajo izkustveni pristopi in pristopi, osredotočeni na udeleženca.

Uporaba izkustvenega učenja v neformalnem izobraževanju

Izkustveno učenje je v neformalnem izobraževanju pristop, ki poudarja učenje na podlagi neposrednih izkušenj in razmisleka. Izkustveno učenje namenu neformalnega izobraževanja služi kot sredstvo za:

- **Dejavno vključevanje:** Izkustveno učenje od udeležencev zahteva aktivno sodelovanje. Ti neposredno sodelujejo pri dejavnostih, eksperimentih ali izkušnjah iz resničnega sveta in ne sprejemajo le pasivno informacij. Ta praktični pristop spodbuja poglobljeno razumevanje.
- **Razmišljanje:** Pri izkustvenem učenju je osrednjega pomena proces refleksije. Po sodelovanju udeleženci razmišljajo o tem, kaj so se naučili, s kakšnimi izzivi so se soočili in kako lahko svoja spoznanja uporabijo v prihodnjih situacijah.
- **Reševanje problemov:** Izkustveno učenje pogosto vključuje reševanje problemov ali izzivov. Udeleženci morajo uporabiti kritično mišljenje in ustvarjalne spretnosti reševanja problemov, da premagajo posamezne ovire.
- **Prenos spretnosti:** Veščine in znanja, pridobljena z izkustvenim učenjem, je pogosto mogoče prenesti v resnične življenjske situacije. Udeleženci razvijejo praktične spretnosti in globlje razumevanje konceptov, ki jih lahko uporabijo v različnih okoliščinah.
- **Čustvena povezanost:** Izkustveno učenje pogosto sproži čustva in močnejše osebne povezave z učno snovjo. Udeleženci postanejo čustveno vključeni v učni proces, zaradi tega pa je ta bolj smiseln in ne gre hitro v pozabo.
- **Neodvisnost:** Udeležence v procesu izkustvenega učenja spodbujamo, da prevzamejo odgovornost za svoje učenje. Sami določajo cilje, sprejemajo odločitve in samostojno raziskujejo teme, kar obenem spodbuja tudi samostojno učenje.

Neformalne metode poučevanja, v katerih se uporablja izkustveno učenje

Z izkustvenim učenjem je povezanih več skupnih prvin, kadar se le-to uporablja kot metoda neformalnega izobraževanja:

- **Strukturirane dejavnosti:** Dejavnosti izkustvenega učenja so skrbno načrtovane in strukturirane za doseganje posebnih učnih ciljev. Udeležencem omogočajo, da raziskujejo, eksperimentirajo in razmišljajo.
- **Praktične izkušnje:** Udeleženci sodelujejo pri resničnih izkušnjah, eksperimentih ali dejavnosti, ki so v skladu z učnimi cilji. Te izkušnje so oprijemljive in pomembne za učne teme.
- **Postopek razmišljanja:** Po izkustveni dejavnosti se udeleženci vključijo v proces razmišljanja. Ta lahko vključuje skupinske razprave, pisanje dnevnika ali vodena vprašanja, ki spodbujajo kritično razmišljanje in samozavedanje.
- **Povratne informacije:** Izobraževalci ali soudeleženci udeležencem pogosto posredujejo povratne informacije. Te povratne informacije izpostavljajo, kaj je bilo dobro, kaj bi lahko izboljšali in kako se izkušnja nanaša na učne cilje udeleženca.
- **Uporaba v resničnem življenju:** Izkustveno učenje poudarja praktično uporabo znanja in spretnosti v resničnih življenjskih situacijah. Udeleženci svoje izkušnje povežejo z vsakdanjimi scenariji.
- **Raznolikost dejavnosti:** Izkustveno učenje lahko ima različne oblike, vključno z izleti na teren, simulacijami, igranjem vlog, pustolovščinami na prostem in praktičnimi poskusi. Raznolikost dejavnosti ustreza različnim učnim slogom in željam.
- **Izzivi in reševanje problemov:** Izkustvene dejavnosti pogosto predstavljajo izzive ali probleme, ki jih morajo udeleženci rešiti. To spodbuja kritično mišljenje, prilagodljivost in razvoj spretnosti reševanja problemov.
- **Sodelovanje:** Številne izkustvene dejavnosti spodbujajo sodelovanje in timsko delo. Udeleženci sodelujejo pri doseganju skupnih ciljev, kar spodbuja komunikacijo in medsebojno sodelovanje.

V nadaljevanju je predstavljenih nekaj oblik izkustvenega učenja, ki se pojavljajo v okviru izobraževanja odraslih:

Aktivnost	Opis
Pripravnništvo	Udeležba odraslih udeležencev izobraževanja v resničnih poklicnih okoljih, povezanih z njihovim študijskim

	področjem, jim omogoča uporabo teoretičnih konceptov v praktičnem okolju ter razvijanje trdih in mehkih veščin.
Simulacije	Programi izobraževanja odraslih lahko vključujejo realne simulacije, ki omogočajo, da se učeči vživijo v življenjske scenarije, na podlagi katerih vadijo sprejemanje odločitev, komunikacijo, timsko delo in druge medosebne kompetence. Običajne simulacije zajemajo poslovna pogajanja, inženirske projekte itd..
Obiski na terenu	Organiziranje obiskov na terenu je za odrasle učeče se dinamičen način, da vidijo, kako gradivo iz učbenika zaživi v praksi. Bodoči računovodje si lahko na primer ogledajo trgovsko halo, bodoči izobraževalci lahko opazujejo izkušene izobraževalce pri delu itd.
Učenje ob delu	Zajema vključevanje dejavnosti dela v skupnosti v učni načrt predmeta, kar odraslim udeležencem omogoča, da obravnavajo dejanske potrebe skupnosti in razmišljajo o svojih izkušnjah ter tako poglobijo razumevanje vsebine predmeta.
Skupinski projekti	Sodelovalni skupinski projekti so priložnost za vzajemno poučevanje in omogočajo učečim se odraslim, da izkoristijo svojo iznajdljivost in sposobnost kritičnega razmišljanja pri uporabi učnega gradiva v praksi.
Igranje vlog	Programi izobraževanja odraslih lahko vključujejo scenarije igranja vlog. Na tak način se udeležence spodbuja tudi k upoštevanju vidikov drugih in ne le njihovih lastnih ter obvladovanje medosebnih odnosov v resničnem življenju. Običajni primeri vključujejo posnemanje posvetovanj med odvetnikom in stranko, dialoge med zdravnikom in pacientom ter službene pogovore s strankami.

Izkustveno učenje je tesno povezano z načeli neformalnega izobraževanja, saj ponuja dinamičen in participativen pristop k učenju. Poudarja dejavno sodelovanje, razmišljanje in praktično uporabo, zato je primerno za različna izobraževalna okolja in metode, ki so osredotočene na učenje.

Uporaba sodelovalnega učenja v neformalnem izobraževanju

Sodelovalno učenje je dinamičen izobraževalni pristop, pri katerem se posamezniki učijo od svojih vrstnikov in z njimi, običajno pa imajo vsi podobno raven znanja ali izkušenj. Ta metoda se je izkazala kot zelo učinkovita v okoljih neformalnega izobraževanja iz različnih razlogov.

Sodelovalno učenje med drugim povečuje povezanost. Udeleženci pogosto imajo podobno ozadje in izkušnje ali pa se srečujejo s podobnimi izzivi, zato je učna vsebina bolj razumljiva. Povezanost na osebni ravni namreč povečuje vključenost in sodelovanje. S sodelovalnim učenjem se spodbuja socialna interakcija in sodelovanje, saj se udeleženci ne učijo le od inštruktorjev, ampak tudi drug od drugega, kar spodbuja komunikacijo, timsko delo in izmenjavo idej. Raznolikost pa je še eden od ključnih elementov sodelovalnega učenja. Vrstniške skupine pogosto združujejo posameznike z različnimi pogledi. Ta raznolikost obogati razprave in spodbuja kritično razmišljanje, saj izpostavlja različne poglede udeležencev.

Sodelovalno učenje ima pomembno vlogo tudi pri krepitvi samozavesti. Udeleženci se ob vrstnikih boljše počutijo, lažje postavljajo vprašanja ali iščejo pojasnila, to pa povečuje njihovo zaupanje in pripravljenost za aktivno sodelovanje. Medsebojna podpora v skupinah vrstnikov je pomembna. Udeleženci lahko delijo izzive, s katerimi se srečujejo, in uspehe, ki jih dosegajo, kar ustvarja podporno učno okolje, ki spodbuja prevzemanje tveganja in raziskovanje.

Poleg tega sodelovalno učenje spodbuja aktivno participacijo. Udeleženci pogosto prevzamejo vloge moderatorjev, mentorjev in predavateljev ter dejavno prispevajo k učnemu procesu. Nenazadnje pa sodelovalno učenje spodbuja tudi prevzemanje odgovornosti za učenje. Udeleženci tako imajo vpliv na usmerjanje učenja. Skupaj lahko odločajo o temah, ciljih ali projektih, kar jim daje občutek lastne odgovornosti za svojo izobraževalno pot.

Neformalne metode poučevanja, v katerih se uporablja sodelovalno učenje

Sodelovalno učenje, kadar se uporablja v okviru neformalnega izobraževanja, zajema naslednje neformalne metode:

- **Skupine vrstnikov:** Udeleženci so organizirani v medsebojne skupine, ki so lahko majhne ali večje. Te skupine ustvarjajo podporno učno okolje.
- **Usmerjevalci ali mentorji:** Medtem ko se vrstniki učijo drug od drugega, lahko moderatorji ali mentorji zagotavljajo vodenje. Na tak način zagotavljajo, da učni proces ostane osredotočen in produktiven.
- **Skupne dejavnosti:** Sodelovalno učenje pogosto vključuje skupne dejavnosti, kot so skupinske razprave, naloge za reševanje problemov ali skupni projekti. Te dejavnosti spodbujajo interakcijo in skupno učenje.
- **Skupinska dinamika:** Usmerjevalci procesa morajo biti pozorni na skupinsko dinamiko, da bi zagotovili, da vsi udeleženci imajo glas in se počutijo vključene. Da bi povečali kohezijo, lahko uporabijo igre za prebijanje ledu ali vaje za oblikovanje skupine.
- **Povratne informacije in razmislek:** Sodelovalno učenje spodbuja udeležence, da posredujejo povratne informacije drug drugemu. Izkušnja povratne informacije in razmišljanje udeležencem pomaga izboljšati njihovo razumevanje in spretnosti.
- **Skupna odgovornost:** Udeleženci si delijo odgovornost za svoje učenje. Določijo si cilje, spremljajo napredek in podpirajo rast drug drugega.
- **Medsebojno ocenjevanje:** V nekaterih primerih se lahko uporabi medsebojno ocenjevanje, pri katerem učenci ocenjujejo delo ali prispevke drug drugega. To spodbuja odgovornost in pravičnost.
- **Različne vloge:** Udeleženci lahko v svojih vrstniških skupinah prevzamejo različne vloge, na primer vodje ali zapisovalca. To spodbuja občutek aktivnega sodelovanja.
- **Prilagodljivo učenje:** Sodelovalno učenje je pogosto prožno in se prilagaja potrebam udeležencev in njihovim interesom. Prilagodi pa se lahko tudi različnim učnim stilom in željam.
- **Opolnomočenje:** Sodelovalno učenje udeležence opolnomoči, da postanejo aktivni in prispevajo k sodelovanju. Poudarja, da je učenje skupno prizadevanje.

Raziskave kažejo, da neformalne načine učenja, ki jih danes uporabljajo strokovnjaki, lahko vključimo v pravilo 70 : 20 : 10, pri čemer je 70 % učenja izkustvenega, 20 % vrstniškega in samostojnega, preostalih 10 % pa formalnega.

Sodelovalno učenje se ujema z načeli neformalnega izobraževanja, saj poudarja aktivno sodelovanje in na udeleženca osredotočene pristope. Izkorišča prednosti vrstniške interakcije in medsebojne podpore za ustvarjanje dinamičnih in zanimivih učnih izkušenj.

Uporaba mentorstva in coachinga v neformalnem izobraževanju

Mentorstvo in coaching sta pomembni metodi neformalnega izobraževanja, ki omogočata prilagojeno učenje in posledično tudi razvijanje spretnosti. V pričujočem izobraževalnem kontekstu služita različnim temeljnim namenom.

Mentorstvo in coaching zagotavljata individualno usmerjanje. Vsak učeči se je deležen individualnega pristopa in podpore, prilagojene njegovim edinstvenim potrebam, ciljem in izzivom. Ta osebni pristop je še posebej učinkovit pri odpravljanju posebnih učnih vrzeli in pomanjkljivosti. Obe metodi spodbujata tudi oblikovanje tesnega odnosa med mentorjem in varovancem ali trenerjem in varovancem. Vez med varovancem (učečim se) in mentorjem/trenerjem ustvarja varno in zaupno okolje, v katerem se udeleženci dobro počutijo, saj lahko brez zadržkov iščejo smernice, postavljajo vprašanja in delijo skrbi. To pogosto vodi k bolj odprti komunikaciji in globljemu razumevanje potreb učečih se. Poleg tega mentorstvo in coaching spodbujata samostojno učenje. Medtem ko mentorji in trenerji ponujajo vodenje, so udeleženci spodbujeni, da prevzamejo odgovornost za svojo učno pot. Postavijo si cilje, prepoznavajo področja za izboljšanje in aktivno iščejo rešitve, kar spodbuja neodvisnost in samomotivacijo.

Sodelovalno učenje ima pogosto pomembno vlogo pri mentorstvu in coachingu. Mentorji in trenerji lahko spodbujajo vzpostavljanje medsebojnih odnosov med udeleženci ter tako ustvarjajo priložnosti za izmenjavo znanja in sodelovanje za potrebe reševanja izzivov. Sodelovalno učenje tako izboljša splošno izobraževalno izkušnjo. Mentorstvo in coaching je mogoče prilagoditi različnim učnim kontekstom. Lahko se izvaja v formalnih in neformalnih okoljih, zato sta to vsestranska pristopa, ki ju je mogoče uporabiti za različne izobraževalne potrebe. Nenazadnje ti metodi spodbujata nenehno izboljševanje. Udeleženci so deležni stalnih povratnih informacij in podpore, kar jim omogoča postopen napredek. Poudarek na nenehnem učenju pa se ujema tudi s temeljnimi načeli neformalnega učenja.

Neformalne metode poučevanja, v katerih se uporabljata mentorstvo in coaching

Mentorstvo in coaching povezuje več skupnih prvin, predvsem kadar se le-to uporablja kot metoda neformalnega izobraževanja.

- **Individualizacija:** Vsak udeleženec je deležen osebnega vodenja, kar omogoča, da je proces osredotočen na njegove individualne cilje in izzive.
- **Edinstven odnos med mentorjem in učečim se ali trenerjem in učečim se:** Zaupanje in odprta komunikacija v tem odnosu zagotavljata edinstveno podporno okolje.
- **Postavljanje ciljev in načrtovanje ukrepov:** Učeči se skupaj s svojimi mentorji ali trenerji določajo in razvijajo načrte za doseganje ciljev.
- **Redna srečanja ali seje:** Te interakcije učečim se nudijo stalno podporo in priložnosti za razmislek, kar zagotavlja kontinuiteto.
- **Povratne informacije in ocenjevanje:** Mentorji in trenerji zagotavljajo konstruktivne povratne informacije in učeče se spodbujajo k razmisleku o njihovem napredku in področjih za izboljšave. Ti postopki potekajo neprekinjeno.
- **Opolnomočenje:** Cilj mentorstva in coachinga je opolnomočiti udeležence, da prevzamejo nadzor nad svojo učno potjo in sprejemajo premišljene odločitve o svojem izobraževanju na svoji izobraževalni poti.
- **Pristopi, osredotočeni na učeče se:** Poudarek je na potrebah, interesih in ciljih udeleženca, s čimer se zagotovi, da je izobraževalna izkušnja prilagojena njegovim željam in potrebam.
- **Sodelovanje:** V nekaterih primerih mentorji ali trenerji olajšajo medsebojne stike, kar omogoča udeležencem izmenjavo izkušenj in medsebojno učenje.
- **Prilagodljivost:** Mentorstvo in coaching je mogoče prilagoditi različnim učnim kontekstom ter upoštevati različne učne stile in preference.

Z mentorstvom in coachingom je povezanih več skupnih prvin, predvsem, ko se uporabljata v okviru metod neformalnega izobraževanja. Obe obliki sta zelo učinkoviti metodi neformalnega izobraževanja, saj zagotavljata individualno podporo, spodbujata pristne odnose in samostojno učenje. Te metode udeležencem omogočajo, da prevzemajo odgovornost za svojo izobraževalno pot, kar se ujema s temeljnimi načeli neformalnega izobraževanja. Ponujajo vsestranske pristope, ki jih je mogoče prilagoditi različnim izobraževalnim potrebam, hkrati pa spodbujajo nenehno izboljševanje in sodelovanje.

Posebna opomba o spletnih orodjih

Spletna orodja predstavljajo enega od načinov vključevanja udeležencev v učne procese, možnosti pa so ob sedanjem obsegu tehnologije, zlasti igralne, neskončne. Omogočajo vse od igranja iger do razvoja odprtih svetov virtualne resničnosti, ki jih udeleženci lahko uporabljajo v učnem procesu, saj so jim na dosegu roke.

Spletne prvine so v tem poglavju prisotne kot predpostavka, da so viri (internet, računalniki itd.) na voljo. Vendar smo v okviru projekta Empowherment LAB predpostavljali, tekom izvajanja pa tudi spoznali, da tovrstni viri niso vedno na voljo in je v procesu usposabljanja potrebno uporabiti druge, manj tehnološke, a zato nič manj inovativne pristope.

Vabimo vas, da si več o alternativnih spletnih orodjih preberete v poglavju Vključujoče in trajnostno izobraževanje, v katerem so predstavljene nizko tehnološke in netehnološke rešitve, s katerimi lahko razvijamo temeljne digitalne spretnosti.

Skupne prvine spletnih orodij

Spletna orodja in viri imajo ključno vlogo pri uresničevanju neformalnega izobraževanja. Ponujajo številne prednosti, ki so v skladu z načeli neformalnih metod.

- **Dostopnost in priročnost:** Spletna orodja in viri omogočajo večjo dostopnost in priročnost učenja. Učeči se lahko z internetno povezavo dostopajo do izobraževalnih gradiv od koder koli, s tem pa se odpravijo geografske ovire.
- **Samostojno učenje:** Neformalno izobraževanje pogosto poudarja samostojno učenje. Spletni viri učečim se omogočajo prožnost, da si sami določijo tempo učenja in se tekom učenja posvečajo zanimivim temam.
- **Raznolike vsebine:** Spletne platforme ponujajo veliko vsebin v različnih oblikah, vključno z besedili, videoposnetki, interaktivnimi simulacijami in drugim. Ta raznolikost ustreza različnim učnim željam učečih se.
- **Interaktivnost:** Veliko spletnih orodij in virov je zasnovanih interaktivno. Učeči se lahko sodelujejo v kvizih, razpravah in simulacijah, kar spodbuja aktivno sodelovanje.

- **Prilagajanje:** Učeči se lahko prilagodijo svoje učne izkušnje virom na spletu. Izberejo lahko določene module ali vire, ki so v skladu z njihovimi cilji in interesi.
- **Mehanizmi za povratne informacije:** Spletne platforme pogosto vključujejo mehanizme povratnih informacij, in sicer kvize s takojšnjim točkovanjem ali sisteme medsebojnega ocenjevanja. Te funkcije podpirajo kontinuirano spremljanje pridobivanja novih znanj in izboljšave.
- **Skupnost in sodelovanje:** Spletni forumi in diskusije spodbujajo občutek skupnosti in sodelovanja med učečimi se. Ti si lahko izmenjujejo ideje, iščejo pomoč in se učijo od vrstnikov.
- **Spremljanje napredka:** Učeči se lahko preko spletnih platform spremljajo svoj napredek. Ta preglednost jim omogoča, da si postavljajo realne cilje in spremljajo svoje dosežke.
- **Izmenjava virov:** Spletna orodja izobraževalcem in učečim se omogočajo hitro izmenjavo virov. Kultura deljenja povečuje razpoložljivost učnih gradiv.
- **Stroškovna učinkovitost:** Cilj neformalnega izobraževanja je pogosto tudi stroškovna učinkovitost. Spletni viri manjšajo stroške, povezane s tradicionalnimi učnimi gradivi in potovanji.
- **Nenehno učenje:** Spletna orodja podpirajo vseživljenjsko učenje. Učeči se lahko konstantno dostopajo do novih vsebin in posodobitev, kar spodbuja neprekinjen razvoj spretnosti.

Pri vključevanju spletnih orodij v dejavnosti poučevanja in učenja je treba posebno pozornost nameniti temu, kako in s kakšnim namenom bomo jih uporabljali. Glede na učeče se je lahko določeno spletno orodje bolj ali manj uspešno. Več o različnih skupinah učečih se preberite v naslednjih poglavjih.

Spletna orodja in viri so v skladu z neformalnim izobraževanjem, saj zagotavljajo dostopne, prilagodljive in interaktivne učne izkušnje. Učečim se omogočajo, da prevzamejo nadzor nad svojim izobraževanjem, sodelujejo z vrstniki ter prilagodijo svojo učno pot individualnim potrebam in željam.

Praktični primeri neformalnih pristopov v izobraževanju

V nadaljevanju so predstavljeni praktični primeri, ki vključujejo različne metode in orodja za poučevanje digitalnega trženja. Zasnovani so bili v okviru projekta EmpowHERment Lab s ciljem, da udeležencem ponudijo raznoliko in zanimivo učno izkušnjo

Igre in simulacije

Simulacijska igra digitalnega trženja: Ustvarite simulacijsko igro digitalnega trženja, v kateri udeleženci prevzamejo vloge vodje trženja v izmišljenem podjetju. Odločiti se morajo o načinih digitalnega oglaševanja, kampanjah v družabnih medijih in vsebinskem trženju. Igra simulira scenarije in izzive iz resničnega sveta, pri tem pa udeleženci lahko uporabijo koncepte digitalnega trženja v okolju brez tveganja.

Lov na odpadke SEO (Search engine optimization/Optimizacija spletnih strani): Organizirajte lov na odpadke SEO, kjer udeleženci v skupinah poskušajo optimizirati spletno stran za iskalnike. Vsaka ekipa dobi spletno stran z različnimi težavami, te težave pa mora prepoznati in odpraviti z uporabo orodij in strategij digitalnega trženja. Ekipa, ki doseže najboljši rezultat SEO, zmagava v tekmovanju.

Izkustveno učenje

Projekt kampanje digitalnega trženja: Udeležencem dajte nalogo, v okviru katere morajo pripraviti kampanjo digitalnega trženja za lokalno podjetje ali neprofitno organizacijo, vsebovati pa mora načrt, izvedbo in analizo slednje. Ta praktična izkušnja jim bo omogočila, da uporabijo svoje znanje o orodjih in strategijah digitalnega trženja v praktičnem kontekstu.

Delavnica o testiranju A/B: Izvedite delavnico testiranja A/B, na kateri udeleženci ustvarijo in izvedejo A/B teste za različne elemente spletnega mesta ali kampanje trženja preko e-pošte. V procesu se naučijo, kako zbrati in analizirati podatke raziskave ter na podlagi le-teh sprejeti odločitev, ki bo optimizirala digitalna tržna prizadevanja.

Sodelovalne učenje

Sodelovalno učenje na podlagi povratne informacije in analize: Udeležence razdelite v manjše skupine in vsaki skupini dodelite študijo primera ali projekt digitalnega trženja. V skupinah morajo udeleženci drug drugemu podati konstruktivno povratno informacijo in analizirati delo drug drugega. To spodbuja sodelovalno učenje in omogoča, da si udeleženci pridobijo različne poglede na strategije digitalnega trženja.

Mastermind skupine za digitalni marketing: Oblikujte skupine mastermind za digitalni marketing, ki jih sestavljajo udeleženci z različnimi ravni strokovnega znanja. Te skupine se redno srečujejo in razpravljajo o izzivih, izmenjujejo spoznanja in pripravljajo ideje za digitalno trženje. Medsebojna podpora in sodelovanje izboljšujeta učno izkušnjo.

Mentorstvo in coaching

Mentorski program digitalnega marketinga: Izkušene strokovnjake s področja digitalnega trženja povežite z učečimi se, ki se učijo ali usposablajo. Mentorji naj jim zagotavljajo individualno svetovanje in karijerne nasvete. Udeleženci lahko prosijo za nasvete pri specifičnih digitalnih tržnih projektih ali pri kariernem razvoju na tem področju.

Coaching klinike: Organizirajte coaching klinike, v katere se lahko udeleženci prijavijo na kratek coaching s strokovnjaki na določenem področju digitalnega trženja, kot je oglaševanje na družbenih omrežjih, e-poštno trženje ali ustvarjanje trženjske vsebine. Ti coachingi zagotavljajo prilagojeno vodenje in obravnavajo individualne potrebe udeležencev.

Spletni vir

Spletni seminarji (vebinarji) o digitalnem trženju: Gostite lahko vrsto spletnih seminarjev, na katerih sodelujejo strokovnjaki za digitalno trženje. Ti spletni seminarji obravnavajo različne teme, orodja in strategije digitalnega trženja. Udeleženci naj dostopajo do teh spletnih virov s ciljem, da bi razširili svoje znanje in bili na tekočem s trendi v panogi.

Knjižnica virov za digitalno trženje: Ustvarite spletno knjižnico virov, ki vključuje e-knjige, članke, videoposnetke in študije primerov, povezane z digitalnim trženjem. Udeleženci te vire lahko spoznavajo v lastnem tempu, predvsem, da bi poglobili svoje razumevanje konceptov digitalnega trženja.

Učni pripomočki

Pričujoči učni pripomočki so zasnovani za potrebe poglobljanja razumevanja in praktične uporabe metod neformalnega izobraževanja. Vsebujejo vrsto vprašanj za razmislek, interaktivnih vaj in nalog iz resničnega življenja, ki so namenjene raziskovanju različnih vidikov neformalnega izobraževanja. Izobraževalci lahko te pripomočke uporabijo, da učeče se vključijo v kritično razmišljanje o tradicionalnem in neformalnem izobraževanju, prilagodljivosti pri poučevanju in pomenu kulturne občutljivosti. Naloge so oblikovane tako, da spodbujajo praktično izvajanje metod v različnih učnih okoljih. To gradivo služi kot vsestransko orodje, s katerim lahko izobraževalci olajšajo aktivno učenje, spodbujajo ustvarjalnost in se z neformalnimi izobraževalnimi pristopi lotevajo sodobnih izobraževalnih izzivov.

Vprašanja za razmislek

- Kako se neformalna izobraževalna orodja razlikujejo od tradicionalnih izobraževalnih metod?
- Razmislite o neformalni izobraževalni izkušnji, ki ste jo doživeli. Kaj je bilo pri njej učinkovito ali neučinkovito?
- Kako je mogoče neformalne metode prilagoditi različnim učnim okoljem in potrebam učečih se?
- Na kakšen način so lahko neformalna izobraževalna orodja še posebej učinkovita za odrasle ali učeče se z različnim izobrazbenim ozadjem?
- Razpravljajte o vlogi kulturne občutljivosti v metodah neformalnega izobraževanja. Kako to vpliva na učno izkušnjo?
- Kako lahko neformalno izobraževanje uporabimo za reševanje družbenih vprašanj ali izzivov skupnosti?
- Razmislite o pomenu prilagodljivosti v neformalnem izobraževanju. Kako lahko izobraževalci spreminjajo svoje pristope na podlagi povratnih informacij učečih se in njihovih porajajočih se potreb?
- Katere izzive predvidevate pri izvajanju neformalnih izobraževalnih orodij in kako bi jih lahko rešili?

Interaktivna vaja: Igra vlog

Opis: Udeleženci lahko v neformalnem izobraževalnem okolju igrajo različne vloge. To lahko vključuje vloge kot so moderator, učeči se in opazovalec. Cilj je vaditi in razmišljati o različnih metodah poučevanja.

Scenarij iz resničnega življenja: Izvajanje metod

Opis: V tem primeru je treba izvesti metodo, ki jo lahko uporabimo v praksi. Udeležence izzovite, da oblikujejo in izvedejo kratko izobraževalno srečanje z uporabo neformalnih metod. Dokumentirati morajo postopek načrtovanja, izvedbo in prejete povratne informacije.

Dejavnost v skupini: Udeležba na delavnici: Oblikovanje neformalne izobraževalne delavnice

Opis: Udeležite se delavnice za neformalno izobraževanje. Udeležence razdelite v manjše skupine in vsaki skupini dajte nalogo, da oblikuje kratko delavnico ali izobraževalno srečanje z uporabo metod neformalnega izobraževanja. Spodbudite jih, naj se osredotočijo na določeno temo ali spretnost (npr. digitalna pismenost, osnovne digitalne spretnosti). Vsaka skupina naj predstavi svoj načrt delavnice, pri tem pa naj opiše cilje, dejavnosti, metode in pričakovane rezultate. Skupina nato lahko razpravlja o prednostih in morebitnih izboljšavah vsakega načrta delavnice, kar spodbuja sodelovalno učenje in kritično analizo pristopov neformalnega izobraževanja.

Priporočeno v nadaljnje branje

- Boeren, E., 2011. Gender differences in formal, non-formal and informal adult learning. *Studies in Continuing Education*, 33(3), pp.333-346.
- Boyadjieva, P. and Ilieva-Trichkova, P., 2023. Adult education as a pathway to empowerment: Challenges and possibilities. *Lifelong Learning, Young Adults and the Challenges of Disadvantage in Europe*, pp.169-191.
- Danish Adult Education Association. 2013. Non-formal adult education and motivation for life-long learning: "We're searching for the stuff that works!"
- DROP-IN. 2018. DROP IN - EDUC'ACTION: A catalogue on non-formal education methods. Dostopno na: <https://drop-in.eu/media/drop-in-io2-en.pdf>.

- Gross, Z. and Rutland, S.D., 2017. Experiential learning in informal educational settings. *International Review of Education*, 63, pp.1-8.
- Kedrayate, A., 2012. Non-formal education: Is it relevant or obsolete? *International Journal of Business, Humanities and Technology*, 2(4), pp.11-15.
- Koutsoukos, M. and Sipitanou, A., 2020. Applying mentoring in adult education: benefits for mentees, mentors and educational organizations. In *ICERI2020 Proceedings* (pp. 7798-7810). IATED.
- Samodumska, O., Zarishniak, I., Tarasenko, H., Buchatska, S., Budas, I. and Tregubenko, I., 2022. Gamification in non-formal adult educational practices.
- Sydorenko, V., Shorobura, I., Ponomarenko, A., Dei, M. and Dzhus, O., 2020. Application of technologies of formal and non-formal education for continuous professional development of the modern specialist. *Revista Tempos e Espaços em Educação*, 13(32), p.103.
- Topping, K.J., 2013. Trends in peer learning. *Developments in Educational Psychology*, pp.53-68.
- Vasylenko, O.V., 2023. Non-formal adult education: concept, roots, social importance. *Publishing House "Baltija Publishing"*.

Nudenje podpore zahtevnejšim skupinam pri učenju

Lava Legato na podlagi bogatih izkušenj pri delu s fizično prikrajšanimi skupinami odraslih učečih se predstavlja edinstvene izkušnje in odgovarja na nekatere izzive, s katerimi se soočajo njihove ciljne skupine pri vključevanju v aktivnosti projekta EmpowHERment LAB.

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno mnenja avtorja(-ev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Agencije za mobilnost in programe EU (AMPEU). Niti Evropska unija niti organ, ki dodeljuje sredstva, zanje ne moreta biti odgovorna.

Z obravnavanjem različnih potreb učečih se je to poglavje v skladu z vključujočo izobraževalno filozofijo projekta EmpowHERment LAB. Izobraževalcem ponuja strategije za vključevanje in opolnomočenje učečih se iz različnih okolij ter poudarja moč prilagojenega izobraževanja.

V tem poglavju se bomo osredotočili na delo in nudenje podpore tistim udeležencem, ki se soočajo z različnimi življenjskimi izzivi. Obravnavali bomo naslednje teme:

- Opredelitev zahtevnejših ciljnih skupin: Kdo so potencialne ciljne skupine? Katere vrste učnih težav lahko prepoznamo?
- Prepoznavanje učnih ovir.
- Posebni izzivi, povezani z digitalnimi kompetencami.
- Podporne mreže za udeležence, ki se soočajo z različnimi življenjskimi izzivi.
- Strategije za premagovanje učnih ovir

Izpostavljene bodo različne metode s poudarkom na:

- diferenciranem poučevanju in
- moči pozitivnih odzivov

Poglavje bomo zaključili z raziskovanjem ustreznih teoretičnih konceptov o učenju, ki veljajo za vse udeležence, in sicer s:

- teorijo socialnega učenja,
- teorijo kognitivne obremenitve,
- splošnimi pristopi k učenju,
- samoregulacijskim učenjem in
- miselno naravnostjo k rasti

Opredelitev zahtevnejših ciljnih skupin: kdo so potencialne ciljne skupine?

V kontekstu izobraževanja in usposabljanja se termin zahtevnejši udeleženci nanaša na posameznike, ki se zaradi različnih dejavnikov soočajo s težavami v učnem procesu. Ti posamezniki potrebujejo dodatno podporo, prilagoditve in diferencirano poučevanje, saj le na tak način lahko zadostijo svojim edinstvenim potrebam.

Različne skupine udeležencev, ki se pri učenju srečujejo z izzivi, lahko prepoznamo glede na vrsto njihovih težav. Tukaj je nekaj ključnih skupin:

- **Udeleženci z učnimi težavami:** V to skupino spadajo udeleženci, ki imajo posebne težave na enem ali več učnih področjih, čeprav so povprečno ali nadpovprečno inteligentni. Učne težave lahko vplivajo na branje (disleksija), pisanje (disgrafija), računanje (diskalkulija) ali druge kognitivne procese.
- **Udeleženci z nevrološkimi motnjami,** zlasti z motnjo pomanjkanja pozornosti/hiperaktivnosti (ADHD) in različnimi stanji avtističnega spektra, se spopadajo z vrsto različnih izzivov in simptomov. Med temi različnimi motnjami so očitne različne vrste ovir, pri čemer so učne težave pomemben vidik slednjih.
- **Drugo-/Tujejezični udeleženci:** Drugo-/Tujejezični udeleženci so posamezniki, ki se učijo jezika, ki ni njihov prvi ali materni jezik. Ta izraz se običajno uporablja za posameznike, ki se učijo drugega jezika iz

izobraževalnih, družbenih, poklicnih ali osebnih razlogov. Drugojezičnost lahko ovira njihov učni napredek in razumevanje učnih gradiv.

- **Nadarjeni udeleženci in udeleženci s posebnimi talenti:** Ti udeleženci izkazujejo izjemne sposobnosti in nadarjenost na določenih področjih ter pogosto presegajo svoje vrstnike pri intelektualnih, ustvarjalnih ali umetniških prizadevanjih. Vendar pa so lahko izjemno zahtevni, saj potrebujejo diferencirano poučevanje, da bi preprečili dolgočasje in nezanimanje.
- **Udeleženci s čustvenimi ali vedenjskimi motnjami:** V to skupino spadajo udeleženci, ki imajo težave z uravnavanjem čustev, obvladovanjem vedenja ali težavami z duševnim zdravjem. Te težave lahko vodijo do motečega vedenja, slabih socialnih veščin in težav pri vzpostavljanju pozitivnih odnosov z drugimi v učni skupini.
- **Udeleženci iz socialno-ekonomsko prikrajšanih okolij:** Udeleženci iz družin z nizkimi dohodki oz. udeleženci z nizkimi dohodki se lahko soočajo z različnimi izzivi, kot so omejen dostop do virov, nestabilno domače okolje in nezadostna učna podpora.
- **Udeleženci z motnjami v telesnem razvoju:** Udeleženci s telesno oviranostjo, ki se soočajo z izzivi, povezanimi z mobilnostjo, dostopnostjo in sodelovanjem v učnem okolju. Za podporo njihovih izobraževalnih potreb so pogosto potrebne prilagoditve in podporna tehnologija.
- **Udeleženci z motnjami v duševnem razvoju:** Ti udeleženci imajo podpovprečne intelektualne sposobnosti, kar povzroča težave pri učenju, reševanju problemov in prilagajanju vedenja različnim situacijam. Potrebujejo individualno poučevanje in podporo.
- **Udeleženci s senzoričnimi motnjami:** Udeleženci, ki so slepi, slabovidni, gluhi ali naglušni, se lahko soočajo z ovirami pri dostopanju do informacij, predstavljenih s tradicionalnimi učnimi metodami. Pri učenju jim lahko pomagajo alternativne oblike in podporne tehnologije.
- **Udeleženci iz kulturno in jezikovno raznolikih okolij:** Udeleženci iz kulturno in jezikovno raznolikih okolij se lahko soočajo z izzivi pri razumevanju šolskega učnega načrta in odnosu do njega, zlasti če ta ni v skladu z njihovimi kulturnimi normami in izkušnjami.

Prepoznavanje skupin udeležencev z izzivi omogoča izobraževalcem, da prilagodijo pouk in podporo tako, da lahko učinkovito zadovoljujejo individualne potrebe posameznikov. Diferenciacija, zgodnje posredovanje in inkluzivne učne prakse so bistvenega pomena za pomoč udeležencem pri premagovanju izzivov in doseganju polnega potenciala. Nekateri udeležence lahko uvrstimo v več kategorij, saj se srečujejo z različnimi izzivi. Vendar pa zgolj prepoznavanje

različnih vrst izzivov ni samoumevno; končni cilj je, da se udeležencem na njihovi učni poti zagotovi večja podpora.

Katere vrste učnih težav lahko prepoznamo?

Učne ovire so lahko različne in izhajajo iz različnih dejavnikov, ki ovirajo zmožnost učinkovitega pridobivanja in uporabe znanja učečih se. Različne ciljne skupine, opisane v prejšnjem podpoglavju, so povezane z učnimi ovirami, predstavljenimi v preglednici v nadaljevanju.

Učna ovira	Opis
Specifične učne težave	Specifične učne težave lahko vplivajo na branje, pisanje, računanje in druge akademske spretnosti. Disleksija na primer otežuje dekodiranje besed in razumevanje besedila, diskalkulija pa otežuje matematično sklepanje.
Motnje pozornosti	Motnje pozornosti/hiperaktivnost (ADHD) lahko povzročijo nepozornost, impulzivnost in pretirano aktivnost, zaradi česar se učeči se težko osredotočijo na naloge in zadržijo informacije, pridobljene v učnem procesu.
Jezikovne ovire	Za učeče se, ki so tujejezični, je učni jezik lahko ovira pri razumevanju učnih vsebin, to pa posledično vpliva na njihov splošni učni napredek.
Težave z delovnim spominom	Šibek delovni spomin lahko vpliva na sposobnost ohranjanja in upravljanja učečih se z informacijami med reševanjem problemov ali sledenjem navodilom.
Okrnjenost delovanja izvršilnih funkcij	Težave z izvršilnimi funkcijami, kot so načrtovanje, organiziranje, upravljanje časa in samoregulacija, lahko ovirajo učinkovito učenje in opravljanje nalog.
Čustveni in vedenjski izzivi	Čustvene in vedenjske motnje lahko povzročijo motnje discipline v razredu, težave s koncentracijo in omejeno sodelovanje v učnem procesu.
Pomanjkanje motivacije	Učeči se, ki jim primanjkuje motivacije, lahko pokažejo nezainteresiranost za učenje, kar vodi k manjšemu trudu in zavzetosti pri učnih nalogah.

Telesne okvare	Telesna oviranost lahko omejuje zmožnost polnega sodelovanja učečih se pri dejavnostih v razredu, dostopa do učnega gradiva ali sodelovanja z drugimi udeleženci.
Intelektualne motnje	Intelektualne motnje lahko povzročijo omejitve v intelektualnem delovanju in prilagodljivem vedenju, kar vpliva na splošni učni potencial učečega se.
Kulturni in socialno-ekonomski dejavniki	Kulturne razlike in socialno-ekonomski status lahko vplivajo na pristop učečega se k učenju, sodelovanje v razredu in dostop do izobraževalnih virov.
Senzorne okvare	Težave z vidom ali sluhom lahko povzročijo ovire pri dostopu do informacij s tradicionalnimi učnimi metodami.
Težave s spominom	Nekateri učeči se imajo težave z ohranjanjem spomina, zato se težko spomnijo informacij.
Manko na področju osnovnega znanja	Nezadostno osnovno znanje ali pomanjkanje predhodnih spretnosti lahko ovirajo sposobnost razumevanja novih konceptov pri učečem se.
Tesnoba pred preverjanjem znanja	Anksioznost pred preverjanjem znanja lahko poslabša tudi uspešnost tistih učečih se, ki dobro razumejo snov.
Izzivi, povezani z drugimi učeči se	Težave, kot so ustrahovanje, izolacija ali pomanjkanje podpore drugih učečih se, lahko negativno vplivajo na učno izkušnjo posameznika.
Neuskklajenost učnih načrtov	Kadar učni načrt ni ustrezno usklajen z učnim slogom, interesi ali sposobnostmi učečega se, lahko to povzroči ovire pri učenju.

Nekatere učne težave so med seboj povezane, povezanost le-teh pa lahko poveča njihov splošni vpliv. Prepoznavanje učnih težav je ključnega pomena za izobraževalce in strokovnjake, saj le, če jih poznajo, lahko oblikujejo ustrezne intervencije in prilagoditve za učinkovito reševanje posebnih učnih izzivov vsakega učečega se. Z razumevanjem in obravnavanjem teh ovir lahko izobraževalci ustvarijo bolj vključujoče in podporno učno okolje za vse učeče se.

Ugotavljanje ovir pri učenju

Postopek prepoznavanja aktualnih učnih ovir pri učečih se zahteva celovit in večplasten pristop, ki vključuje opazovanje, ocenjevanje, komunikacijo in

sodelovanje. Pomen različnih strategij prepoznavanja se skupaj z njihovo dostopnostjo razlikuje glede na specifični kontekst dela - naj bo to izobraževalno okolje, mladinski ali skupnostni center. Poleg tega je vidik, ki ga je treba upoštevati, tudi razpoložljivost virov za izvajanje različnih učnih strategij. Seznam v nadaljevanju naj služi predvsem kot navdih za sprejemanje različnih pristopov k oviram, ki jih imajo učeči se pri učenju in uporabo različnih orodij za ocenjevanje njihovih prednosti.

- **Opazovanje:** Učitelji, izobraževalci in drugi lahko opazujejo vedenje, sodelovanje in interakcije učečih se v razredu in drugih učnih okoljih. Poiščite znake težav, kot so nepozornost, frustracije, izogibanje določenim nalogam ali socialni izzivi.
- **Neformalne ocene:** Za ocenjevanje napredka in ugotavljanje področij, na katerih imajo učeči se težave, uporabite neformalne ocene za delo v razredu, ocenjujte domače naloge, kvize in sodelovanje v skupini.
- **Formalne ocene:** Izvedite formalno ocenjevanje, vključno s standardiziranimi testi, akademskimi pregledi in diagnostičnimi ocenami, da si pridobite podrobnejše informacije o prednostih in slabostih učečih se pri določenih predmetih ali na posameznih področjih spretnosti.
- **Individualna srečanja:** Organizirajte redna individualna srečanja z učečimi se, na katerih se pogovarjamo o njihovih učnih izkušnjah, izzivih in ciljih. Spodbujajte jih, da izrazijo svoje pomisleke in občutke, povezane s svojo učno uspešnostjo.
- **Sodelovanje s kolegi:** Sodelujte v razpravah z drugimi učitelji, izobraževalci, šolskim osebjem ali strokovnjaki, ki delajo z učečim se. Izmenjava opažanj in spoznanj lahko zagotovi celovitejše razumevanje izzivov, s katerimi se srečuje posameznik.
- **Sodelovanje pomembnih drugih učečega se:** Pomembni drugi naj prispevajo svoje mnenje o učnih izkušnjah učečega se doma. Lahko zagotovijo dragocene informacije o njegovem vedenju, učnih preferencah in morebitnih izzivih, ki so jih opazili.
- **Spremljanje vedenja:** Uporabite sisteme ali orodja za spremljanje določene oblike vedenje ali vzorca vedenja, ki morda ovirajo učenje, kot so težave s pozornostjo ali težave pri uravnavanju čustev.
- **Ocenjevanje na podlagi učnih načrtov:** Ocenite, kako dobro učeči se sledi učnemu načrtu. Ugotovite, na katerih področjih morda zaostaja ali ima težave.
- **Pregled preteklih zapisov:** Preglejte pretekle učne zapise in poročila o napredku učečega se. Na tak način lahko ugotovite morebitne vzorce težav ali prednosti.

- **Odziv na intervencijo (RTI):** Izvajanje strategij RTI, ki vključujejo sistematično spremljanje napredka in odziva učečega se na različne intervencije. Na tak način lahko ocenite učinkovitost podpore posamezniku.
- **Psihološke ali izobraževalne ocene:** V nekaterih primerih lahko celovita psihološka ali pedagoška ocena, ki jo izvedejo strokovnjaki, kot so psihologi ali pedagoški diagnostiki, pomaga opredeliti posebne učne ovire. Tovrstna opredelitev učnih ovir vpliva na oblikovanje priporočil za podporo.
- **Ocenjevanje na podlagi tehnologije:** Uporabite orodja ali aplikacije za izobraževalno tehnologijo, s katerimi lahko spremljate uspešnost in učni napredek učečih se ter na tak način ugotovite, na katerih področjih morda potrebujejo dodatno podporo.

Bistveno je, da se zavedate, da je prepoznavanje učnih ovir stalen proces. Nekatero oviro so lahko bolj očitne, druge pa zahtevajo globlje razumevanje in raziskovanje. Sodelovanje med učitelji/izobraževalci, pomembnimi drugimi in ustreznimi strokovnjaki je bistvenega pomena za razvoj učinkovitih strategij in prilagoditev, ki lahko služijo kot podpora učečemu se na njegovi učni poti.

Posebni izzivi, povezani z digitalnimi kompetencami

Posebni učni cilji, povezani z digitalnimi kompetencami, se lahko razlikujejo glede na starostno skupino, stopnjo izobrazbe in kontekst, v katerem se poučujejo. Digitalne kompetence se nanašajo na spretnosti in znanja, ki so potrebna za učinkovito in odgovorno uporabo digitalnih tehnologij za komunikacijo, sodelovanje, reševanje problemov in obdelavo informacij. V 1. poglavju MOOC je predstavljen celoviti model, ki se osredotoča na prepoznavanje ključnih digitalnih kompetenc in spodbuja opolnomočenje učečih se posameznikov. Usposobljenost za te posebne spretnosti pomembno vpliva na raven digitalne pismenosti učečih se ali jo celo določa. Model podrobneje obravnava naslednjih osem kompetenc: razmišljanje, delovanje, prenos, iskanje, ustvarjanje, povezovanje, razpravljanje in razumevanje, ki temeljijo na nizozemskem modelu kompetenc za medijsko pismenost 2021.

Podporne mreže za učeče se, ki se soočajo z izzivi

Učeči se, ki se soočajo z izzivi, so lahko deležni pomembne podpore številnih posameznikov in strokovnjakov. Ključne osebe pri nujenju podpore v izobraževalnem procesu so:

- Izobraževalci/učitelji in drugi pedagoški delavci, ki nudijo prilagojeno poučevanje in sodelujejo s strokovnjaki.
- Izobraževalci/učitelji z znanjem posebnih oblik poučevanja, ki pripravljajo prilagojene učne načrte.
- Šolski psihologi, ki ocenjujejo prisotnost učnih ovir in svetujejo.
- Šolski svetovalni delavci, ki pomagajo pri čustveni in akademski rasti.
- Logopedi, ki se ukvarjajo s komunikacijskimi težavami.
- Socialni delavci, ki nudijo celostno pomoč.

Podpora pri učenju, ki se nudi učečim se, je lahko izjemno razvejana. Glede na resnost izzivov, s katerimi se sooča učeči se, je včasih potrebna specializirana pomoč. Vendar pa učeči se pogosto najdejo motivacijo za učenje in napredovanje v premalokrat izpostavljenih podpornih sistemih, in sicer v dodatni pozornosti izobraževalcev/učiteljev, sosedov, vzornikov, pozitivno naravnanih vrstnikov in celo v podpori s strani starih staršev in kolegov (v primeru odraslih učečih se).

Strategije za premagovanje ovir pri učenju

Za premagovanje izzivov pri učenju je potreben proaktiven in celoviti pristop, ki upošteva potrebe vsakega učečega se. Učitelj, izobraževalec ali mentor lahko olajša učenje in zmanjša možnost pojavljanja učnih ovir v veliko primerih, vendar pa je pri nekaterih učnih ovirah potrebna podpora strokovnjakov. Strategije, ki jih lahko uvedete v svoj slog poučevanja ali usposabljanja, vključujejo:

- Prepoznavanje učnih stilov učečih se.
- Razdelitev kompleksnejših nalog na manjše korake.
- Uporaba veččutnih tehnik.
- Redno preverjanje in ponavljanje predelane učne snovi.

Ta priročnik ne zajema podrobne razlage omenjenih strategij, saj so te teme obširno obravnavane v številnih spletnih virih. V nadaljevanju sta opisana pristopa, ki ju je mogoče vključiti v vse štiri sloge poučevanja.

Diferencialno poučevanje

Diferencirano poučevanje vključuje prilagajanje učnih metod, gradiv in dejavnosti različnim potrebam, učnim slogom in sposobnostim posameznih udeležencev v razredu. Tukaj je nekaj strategij za diferenciacijo pouka:

- ocenite pripravljenost udeležencev;
- zagotovite fleksibilno razvrščanje v skupine;
- ponudite raznoliko učno gradivo;
- prilagodite zahtevnost vsebine učečim se;
- uporabite večstopenjske naloge;
- zagotovite več metod poučevanja;
- ponudite prilagoditve in modifikacije.
- izkoristite učno tehnologijo;
- spodbujajte izbire učečih se;
- uporabite različne tehnike ocenjevanja;
- izvedite individualne pogovore;
- spodbujajte medvrstniško poučevanje in sodelovanje;
- omogočite prilagodljive časovne okvire;
- spodbujajte razmišljanje in metakognicijo;
- izobraževalcem zagotovite strokovni razvoj.

Diferenciacija pouka zahteva skrbno načrtovanje, sprotno ocenjevanje ter poglobljeno razumevanje prednosti in potreb vsakega učečega se. Z izvajanjem teh strategij lahko izobraževalci ustvarijo bolj vključujoče in odzivno učno okolje, ki podpira različne potrebe vseh učečih se.

Moč pozitivne naravnosti

Spodbujanje prijetnega učnega okolja lahko pomembno vpliva na motivacijo, zavzetost in splošne učne rezultate učečih se. V nadaljevanju je predstavljenih nekaj strategij za spodbujanje pozitivnega učnega okolja:

- ustvarite varno in spodbudno okolje;
- spodbujajte miselno naravnost k rasti (glejte tudi 7. poglavje);
- praznujte uspeh;
- uporabljajte pozitivne spodbude;
- osredotočite se na prednosti;
- oblikujte zanimive in interaktivne učne ure;
- vključite humor;
- ponudite možnosti izbire;
- uporabite pozitivni jezik;
- spodbujajte sodelovanje in medsebojno podporo;
- prikažite navdihujoče citate;
- uvedite tehnike čuječnosti in sproščanja;
- spodbujajte razmislek;
- poudarite povezave z resničnim življenjem;
- spodbujajte pozitivne odnose med izobraževalci in učečimi se.

Z ustvarjanjem pozitivnega učnega okolja, ki ceni trud, rast in sodelovanje, lahko izobraževalci spodbujajo pozitiven odnos učečih se do učenja. Pozitivna naravnost spodbuja odpornost, ljubezen do učenja in občutek moči, kar lahko vodi k večji učni uspešnosti in razumevanju koncepta vseživljenjskega učenja.

Nekaj pomembnih teoretičnih konceptov o učenju, pomembnih za vse učeče se

Obstaja veliko teorij, ki bi lahko bile pomembno in uporabno gradivo za delo z učečimi se, ki se srečujejo z izzivi tekom izobraževanja. Vsaka teorija ponuja dragocen vpogled v različne vidike učenja in jo je mogoče uporabiti v različnih izobraževalnih okoljih. Nekatere najbolj vplivne in splošno priznane teorije o učenju so predstavljene v preglednici v nadaljevanju.

Teorija	Opis
Teorija socialnega učenja	Avtor teorije socialnega učenja je Albert Bandura. Slednja je zelo cenjena zaradi poudarjanja pomena opazovalnega učenja, učenja na podlagi modela in socialnih interakcij v procesu učenja. Pomembno vpliva na razumevanje, kako

	učeči se z opazovanjem drugih in okolja pridobivajo novo vedenje in znanje.
Teorija kognitivne obremenitve	Teorija kognitivne obremenitve, ki jo je predstavil John Sweller, se osredotoča na zmogljivost delovnega spomina in na to, kako lahko poučevanje vpliva na učinkovitost učenja. Uporabljati jo je potrebno pri načrtovanju poučevanja, saj izobraževalcem lahko pomaga, da z obvladovanjem kognitivne obremenitve optimizirajo učne izkušnje učečih se.
Univerzalno oblikovanje učnega okolja	UDL je koncept, ki zagovarja oblikovanje prilagodljivih učnih okolij. Slednja bi se namreč vedno morala po najboljših močeh prilagoditi različnim potrebam učečih se. Poudarja zagotavljanje različnih načinov predstavljanja, sodelovanja in izražanja, da se na tak način zagotovi enakopraven dostop do učnih priložnosti vsem učečim se.
Samoregulativno učenje	Samoregulativno učenje je koncept, ki poudarja aktivno vlogo učečih se v učnem procesu. Vključuje postavljanje ciljev, načrtovanje, spremljanje in uravnavanje lastnih učnih strategij. Ta teorija je pomembna za spodbujanje avtonomije in metakognitivnih spretnosti učečih se.
Miselna naravnost na rast	Koncept naravnosti k rasti, ki ga je razvila Carol Dweck, je zaradi svojega vpliva na motivacijo in dosežke postal splošno priznan. Poudarja pomen verjetja v lastne sposobnosti, predvsem, da se z učnimi prizadevanji izboljša naše znanje, in izpodbija idejo o fiksni inteligenci.

Čeprav teh pet teorij močno vpliva na izobraževalno prakso in raziskave, se je treba zavedati, da vsaka teorija prispeva k edinstvenim spoznanjem na področju učenja. Izobraževalci pogosto združujejo elemente različnih teorij, da bi razvili celovite pristope, ki obravnavajo različne učne potrebe in optimizirajo učne rezultate učečih se.

Kaj to pomeni v vsakdanji praksi? Primeri iz prakse organizacije Lava Legato

V tem poglavju je zagotovljena teoretično podlaga z jasno opredelitvijo in obsežnim pregledom tem, ki se nanašajo na prepoznavanje in obravnavanje učnih potreb učečih se, ki se v izobraževanju srečujejo z različnimi izzivi. Navkljub teoretični podlagi pa je za osmislitev celotnega poglavja potrebno prikazati realne situacije učeči se. V nadaljevanju zato predstavljamo praktične primere partnerske organizacije Lava Legato, ki osmišljajo teoretična izhodišča in jasno prikazujejo, zakaj je treba poznati učeče se in njihove učne potrebe, da bi ti razumeli pomen vseh aktivnosti, povezanih z učenjem in dosegli zastavljene učne cilje.

V tem projektu je nizozemska ekipa podjetja Lava Legato sodelovala z ženskami, ki se soočajo z različnimi izzivi, bivajo v ustanovah za socialno varstvo in so deležne pomoči slednjih. Fundacija Lava Legato je na podlagi tesnega sodelovanja s temi organizacijami vzpostavila trdno partnerstvo, ki traja že 20 let. V to sodelovanje so vključeni mednarodni prostovoljci, ki pomagajo posameznikom z omejitvami. Mednarodni prostovoljci opravljajo delo v ustanovah za socialno varstvo v okviru programu Evropska solidarnostna telesa. To dolgoletno sodelovanje je fundaciji Lava Legato omogočilo vzpostavitev široke partnerske mreže, v katero je vključenih več kot 20 ustanov za socialno varstvo na različnih lokacijah. Pomembno je, da so v to mrežo vključene tako ustanove za socialno varstvo kot posamezni uporabniki, ki koristijo storitve le-teh. Posamezniki v tej mreži se spopadajo z različnimi izzivi, vključno s kognitivnimi, fizičnimi in nevrološkimi omejitvami. V okviru ciljnih skupin, predstavljenih v poglavju 1, je organizacija Lava Legato v okviru projekta delala z vsemi predstavljenimi ciljnimi skupinami, razen s ciljno skupino 4. Opozoriti velja, da veliko posameznikov pogosto uvrščamo v več kot eno kategorijo, kar ponazarja kompleksnost njihovih težav in zapletenost okoliščin, v katerih se nahajajo. Na primer:

- **Udeleženka A:** 35-letna ženska, ki prihaja iz Kolumbije, ima razcepljeno hrbtenico in je vsled tega nemobilna, kar pomeni, da je odvisna od

invalidskega vozička. Ob tem ima še omejene bralne sposobnosti in težave z upravljanjem osebnih financ, zlasti z oblikovanjem proračuna.

- **Udeleženka B:** 45-letna ženska maroškega porekla je zaradi možganske poškodbe priklenjena na invalidski voziček. Živi v ustanovi za socialno varstvo, kjer se ji nudi pomoč pri vsakodnevnih opravilih, predvsem pri osebni negi in gospodinjskih opravilih. Težave ji povzročajo temeljne učne spretnosti, ki vključujejo branje in pisanje, prav tako pa se sooča z izolacijo in osamljenostjo, saj ima zunaj ustanove minimalne socialne stike.

Raznolikost omejitev se pri tej populaciji odraža v raznolikosti izzivov, s katerimi se srečujejo. Izzivi se pogosto prepletajo in stopnjujejo. Tako lahko težave z branjem, ki izhajajo iz učenja drugega jezika, zmanjšajo motivacijo za informiranje o pomembnih zadevah v drugem jeziku. Težave pri učenju drugega jezika pogosto omejujejo sposobnosti izražanja, kar lahko vodi v čustvene in vedenjske težave, s čimer se še poveča že obstoječe pomanjkanje motivacije. Poleg tega lahko fizične omejitve vplivajo na splošno zdravje posameznika, kar lahko vodi do npr. debelosti, kar še povečujejo čustvene in vedenjske izzive. Vse ovire, predstavljene v poglavju 2, se ujemajo z izkušnjami posameznikov, s katerimi smo delali.

Pogosto se srečujemo tudi s posamezniki, ki so v preteklosti doživeli velik neuspeh, zaradi česar se izogibajo dejavnostim, ki bi jim lahko ponovno vzbudile občutek nesposobnosti. Ta globoko zakoreninjena averzija do neuspeha je lahko pogosto velika ovira za njihovo sodelovanje v različnih učnih dejavnostih.

Za učinkovito prepoznavanje ovir pri učenju sta ključnega pomena naša vloga in odnos s ciljno skupino, saj ju oblikujejo posebne okoliščine. Čeprav ohranjamo neposreden dostop do učečih se in negujemo interakcijo z njimi, delujemo neodvisno od strokovne mreže, podporo pa zagotavljamo izključno s pomočjo prostovoljcev. Žal sta dostop do orodij za ocenjevanje in čas za uporabo teh orodij omejena. Zato se vedno trudimo razviti metode povezovanja z učečimi se s pomočjo vzpostavljenih profesionalnih odnosov in pokazati prilagodljivost pri vključevanju ciljne skupine.

V nizozemskem sistemu socialne oskrbe je poudarjeno načelo svobodne izbire. Posamezniki z omejitvami imajo pravico zavrniti sodelovanje v različnih pobudah za usposabljanje ali učenje. Zaradi tega se veliko negovancev pogosto odreče dejavnostim, povezanim z učenjem, zaradi strahu pred morebitnim neuspehom, slednje pa je že bilo pojasnjeno. Opolnomočenje ciljne skupine z izboljšanjem njihovih digitalnih spretnosti predstavlja dodaten izziv. Zaradi ranljive narave naših učečih se morajo strokovnjaki, ki jih podpirajo, zaradi številnih spletnih tveganj, kot so zlonamerna programska oprema, ribarjenje, kraja identitete in

prevare, strogo odsvetovati spletno registracijo, deljenje slik, razkrivanje e-poštnih naslovov ali obiskovanje neznanih spletnih strani. Zaradi tega stališča sta spletna registracija in deljenje slik za tiste, s katerimi delamo, prepovedana. To pa le še bolj oteži registracijo v MOOC.

Naša možnost vključevanja v (strokovno) omrežje je omejena. Čeprav imamo dovoljenje za sodelovanje s ciljno skupino, strokovnjaki iz sistema socialne oskrbe zaradi svojih zahtevnih delovnih urnikov pogosto ne morejo neposredno sodelovati.

Glede na predstavljene dejavnike je za potrebe učinkovitega opolnomočenja na področju digitalne pismenosti naše ciljne skupine potrebno zagotoviti pristop, ki jih pritegne z nevsiljivimi, prilagojenimi in majhnimi dejavnostmi. Ta prizadevanja morajo biti kratka, da se ohrani pozornost, obenem pa mora vključevati dražljaje, ki so v skladu z interesi učečih se (npr. ustvarjanje privlačnih slik za družbene medije s pametnim telefonom). Poleg tega so zaželeni dejavnosti brez registracije, srečanja pa je treba obenem potrebno prilagoditi tudi lokaciji, na kateri se odvija izobraževanje.

Pri vodenju delavnice je ključnega pomena, da mentor uporablja preprosti jezik, upošteva spontana vprašanja učečih se, vključuje različne teme, ki so v skladu z njihovimi interesi in prepoznava tudi njihove najmanjše dosežke s ciljem spodbujanja pozitivne naravnosti.

Poglavje zaključujemo s podrobnim opisom uresničevanja teoretičnih konceptov o učenju pri praktičnem delu z našimi učečimi se:

- **Teorija socialnega učenja:** Prizadevamo si, da bi bila učna izkušnja prijetna in privlačna, predvsem z vključevanjem različnih skupin učečih se in prostovoljcev, saj na tak način lahko ustvarjamo prijetne učne dogodke.
- **Teorija kognitivne obremenitve:** Kognitivno obremenitev zmanjšujemo tako, da podajamo minimalno teoretično vsebino in se izogibamo zapleteni terminologiji.
- **Univerzalno oblikovanje učnega okolja:** Kljub omejitvam si prizadevamo prilagoditi interakcije posameznikovim interesom in kognitivnim ravnem. Majhne skupine spodbujajo vzajemni navdih, hkrati pa omogočajo individualno pozornost.
- **Samoregulativno učenje:** Na naših srečanjih aktivno sodelujemo z učečimi se, jih spodbujamo, da poskušajo opraviti naloge, odgovarjajo na vprašanja in delijo izkušnje, da bi bili čim bolj vključeni v učni proces in bi v njem aktivno sodelovali.

- **Miselna naravnost za rast:** V naši organizaciji zagovarjamo koncept "dosežkov", tudi v najmanjših oblikah, saj so ti kazatelj potencialne rasti in razvoja.

Učni pripomočki

Vprašanja za razmislek in interaktivna vaja za krepitev empatije so ustvarjeni za poglobljanje razumevanja izobraževalcev in izboljšanje spretnosti pri obravnavanju potreb učečih se, ki se v življenju srečujejo z različnimi ovirami. Namen tega učnega pripomočka je spodbuditi izobraževalce k razmisleku o preteklih izkušnjah, uravnovesiti dinamiko v skupini učečih se ter gojiti kulturne kompetence in odpornost. S sodelovanjem pri teh dejavnostih lahko izobraževalci izpopolnijo svoje pristope in zagotovijo da so njihove učne metode ne le vključujoče, temveč tudi učinkovito prilagojene posameznim učečim se, kar je v skladu s poglavjem o spodbujanju ter ustvarjanju vključujočega in prilagodljivega učnega okolja.

Vprašanja za razmislek

- Razmislite, kdaj ste delali z različnimi učečimi se. Katere strategije ste uporabili in kakšen je bil rezultat?
- Kako lahko izobraževalci uravnotežijo potrebe na ravni učne skupine in hkrati podpirajo učeče se z različnimi učnimi potrebami?
- Kateri so ključni dejavniki pri ustvarjanju vključujočega učnega okolja, ki podpira učeče se z različnimi potrebami?
- Kakšno vlogo imajo kulturne kompetence pri učinkovitem podpiranju različnih učnih skupin v učnem procesu?
- Kako lahko izobraževalci zagotovijo, da njihove učne metode niso le vključujoče ampak se obenem tudi odzivajo na različne potrebe učečih se?
- Razmislite o vplivu lastnih predsodkov in predsodkov izobraževalca. Kako jih je mogoče prepoznati in odpraviti, da bi bolje podpirali učeče se z različnimi ovirami?
- Razpravljajte o pomenu odpornosti in prilagodljivosti učečih se iz različnih okolij. Kako lahko izobraževalci spodbujajo te lastnosti?
- Kateri so učinkoviti načini vključevanja članov družine ali skupnosti v izobraževalni proces učečih se z različnimi ovirami?

Interaktivna vaja: Krepitev empatije

Opis: Igranje scenarijev z vlogami, v katerih izobraževalci in učeči se zamenjajo vloge. Udeležence razdelite v pare. Eden igra vlogo izobraževalca, drugi pa prevzame vlogo učečega se z oviro. Po vnaprej pripravljenem scenariju odigrata vloge, pri tem pa se osredotočita na izzive, kot so jezikovne ovire, učne težave ali socialno-ekonomske omejitve. Cilj je pomagati izobraževalcem razumeti in se vživeti v perspektivo učečega se. Po igranju vlog spodbudite skupinsko razpravo, katere cilj je razmislek o izkušnjah in pridobljenih spoznanjih..

Priporočeno v nadaljnje branje

- Castek, J., Withers, E., Pendell, K.D., Pizzolato, D., Jacobs, G. and Reder, S., 2014. Conquering the computer: Digital literacy acquisition among vulnerable adult learners.
- Dahl, K.L., 1995. Challenges in understanding the learner's perspective. *Theory into practice*, 34(2), pp.124-130.
- Dutch Media Literacy Network. 2021. Dutch Media Literacy Competency Model 2021. Dostopno na: <https://netwerkmediawijshheid.nl/over-ons/about-dutch-media-literacy-network/>.
- Edouard, G.T., 2022. DIFFERENTIATED INSTRUCTION: HOW ADULT EDUCATION PROGRAMS CAN FOSTER A LEARNING CULTURE THAT MEETS INDIVIDUAL NEEDS OF ADULT STUDENTS. *COABE Journal: The Resource for Adult Education*, 11(1).
- Fenwick, T. and Tennant, M., 2020. Understanding adult learners. In *Dimensions of adult learning* (pp. 55-73). Routledge.
- Han, S.J., Stieha, V., Poitevin, E. and Starnes, T.L., 2018. Growth mindset in adult learning: Systematic literature review.
- Hetzner, S., Steiner, C.M., Dimitrova, V., Brna, P. and Conlan, O., 2011. Adult self-regulated learning through linking experience in simulated and real world: A holistic approach. In *Towards Ubiquitous Learning: 6th European Conference of Technology Enhanced Learning, EC-TEL 2011, Palermo, Italy, September 20-23, 2011. Proceedings 6* (pp. 166-180). Springer Berlin Heidelberg.
- Illeris, K., 2003. Adult education as experienced by the learners. *International journal of lifelong education*, 22(1), pp.13-23.
- Karavakou, V. and Antoniou, K., 2021. Educating the Vulnerable: Toward an Emotionally Responsive Phenomenology in Adult Education. *Emotion–Feeling–Mood: Phenomenological and Pedagogical Perspectives*, pp.313-327.
- Kellenberg, F., Schmidt, J. and Werner, C., 2017. The adult learner: Self-determined, self-regulated, and reflective. *Signum Temporis*, 9(1), p.23.
- Kirschner, P.A., 2002. Cognitive load theory: Implications of cognitive load theory on the design of learning. *Learning and instruction*, 12(1), pp.1-10.
- Landrum, T.J. and McDuffie, K.A., 2010. Learning styles in the age of differentiated instruction. *Exceptionality*, 18(1), pp.6-17.

- Liashenko, O., 2020. Adult education: benefits, obstacles, priorities. *Economics, Finance and Management Review*, (3), pp.95-102.
- McLean, S. and Dixit, J., 2018. The power of positive thinking: A hidden curriculum for precarious times. *Adult Education Quarterly*, 68(4), pp.280-296.
- Rogers-Shaw, C., Carr-Chellman, D.J. and Choi, J., 2018. Universal design for learning: Guidelines for Dostopno naline instruction. *Adult learning*, 29(1), pp.20-31.
- Schunk, D.H. and Usher, E.L., 2012. Social cognitive theory and motivation. *The Oxford handbook of human motivation*, 2, pp.11-26.
- Sutcliffe, J., 1992. *Integration for Adults with Learning Difficulties: Contexts and Debates*. National Institute of Adult Continuing Education, 19B De Montfort Street, Leicester EL1 7GE, England, United Kingdom (4.95 British pounds).
- Taymans, J.M., 2012. Legal and definitional issues affecting the identification and education of adults with specific learning disabilities in adult education programs. *Journal of Learning Disabilities*, 45(1), pp.5-16.
- Titmus, C., 1999. Concepts and practices of education and adult education: obstacles to lifelong education and lifelong learning? *International Journal of Lifelong Education*, 18(5), pp.343-354.

Vključujoče in trajnostno izobraževanje: uporaba nizko tehnoloških in netehnoloških rešitev

Na podlagi izkušenj z vključevanjem pripadnikov romske skupnosti v širšo družbeno skupnost in usposabljanjem brezposelnih oseb za potrebe ponovnega vključevanja na trg dela Pučko otvoreno učilište Čakovec ponuja vpogled v delo z nedigitalnimi skupnostmi.

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno mnenja avtorja(-ev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Agencije za mobilnost in programe EU (AMPEU). Niti Evropska unija niti organ, ki dodeljuje sredstva, zanje ne moreta biti odgovorna.

V tem poglavju so obravnavani izobraževalni pristopi z nizko tehnologijo in brez nje. Navezujejo se na cilj široke dostopnosti projekta EmpowHERment LAB. Poglavje usmerja izobraževalce k izvajanju metod poučevanja z nizko tehnologijo ali brez nje, slednje pa je ključnega pomena za vključevanje učečih se z omejenim digitalnim dostopom, obenem pa krepi vrednost vključenosti v izobraževanje.

Da bi resnično razumeli vpliv tehnologije na izobraževanje, moramo preučiti njen vpliv v širšem obsegu. Razvoj tehnologije - zlasti digitalna revolucija, ki jo je sprožila pandemija COVID-19, in njene posledice - je temeljito spremenil naš življenjski slog, dinamiko dela in načine komuniciranja. Čeprav nekateri trdijo, da smo se prilagodili tej dobi, je nenaden prehod k široki uporabi digitalnih orodij v vsakdanjem življenju povzročil razlike v dostopu do tehnologij kot so internet, aplikacije in programska oprema, pametne naprave in računalniki ter njihova uporaba. Obstoječi razkorak še dodatno povečuje ekonomske neenakosti in se lahko kaže na različne načine in v različnih razsežnostih, kar je prikazano tudi v spodnji preglednici.

Oblike digitalnega razkoraka

Prehod na učenje na daljavo in digitalno učenje med pandemijo COVID-19 je povzročil digitalni razkorak v skupnostih po vsem svetu. Slednji je postajal vedno bolj očiten. Zgodbe učečih se, ki so se zaradi pomanjkanja dostopa do interneta ali naprav s težavo udeleževali spletnega izobraževanja, so poudarile nujnost reševanja neenakih možnosti in neenakega ali oteženega dostopa. Vendar se digitalni razkorak kaže v številnih oblikah, ki presegajo vprašanja povezljivosti in strojne opreme. Razsežnosti digitalnega razkoraka, ki so odvisne od geografskega položaja, socialno-ekonomskega statusa, starosti, spola in drugih dejavnikov, razkrivajo plasti prikrajšanosti, ki jih morajo izobraževalni sistemi razumeti, da bi lahko da bi spodbujali vključevanje. V spodnji preglednici je prikazan sistematičen pregled skupnih razsežnosti in digitalnega razkoraka.

Dimenzija	Oblika
Dostopnost	Z razvojem tehnologije na področju računalnikov, prenosnih in pametnih naprav ter interneta kot celote so se cene dostopa do interneta znižale. Kljub temu pa še vedno obstajajo ovire za gospodinjstva, zlasti tista z nižjimi dohodki ali brez njih.
Dostop do interneta	Kljub pobudam za izboljšanje dostopa do interneta, kot je WiFi4EU ² , nekatere regije in skupnosti v Evropi še vedno

² Več o pobudi Wifi4EU - pobudi EU za brezplačno brezžično omrežje za Evropejce - najdete na spletni strani <https://wifi4eu.ec.europa.eu/>.

	<p>nimajo hitre in zanesljive povezljivosti. Predvsem podeželska in oddaljena območja imajo zaradi infrastrukturnih omejitev težave pri dostopu do interneta.</p>
Kakovost internetne povezave	<p>Pomembno je opozoriti, da dostop do interneta še ne zagotavlja zanesljive povezave. Nasprotno, kakovost internetne povezave je lahko slaba, kar omejuje možnosti za dejavnosti, ki zahtevajo pasovno širino, kot so videokonference, pretakanje vsebin ali igranje spletnih iger.</p>
Digitalna pismenost	<p>Razlika med tistimi, ki so zrasi s tehnologijo (digitalni domorodci), in tistimi, ki so se jo naučili uporabljati kasneje v življenju (digitalni priseljenci)³, je očitna. Digitalni razkorak ni opazen le med ljudmi različnih starosti, ampak tudi med posamezniki, ki opravljajo različne poklice in prihajajo iz različnih socialno-ekonomskih okolij. Starejše generacije, osebe z nižjo stopnjo izobrazbe in odrasli, ki opravljajo poklice, pri katerih se tehnologija ne uporablja, so digitalno slabše pismeni, to pa vedno bolj vpliva na kakovost njihovega življenja, saj slabše dostopajo do informacij.</p>
Dostopnost	<p>Kljub napredku v zadnjih letih vsa digitalna tehnologija ni v celoti optimizirana za invalide. To je še posebej očitno pri pomanjkanju ustreznega dostopa do funkcij in podporne tehnologije, kar lahko odvrača invalide od uporabe določenih naprav ali programske opreme.</p>
Geografska in socialna izoliranost	<p>Oddaljene in izolirane skupnosti, zlasti tiste na podeželskih območjih, otokih in gorskih območjih, se poleg tega</p>

³ Več o digitalnih domorodcih in digitalnih priseljencih najdete na [https://aisel.aisnet.org/cgi/viewcontent.cgi?params=/context/bise/article/1254/&path_info=06_2013_StateOfTheArt_Wang_Myers_Sundaram_DigitalNat ivesAnd.pdf](https://aisel.aisnet.org/cgi/viewcontent.cgi?params=/context/bise/article/1254/&path_info=06_2013_StateOfTheArt_Wang_Myers_Sundaram_DigitalNat%20ivesAnd.pdf)

soočajo še s posebnimi izzivi pri dostopanju do digitalnih tehnologij in storitev. Te težave se večajo, saj se ljudje, ki živijo na omenjenih območjih, pogosto soočajo tudi z izzivi iz drugih dimenzij, zaradi česar se jih postavlja v trojno nevarnost, saj niso le geografsko in socialno, temveč tudi digitalno izključeni.

Jezikovne in kulturne ovire

Jezikovne bariere lahko ovirajo dostop do digitalne tehnologije, zlasti za migrante in pripadnike manjšin, ki težko dostopajo do digitalnih vsebin in storitev v maternem jeziku. Pomembno je opozoriti, da jezikovni izzivi niso omejeni le na omenjene družbene skupine, temveč lahko vplivajo tudi na večinsko prebivalstvo. Npr. če določena programska oprema ni na voljo v maternem jeziku govorca in govorec ne pozna jezika, v katerem je programska oprema na voljo, je njegov dostop do digitalnih vsebin oviran.

Varnost

Ranljive skupine, ki se pogosto soočajo z različnimi oblikami diskriminacije in predsodkov, imajo pomisleke glede varnosti podatkov ter tveganj na področju kibernetske in spletne varnosti. Soočanje z različnimi oblikami diskriminacije in predsodkov lahko začne spodkopavati zaupanje v uporabo digitalnih tehnologij.

Spol

Čeprav je bil pri obravnavanju neenakosti in predsodkov glede spola v tehnološki industriji dosežen določen napredek, je ta še vedno prisoten. Ti predsodki lahko vplivajo na razvoj izdelkov in storitev, kar še povečuje obstoječe digitalne razlike. Poleg navedenega pa pogosto vplivajo tudi na končne uporabnike teh tehnologij. Če je na primer storitev zasnovana predvsem za moške, je malo verjetnosti, da jo bodo ženske videle kot uporabno.

Evropska unija si dejavno prizadeva manjšati digitalni razkorak z izvajanjem različnih politik in pobud za odpravljanje le-tega in spodbuja digitalno vključenost. Evropska komisija je leta 2021 objavila digitalni kompas za leto 2030, v njem pa je opredelila Dolgoročno strategijo za digitalno preobrazbo Evropske unije⁴ v štirih ključnih sektorjih, kot je pojasnjeno v nadaljevanju⁵.

Ključni sektorji	Kazalniki
Znanja in spretnosti	Strokovnjaki za IKT: 20 milijonov + približevanje spolov. Osnovno digitalno znanje: najmanj 80 % prebivalstva
Digitalna preobrazba podjetij	Tehnološka razširjenost: 75 % podjetij v EU uporablja oblak/UI/velike podatke. Inovatorji: podvojitev obsega in financiranja EU. Pozno sprejetje: več kot 90 % MSP naj bi doseglo vsaj osnovno raven digitalne intenzivnosti.
Varna in trajnostna digitalna infrastruktura	Povezljivost: Gigabit za vsakogar. Najsodobnejši polprevodniki: podvojitev deleža EU glede na svetovno proizvodnjo Podatki - robna vozlišča in oblaki: 10.000 podnebno nevtralnih visoko varnih robnih vozlišč. Računalništvo: prvi računalnik s kvantnim pospeševanjem
Digitalizacija javnih storitev	Ključne javne storitve: 100 % na spletu. E-zdravje: 100% državljanov ima dostop do zdravstvenih kartotek na spletu.

⁴ Celotno sporočilo si oglejte na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0118>

⁵ Več podrobnosti o evropskem digitalnem desetletju najdete na spletni strani https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_en.

Digitalna identiteta: 100 %
državljanov ima dostop do digitalne
osebne izkaznice

Naši izobraževalni sistemi združujejo tehnologijo in digitalno učenje, zato je nujno, da imajo izobraževalci znanje in spretnosti za učinkovito uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT). Vendar se mnogi od njih znajdejo v učilnicah, kjer je dostop do kakršne koli tehnologije omejen ali ga celo ni. V tem poglavju bomo preučili situacije, v katerih sta poučevanje in učenje lahko ovirana zaradi omejenega dostopa do tehnologije ali pomanjkanja le-te. Ti izzivi lahko segajo od pomanjkanja strojne opreme in internetne povezljivosti do ravni digitalne pismenosti učečih se. Ključnega pomena je, da razumete potrebe učečih se, vključno z njihovimi zahtevami in znanjem na področju digitalnih spretnosti. V nadaljevanju se bomo zaradi tega osredotočili na pristope, ki se v veliki meri ne zanašajo na tehnologijo (t. i. "brez tehnologije") ali zahtevajo le njeno omejeno uporabo (t. i. "nizka tehnologija"), pri tem pa bomo upoštevali tudi dejavnike trajnosti.

Koncepti uporabe metod in strategij, ki se ne zanašajo na tehnologijo ("no tech") ali zahtevajo le njeno omejeno uporabo ("low tech") v izobraževanju niso novi. Pravzaprav so jih uporabljali še pred uvedbo pametnih naprav, programov in aplikacij. Čeprav so tehnologija in digitalni viri nedvomno izboljšali izobraževanje, saj so ga naredili bolj interaktivnega, v izobraževanju še vedno obstajajo situacije, v katerih tradicionalne metode poučevanja dokazujejo svojo prednost in se tudi danes uporabljajo v učilnicah. Pomembno je vedeti, da na netehnološke in nizkotehnološke pristope ne smemo gledati kot na konkurenco tehnološkim, temveč kot na orodja, namenjena izboljšanju učnega procesa. Pravzaprav se izobraževalci pogosto zanašajo na te pristope pri poučevanju tistih učečih se, ki dostopa do tehnologije nimajo ali pa je ne poznajo.

Opredelitev netohnoloških in nizkotehnoških pristopov v izobraževanju

Kaj so netehnološki pristopi v izobraževanju odraslih?

Netehnološki pristop pomeni izogibanje uporabi naprav in digitalnih orodij. Pri tem pristopu je poudarek na interakciji ter učenju, ki temelji na razpravah in praktičnih dejavnostih. Izobraževalci lahko uporabljajo tehnike kot so pripovedovanje zgodb ali igranje vlog ter vaje za reševanje problemov s ciljem, da bi pritegnili učeče se, izboljšali njihov učni proces in spodbujali pridobivanje znanja. Okolja brez tehnologije spodbujajo učeče se, da se v celoti vključijo v učne aktivnosti, ki tehnološko niso podprte. Včasih je to lahko edina metoda za usmerjanje učečih se v procesu izobraževanja, predvsem zaradi razlogov, o katerih je že bilo govora.

Kaj so nizkotehnoški pristopi v izobraževanju odraslih?

Nizkotehnoške metode v izobraževanje odraslih vključujejo uporabo osnovnih orodij in virov za podporo pri učenju, in sicer tiskano gradivo, bele table in osebno interakcijo. Ta pristop poudarja praktične izkušnje, prilagojeno poučevanje ter socialno interakcijo med učečimi se in izobraževalci. Čeprav se tehnologija v določeni meri še vedno uporablja za opravljanje različnih nalog ali v raziskovalne namene, ni v središču izobraževalne izkušnje.

Na področju izobraževanja odraslih se metode z nizko tehnologijo in brez nje uporabljajo z namenom zmanjšanja ali odprave odvisnosti od tehnologije v učnem procesu. Cilj obeh pristopov je ustvariti prilagojene, interaktivne in zanimive izkušnje za odrasle udeležence izobraževanja, ki ustrezajo njihovim edinstvenim učnim slogom in željam. Ti pristopi so lahko še posebej dragoceni v primerih, ko je tehnologija omejena ali nezanesljiva ali ko učečim se koristita praktični pristop in učno okolje, osredotočeno na ljudi. Pomembno je opozoriti, da je te pristope potrebno kombinirati z drugimi, bolj tehnološko usmerjenimi, predvsem, da bi učečim se zagotovili najvišjo kakovost izobraževanja. Pri izbiri metod znotraj teh dveh pristopov je ključno upoštevati interese učečih se, in sicer njihove potrebe, raven digitalne pismenosti, dostop do digitalnih naprav in storitev, pa tudi, da se zagotovi njihovo udobje, varnost in vključenost.

Uporaba posebnih orodij in virov je torej odvisna od konteksta - prilagojena trenutnim okoliščinam in učencu. V nadaljevanju je kratek pregled najpogosteje uporabljenih primerov tehnik in orodij v okviru netehnoloških in nizekotehnoloških pristopov v izobraževanju odraslih. Upoštevajte, da to ni izčrpen seznam in da ga lahko pri svojih učnih dejavnostih še razširite. Še več, zaželeno je, da to storite, saj je eden od ciljev tega priročnika, da vas navdihne, motivira in vam omogoči, da na poučevanje o digitalni tehnologiji in IKT pogledate z nekoliko drugačne perspektive, kot ste je bili morda vajeni do zdaj sedaj.

Orodja in tehnike, ki se uporabljajo pri netehnoloških in nizekotehnoloških pristopih

Čeprav je odpravljanje digitalnega razkoraka velik izziv, izobraževalcem ni treba čakati, da tehnologija omogoči pravičnejše učenje. Alternativne rešitve z nizko tehnologijo in brez nje so v izobraževanju odraslih preproste in praktične rešitve, ki jih lahko skupnosti začnejo izvajati že danes. Z vrnitvijo k osnovam pedagogike in načrtovanja učenja, poenostavitvijo dostopa do bistvenih virov in izkoriščanjem lokalnih okoliščin, je učinkovito poučevanje na doseg roke. V tem poglavju so poudarjene nekatere najpogostejše tehnike in orodja, na katerih temeljijo netehnološki in nizekotehnološki pristopi.

Netehnološki pristopi v izobraževanju odraslih

Orodje/tehnika	Uporabnost
Pripovedovanje zgodb	Izmenjava znanja in izkušenj z govorjenimi zgodbami in pripovedovanjem.
Dialog	Sodelovanje v poglobljenih razpravah in kritičnem razmišljanju brez uporabe tehnologije.
Mentorstvo	Učenje od izkušenih posameznikov brez uporabe elektronskih naprav.
Praktično učenje	Sodelovanje pri fizičnih dejavnostih in praktičnih prikazih za učenje novih spretnosti.

Simulacije	Spodbujane učečih se v simulirane scenarije brez uporabe digitalnih orodij.
Medsebojno učenje	Učeči se drug drugega učijo in si razlagajo koncepte brez uporabe elektronskih naprav.
Igranje vlog	Predstave v živo in igranje za posredovanje zapletenih idej in sporočil.
Neviht možganov	Spodbujanje ustvarjalnosti in ustvarjanja zamisli s sodelovalnim razmišljanjem brez tehnologije.

Netehnološki in nizkotehnološki pristopi so se v izobraževanju uporabljali pogosteje kot bi si lahko predstavljali. V času velike gospodarske krize so na primer potujoči vagončki s knjigami dostavljali učno gradivo in služili kot mobilni vozički za odrasle na podeželju. To je predstavljalo zgodnji model izobraževanja na daljavo brez digitalne tehnologije. Drug primer je mogoče najti v skupnostih brez elektrike, kjer se programi opismenjevanja odraslih pogosto zanašajo le na branje in pisanje ob dnevni svetlobi ali svečah.

Nizkotehnološki pristopi v izobraževanju odraslih

Orodje/tehnika	Uporabnost
Fizični učbeniki	Zagotavljanje tiskanih knjig in bralnega gradiva, iz katerega se učeči se učijo.
Bele table	Uporaba tradicionalnih orodij za prenos informacij in razlago med predavanji.
Izročki in delovni listi	Tiskano gradivo z vajami in drugimi aktivnostmi, povezanimi z učenjem.
Pisala in papir	Spodbujanje učečih se, da si med razpravami in predavanji delajo zapiske in zapisujejo svoje misli.
Osebni stik	Spodbujanje odprtih razprav in debat med učečimi se in razprav z izobraževalci.

Flip chart in plakati	Zagotavljanje vizualnih pripomočkov za dopolnjevanje razlag in boljše razumevanje.
Delo v skupinah	Spodbujanje učečih se, da sodelujejo v skupinah pri reševanju problemov ali izvajanju projektov.
Izleti	Obiskovanje muzejev ali podjetij z namenom pridobivanja praktičnih izkušenj.

izobraževalni viri, vključiti pa je mogoče tudi okolju prijazne materiale, npr. uporabo lesenih tablic namesto papirja. Prenosi brez povezave, DVD-ji in diski USB lahko zagotovijo digitalno vsebino brez polnega dostopa do interneta. Nizkocenovne možnosti povezovanja, npr. pošiljanje sporočil ali klicanje, pa omogočajo komunikacijo na daljavo. Izobraževalce je v okoljih z nizko tehnologijo ali brez slednje potrebno spodbujati tudi k ustvarjalnosti pri pouku in pri posameznih aktivnostih slednjega. Npr. učeči se lahko najprej tipkanje vadijo na papirnati tipkovnici, se tako seznanijo s postavitvijo črk in šele nato preidejo na razpoložljive tipkovnice ali naprave; digitalne matematične delovne liste se lahko po potrebi natisne; raziskovalne teme pa se lahko vnaprej naloži, do njih pa se dostopa brez povezave. Osnovnih vsebin in učnih ciljev ni treba bistveno spreminjati, spremeniti je potrebno le medije in oblike, ki se uporabljajo za posredovanje informacij. Kot je prikazano, brez obsežne tehnologije postanejo preizkušene metode poučevanja še bolj pomembne. Poučevanje, ki temelji na predavanjih, uporabi vizualnih pripomočkov, skupinskih razpravah, praktičnih dejavnostih in projektne učenju so strategije z nizko tehnologijo, ki so še vedno zelo učinkovite. Izobraževalci morajo izkoristiti svoje pedagoške prednosti in hkrati postopoma dodajati tehnologijo.

Temeljne spretnosti IKT je mogoče razvijati tudi brez sodobnih naprav. Tipkanje lahko vadimo s pisalnimi stroji ali računalniškimi tipkovnicami, ki si jih deli več učencev. Osnovne računalniške funkcije, kot sta kopiranje in lepljenje datotek, je mogoče simulirati brez povezave s svetovnim spletom, brez nje pa se je mogoče učiti tudi računalniškega razmišljanja, in sicer z igrami in ugankami. Aplikacije za matematiko in branje se brez večjih težav lahko nadomestijo z delovnimi listi za razvijanje spretnosti. Vsi navedeni primeri dokazujejo, da z ustvarjalnostjo in prilagajanjem lahko tudi z omejenimi viri razvijamo temeljne digitalne spretnosti.

Izobraževalci morajo biti pozorni tako na digitalni razkorak med učečimi se kot na vpliv digitalnih pripomočkov na okolje. Uporabljati morajo metode in strategije, ki so okolju prijazne. Cilj vseh učnih praks mora temeljiti na zmanjšanju ogljičnega odtisa, vključujejo pa lahko na primer ponovno uporabo, predelavo ali recikliranje

starih materialov in virov, izbiro energetske varčnih naprav in uporabo odprtih kod. Odprti izobraževalni viri in odprtokodna programska oprema, kot sta Linus in LibreOffice, imajo pozitivnejši vpliv na okolje in manjše proizvodne stroške kot komercialne različice.

Ko gre v učilnicah za pristope, ki ne temeljijo na internetu, se prepričajte, da sprejemate miselnost 5R⁶ brez odpadkov: zavrnite, zmanjšajte, ponovno uporabite, reciklirajte in kompostirajte. Bodite pozorni na materiale, ki jih uporabljate pri pripravi učnih ur, uporabite prazno zadnjo stran natisnjene papirja, zmanjšajte količino uporabljenega papirja ali uporabljajte reciklirani papir. V učilnice nastavite koše za različne vrste odpadkov, tako da učeče se tudi med poukom seznanjate z ločevanjem le-teh. V pouk vključite zelene teme, o katerih morda ne boste učili neposredno, vendar naj se elementi zelenih tem, npr. recikliranje, nič odpadkov, onesnaževanje, električni avtomobili, ravnanje z odpadki, podnebna kriza itd. prepletajo z glavnimi temami. Ne izogibajte se zelenemu razmišljanju in poučevanju. V nadaljevanju vam predstavljamo nekaj priporočenih virov in orodij za začetek.

Primeri odprtih in okolju prijaznih virov

Odprti izobraževalni viri

- **OpenStax:** Staxx ponuja knjižnico brezplačnih, recenziranih učbenikov za univerzitetne in srednješolske predmete.
- **Khan Academy:** Khan Academy ponuja široko paleto brezplačnih interaktivnih učnih modulov, ki pokrivajo predmete kot so matematika, naravoslovje in programiranje.
- **MIT OpenCourseWare:** ponuja brezplačni dostop do učnih gradiv za več kot 2 000 predmetov, ki se poučujejo na MIT (Massachusetts Institute of Technology).

Odprtokodna programska oprema

- **LibreOffice:** Brezplačni in odprtokodni pisarniški paket, združljiv z datotečnimi formati Microsoft Office.
- **GIMP:** Odprtokodno orodje za urejanje slik, primerljivo s programom Adobe Photoshop.

⁶ Za več informacij o ničelnih odpadkih obiščite <https://theecohub.com/what-are-the-5-rs-of-zero-waste/>.

- **Audacity:** Brezplačni odprtokodni urejevalnik zvoka, primeren za snemanje in urejanje podkastov in glasbe.

Viri o okoljski trajnosti

- **Greenpeaceov vodnik po okolju prijaznejši elektroniki:** V njem so na voljo navodila za nakup okolju prijazne elektronike in navodila za zmanjšanje količine e-odpadkov.
- **Energijska zvezda:** Ponuja vire in orodja za zmanjšanje porabe energije v domovih in podjetjih. To oznako poiščite, ko kupujete novo digitalno napravo.
- **Creative Commons:** Zagotavlja brezplačne in odprte licence, s katerimi lahko ustvarjalci delijo svoja dela in pri tem ohranijo lastniške pravice. Uporabite gradiva, objavljena v okviru tega vira, ker spodbujajo odprto znanost in izobraževanje.

Na koncu naj izpostavimo, da sta digitalni razkorak in neenaki dostop udeležencev do digitalnih naprav in storitev ustvarila potrebo po sprejemanju netehnoloških in nizkotehnoloških pristopov v poučevanju. V tem poglavju smo raziskali različne razsežnosti in oblike, v katerih se kaže digitalni razkorak ter predlagali netehnološke in nizkotehnološke pristope. Obenem smo razložili, kako ublažiti posledice tega razkoraka. Pri obeh obravnavanih pristopih smo predstavili konkretne metode in orodja ter pri tem upoštevali trajnostni element. Z uporabo odprtih izobraževalnih virov, odprtokodne programske opreme in okoljsko trajnostnih praks lahko izobraževalci in mentorji spodbujajo digitalno pismenost v izobraževanju odraslih, ne da bi pri tem prekoračili proračun ali prispevali k podnebnim spremembam. Zakaj torej čakati? Začnite spoznavati alternativne rešitve še danes in se pridružite naraščajočemu gibanju za pravičnejše in trajnejše prakse v izobraževanju odraslih.

Izbor dejavnosti brez internetne povezave, prilagojenih za poučevanje digitalnih spretnosti odraslih učečih se

Aktivnosti	Opis
Vaje na tipkovnici	Uporabite staro tipkovnico ali jo izdelajte iz kartona ali papirja. Za pomoč odraslim uporabite kartonske postavitve tipkovnice. Učeči se si s ponavljanjem aktivnosti zapomnijo ključne lokacije na tipkovnici. Začnite s ključnimi potezami, nato pa gradite mišični spomin.
Spletni obrazci	Zagotovite papirnate kopije standardnih spletnih obrazcev, kot so npr. vloga za zaposlitev, ankete ali obrazci za sklenitev zdravstvenega zavarovanja. Če ste v dvomih, udeležence vprašajte, s katere obrazci so pri izpolnjevanju brez povezave imeli težave in začnite z njihovimi digitalnimi ustrezniki. Udeležence vodite pri njihovem natančnem in popolnem izpolnjevanju.
Strategije spletnega iskanja	Učečim se odraslim ponudite kataloge, telefonske imenike, enciklopedije, imenike ali knjige, ki jih lahko uporabijo za iskanje določenih informacij z uporabo veščin, kot so pregledovanje kazala, brskanje po kazalih, iskanje ključnih besed itd. Poleg tega pripravite izpis naslovnih strani najbolj priljubljenih iskalnikov, da se učeči se seznanijo z njimi.
Deljenje in zasebnost	Ustvarite vzorčne profile in objave na družbenih omrežjih; obvezno vključite različne platforme družbenih omrežij. Uporabite izpise ustvarjenih gradiv, da učeči se ugotovijo, kaj je primerno deliti javno in kaj zasebno ter se o tem pogovorite z njimi.
Odkrivanje napačnih informacij	Poskrbite za tiskane članke, učeči se pa naj uporabijo strategije preverjanja dejstev, da kritično ocenijo verodostojnost in ločijo mnenja od dejstev. Poleg tega se pogovorite o tem, kako bi preverili veljavnost tistega, kar jim je bilo predstavljeno na spletu.
Varnost	Z delovnimi listi brez povezave učite načela močnih gesel (dolžina, raznolikost znakov, zamenjave). Učeči se naj ustvarijo ali prikličejo vzorce močnih gesel ter prepoznavajo

sumljiva spletnega mesta, preko katerih lahko skušajo ukrasti njihova gesla in druge osebne podatke.

Cilj tovrstnih dejavnosti je, da se digitalne naprave in storitve približajo odraslim učečim se in se jih naučijo uporabljati s pomočjo praktičnih aktivnosti. Ob tem pa krepijo tudi digitalno pismenost in zaupanje, ne da bi se pri tem zanašali na dostop do sodobne tehnologije.

Učni pripomočki

Naslednja vprašanja za razmislek in interaktivne vaje so namenjene raziskovanju vloge nizko- in netehnoloških rešitev v izobraževanju odraslih. Izobraževalce spodbujamo, da razmislijo o svojih izkušnjah ter razmislijo o prednostih, izzivih in pristopih ter ocenijo njihovo učinkovitost in trajnost. Namen nalog je spodbuditi ustvarjalnost in inovativnost pri poučevanju brez zanašanja na tehnologijo, kar je v skladu s spodbujanjem vključujočih in okoljsko ozaveščenih izobraževalnih praks, ki so bile predstavljene v pričujočem poglavju.

Vprašanja za razmislek

- Kako lahko nizkotehnološke in netehnološke rešitve prispevajo k bolj vključujočemu izobraževanju?
- Razmislite o izkušnji poučevanja, kjer tehnologija ni bila na voljo. Katere strategije ste uporabili in kakšni so bili rezultati?
- Kakšni so izzivi in prednosti vključevanja nizkotehnoloških ali netehnoloških rešitev v sodobno izobraževanje?
- Razmislite o tem, kako lahko nizkotehnološke in netehnološke izobraževalne pristope naredite bolj okoljsko trajnostne. Kakšne so posledice za globalno izobraževanje?
- Kako lahko v primerjavi z visokotehnološkimi rešitvami nizkotehnološke in netehnološke rešitve spodbujajo sodelovanje ali razumevanje med učečimi se?
- Razmislite o tem, kako lahko izobraževalci ocenijo učinkovitost nizkotehnoloških in netehnoloških učnih metod. Katere metrike ali kazalnike bi pri tem lahko uporabili?
- Razpravljajte o vlogi ustvarjalnosti in inovativnosti pri poučevanju z nizko tehnologijo in brez nje. Kako lahko ti pristopi navdihujejo izobraževalce in učeče se?

- Kako se lahko rešitve, ki temeljijo na nizki tehnologiji ali so celo brez nje, vključijo v učni načrt, kjer se v veliki meri uporablja tehnologija in kako se pristop lahko uravnoteži?

Interaktivna vaja: Ustvarjanje nizko tehnoloških učnih orodij

Opis: Povežite se z drugimi izobraževalci/učitelji in v skupinah ustvarite učne pripomočke z uporabo nizke tehnologije ali brez nje. Ti pripomočki so lahko različni, od iger na papirju do metod pripovedovanja zgodb in praktičnih dejavnosti, s poudarkom na uporabi preprostih virov v izobraževalnih okoljih. Ta naloga poudarja pomen ustvarjalnosti pri poučevanju in prikazuje, kako učinkovita je lahko učna izkušnje brez napredne tehnologije, saj spodbuja globlje razumevanje načel vključujočega in trajnostnega izobraževanja.

Scenarij iz resničnega življenja: Izvajanje učne ure brez uporabe tehnologije

Opis: Povežite se z drugimi izobraževalci/učitelji ter oblikujte in izvedite učno uro brez digitalnih pripomočkov, s poudarkom na načelih vključujočega in trajnostnega izobraževanja. Začnite z izbiro primerne teme in oblikovanjem podrobnega poteka učne ure, pri kateri se bodo uporabile izključno tradicionalne metode poučevanja kot so skupinske razprave, razporeditev vlog igranje vlog in praktične dejavnosti. Zberite bistvene nedigitalne materiale, kot je papir, markerji in fizični modeli. Osredotočite se na vključevanje učencev z interaktivnimi in ustvarjalnimi vajami. Po končani učni uri razmislite o njeni učinkovitosti in pridobite povratne informacije, da bi ugotovili učinek in področja za izboljšave.

Priporočeno v nadaljnje branje

- Abdillah, L.A., Rofiq, A.A. and Indriani, D.E., 2018. Information technology utilization in environmentally friendly higher education. *arXiv preprint arXiv:1811.10856*.
- Campana, K. and Agarwal, N.K., 2019. The landscape of research on learning in low-tech environments. *Information and Learning Sciences*, 120(11/12), pp.687-703.

- Dikhtyar, O., Helsinger, A. and Cummins, P., 2021. Adult education and the impacts of the COVID-19 pandemic: an international perspective. *Widening Participation and Lifelong Learning*, 23(1), pp.201-210.
- Faradova, G., 2020. Adult education: Contribution to the sustainable development goals. *Quality Education*, pp.1-17.
- Franzenburg, G., 2017. Learning from the past for the future: How to make adult education sustainable. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 8(2), pp.57-65.
- Ginsburg, L., Sabatini, J. and Wagner, D.A., 2000. Basic skills in adult education and the digital divide.
- Gorski, P., 2005. Education equity and the digital divide. *AACE Review (Formerly AACE Journal)*, 13(1), pp.3-45.
- Hylén, J., 2020. Open educational resources: Opportunities and challenges.
- Jimoyiannis, A. and Gravani, M., 2010. Digital literacy in a lifelong learning programme for adults: Educators' experiences and perceptions on teaching practices. *International Journal of Digital Literacy and Digital Competence (IJDLDC)*, 1(1), pp.40-60.
- Jimoyiannis, A., 2015. Digital literacy and adult learners. *The SAGE encyclopedia of educational technology*, pp.213-216.
- McGinty, J.M., 2021. Accessible digital learning materials for inclusive adult education. *Adult Learning*, 32(2), pp.96-98.
- O'Brien, M. and Chambers, D., 2002. Using 'No Tech' Activities to Teach about Technology and Issues of the Online World. In *Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp. 35-37). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Owens, T.M., 2019. Going No-Tech, Low-Tech, and High-Tech. *Reference & User Services Quarterly*, 59(1), pp.17-22.
- Owusu-Agyeman, Y., 2019. An analysis of theoretical perspectives that define adult learners for effective and inclusive adult education policies. *International Review of Education*, 65(6), pp.929-953.
- Rosen, D.J., 2020. Assessing and Teaching Adult Learners' Basic and Advanced 21st Century Digital Literacy Skills. *Adult Literacy Education*, 2(1), pp.73-75.
- Wiley, D., Bliss, T.J. and McEwen, M., 2014. Open educational resources: A review of the literature. *Handbook of research on educational communications and technology*, pp.781-789.

Statistični podatki in analize

Organizacija Enjoy Sicily je na podlagi preteklih izkušenj zbirala statistične podatke od samega začetka projekta, začenši z analizo potreb. Delo so nadaljevali z analizo statističnih podatkov o uporabniških izkušnjah in ekstrapolacijo vseevropskih potreb po digitalizaciji.

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno mnenja avtorja(-ev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Agencije za mobilnost in programe EU (AMPEU). Niti Evropska unija niti organ, ki dodeljuje sredstva, zanje ne moreta biti odgovorna.

To poglavje razlaga pomen podatkov v izobraževanju in je v projektu EmpowHERment LAB povezano s pristopom, kjer vse aktivnosti temeljijo na dokazih. Izobraževalcem pomaga pri razumevanju, kako lahko strategije, ki temeljijo na podatkih, izboljšajo izobraževalne programe, zlasti za izboljšanje digitalne pismenosti žensk.

Razmišljaj globalno, deluj lokalno!

S prihodom tehnologije, zlasti medsebojne povezanosti, ki jo je omogočil razvoj interneta, je bil zagotovljen dostop do številnih podatkov in raziskav o razvoju digitalnih spretnosti, ženskah v tehnologiji in trendih na področju spletnega učenja. Poročila organizacij, kot so EU, OECD in Svetovni gospodarski forum, zagotavljajo nepogrešljiv vpogled v globalno okolje. Čeprav ti globalni pogledi zagotavljajo dragocen pregled, je za učinkovit razvoj izobraževalnih programov potrebna lokalna perspektiva.

Pomen lokalne perspektive izhaja iz raznolikosti, ki obstaja med učečimi se v učnih skupnostih. Dejavniki, kot so digitalno znanje, dostop do tehnologije, izpostavljenost spletu in specifični cilji na področju znanja, se lahko glede na demografske značilnosti zelo razlikujejo. Raven digitalne pismenosti mlajših generacij, ki imajo boljše razvite tudi digitalne spretnosti, je v primerjavi s starejšimi digitalnimi priseljenci višja. Mestno prebivalstvo ima pogosto boljši dostop do naprav in internetne povezljivosti kot podeželske skupnosti. Izobrazbena raven lahko vpliva na večjo uspešnost pri spletnih oblikah učenja. Posebne spretnosti pri različnih skupinah učečih se lahko segajo od osnovne digitalne pismenosti do naprednih tehničnih kompetenc. Ta raznolikost kaže na potrebo po prilagajanju vsebin edinstvenim zahtevam vsakega lokalnega občinstva. Dostop do teh podatkov nam lahko zagotovijo različne oblike zbiranja podatkov, kar je prikazano tudi v preglednici.

Vrsta raziskave	Opis
Spletne ankete	Ustvarjanje spletnih anket z orodji, kot so Google Forms, SurveyMonkey ali Typeform, je eden od najlažjih načinov zbiranja podatkov. Povezave do ankete lahko delite preko e-pošto, družbenih medijev ali spletnih mest itd.
Fizične ankete	Za nekatere skupine anketirancev, npr. starejše odrasle ali tiste brez zanesljivega dostopa do interneta, se lahko ankete v papirni obliki bolje obnesejo. Te lahko razdelite osebno ali pa jih pošljete po pošti.
Telefonski ali neposredni intervjuji	Z intervjuji po telefonu ali osebno lahko zberete podrobne in kakovostne podatke. Vanje lahko vključite tudi osebe brez dostopa do interneta/digitalne naprave.
Fokusne skupine	Vodenje strukturiranih razprav z majhnimi skupinami je ustrezno za zbiranje bolj raznovrstnih in opisnih podatkov na podlagi odprtega pogovora.
Intercepcijske (prestrezne) ankete	Nagovarjanje ljudi za sodelovanje v hitrih anketah na javnih mestih, je način za pridobivanje podatkov od anketirancev, ki jih sicer ne bi dosegli. Lokacije lahko prilagodite demografskim skupinam.

SMS ankete

Zbiranje odgovorov na ankete s pomočjo besedilnih sporočil je namenjeno zbiranju podatkov od anketirancev, ki imajo mobilne naprave. Vprašanja naj bodo kratka, saj je potrebno upoštevati omejitve znakov.

Raziskovanje na lokalni ravni omogoča pripravljalcem programov izobraževanja, da razmišljajo globalno in hkrati delujejo lokalno. Učni načrt posameznega programa lahko temelji na podatkih globalnih raziskav, vendar pa ga je potrebno prilagoditi lokalnemu okolju in lokalnemu prebivalstvu. Pri pripravi programov izobraževanja je zato potrebno upoštevati potrebe posameznih ciljnih skupin, posledično pa prilagoditi težavnost vsebine, tehnološko integracijo, kulturno nujo, jezikovna razpoložljivost in dostopnost. Sinteza najboljših svetovnih praks, ki so preslikane v lokalno okolje, utira pot transformativnim spremembam. Čeprav se raziskava lahko zaključi le z določenim učnim načrtom, pomeni za izobraževalce začetek, saj na podlagi slednjega ti izvajajo pobude za digitalno opolnomočenje v svojih skupnostih. Naše skupno poslanstvo se krepi z uporabo makroobjektiva globalnih raziskav, katerih podatke povežemo z lokalnim vrednotenjem in delovanjem. V nadaljevanju je predstavljen okvir za pripravo raziskav EmpowHERment LAB, predstavitev ključnih ugotovitev anketiranja različnih skupin učečih se.

Pomen ugotavljanja potreb učečih se na lokalni ravni

EmpowHERment LAB natančno preučuje šest različnih kontekstov, v katerih delujejo partnerske organizacije in so ključni za izvajanje projekta in oblikovanje kakovostnega programa Bootcampa. Ti konteksti se nanašajo na organizacije ki delujejo v različnih sektorjih, vsaka pa se ponaša z raznolikim portfeljem, ki zajema široko paleto različnih interesov, ciljev in ciljnih občinstev. Nekatere organizacije imajo posebne značilnosti, v okviru projekta pa je slednje omogočilo izkoristiti bogastvo raznolikega strokovnega znanja partnerjev. Ključni del strategije je bila opredelitev posebnih ciljnih skupin vsakega partnerja. Cilj tega strateškega pristopa je bil težnja ustvariti enoten program, ki je obenem prilagojen edinstvenim potrebam vsake ciljne skupine.

Na uvodnih transnacionalnih partnerskih srečanjih so se partnerske organizacije dogovorile, da bodo obravnavali potrebe treh različnih ciljnih skupin: hrvaški, slovenski in nizozemski partnerji so na podlagi izkušenj s potencialnimi učečimi

se izpostavili potrebe po temeljnih znanjih uporabe družbenih medijev, lialijanski in španski partnerji so se strinjali, da je njihove potencialne učeče se potrebno opremiti z veščinami za učinkovito uporabo družbenih medijev na srednji ravni, nemški partner pa je največ interesa pokazal za razvoj naprednih orodij in pri tem izhajal iz potreb njihovih ciljnih skupin.

Za uskladitev potreb ciljnih skupin partnerjev je bila izvedena temeljita raziskava na podlagi izvajanja smotrno pripravljene ankete. Namen raziskave je bil zagotoviti poglobljeno razumevanje posebnih zahtev različnih skupin učečih se. Struktura ankete je bila zasnovana tako, da je vsakemu partnerju zagotovila zanesljivo merjenje za potrebe primerjave profilov učečih se, kar je pri pripravi olajšalo zagotavljanje raznolikih potreb. Da bi zagotovili dovolj velik vzorec za potrebe raziskave, kar pa ne bi vplivalo na kakovost in raznolikost podatkov, je bila anketirancem na voljo jedrnata, a uporabniku prijazna anketa, sestavljena iz 17 relevantnih vprašanj. Ta pristop je zagotovil pridobitev bistvenih podatkov za učinkoviti začetek razvoja vsebine.

Struktura ankete

Struktura raziskave ne pomeni le okvira. Je temelj, ki določa učinkovitost in zanesljivost zbranih podatkov. Dobro strukturirana anketa zagotavlja jasnost in ustreznost vsakega vprašanja in usmerja anketiranca skozi postopek ter tako zagotavlja kakovost in natančnost njegovih odgovorov. Na podlagi določenih ciljnih skupin ter področij in tem, ki smo jih želeli raziskati, je bila raziskava EmpowHERment LAB strukturirana na podlagi naslednjih dimenzije:

- **Starost:** Te demografska informacija je bila osnova za strategijo komuniciranja.
- **Identifikacija spola:** Razumevanje spolne identitete je prispevalo k širšim ciljem projekta, čeprav je primarni cilj temeljil na vključenosti.
- **Stopnja izobrazbe:** Poglobljen vpogled v raven izobrazbe je bil ključen za oceno zahtevnosti usposabljanja - dejavnika, ki se je med ciljnimi skupinami potencialnih učečih se na ravni partnerstva zelo razlikoval.
- **Geografska lokacija:** Podrobno razumevanje geografske porazdelitve ciljnih skupin je bilo ključnega pomena za načrtovanje osebnih dejavnosti, vključno z multiplikativnimi dogodki in srečanji v središčih.
- **Materni jezik:** Poznavanje primarnega jezika, ki ga govori občinstvo, je bilo ključnega pomena pri izbiri jezika usposabljanja.
- **Spletne dejavnosti:** Na izbiro vsebine in tematsko usmeritev je vplivala celovita analiza spletnega vedenja anketiranih ciljnih skupin.

- **Uporaba naprav:** Poznavanje naprav, ki se uporabljajo za dostop do interneta, so oblikovale strategijo izbire vsebin in orodij.
- **Vpliv spletne prisotnosti:** Ta razdelek je pomagal oceniti samozavedanje glede vpliva družbenih omrežij na vsakdanje življenje ciljnih skupin.
- **Navade spletnega nakupovanja** Partnerji so bili mnenja, da je vključenost v e-trgovino ključni kazalnik zapletenosti spletnega komuniciranja ciljnih skupin.
- **Izkušnje s spletno prodajo:** Vključenost v spletne transakcije je ključna metrika za ocenjevanje sposobnosti ciljnih skupin za prepoznavanje spletnih priložnosti.
- **Zaželene digitalne spretnosti:** Glede na primarni poudarek raziskave so imeli anketiranci možnost, da izrazijo svoje želje glede spretnosti, ki si jih želijo pridobiti ali izboljšati.
- **Karijerne in poslovne želje:** Vprašanje odprtega tipa, ki je pomagalo razumeti posebne zahteve in želje ciljne skupine.
- **Dojemanje spletnega trženja:** Ocenjevalo se je, kako ciljne skupine razumejo napredne koncepte spletnega trženja.
- **Sodelovanje v spletnem trženju:** V zadnjem delu ocenjevanja znanja se je preverjala praktična sposobnost ciljnih skupin za izvajanje strategij spletnega trženja v vsakdanjem življenju.
- **Motivacija za vpis:** Na koncu so se zbrali podatki, s katerimi se je ugotavljalo, ali potencialni učeči se dojemajo brezplačna usposabljanja na tem področju kot dragocen.

Glede na možnosti sodelovanja posameznikov z omejeno izobrazbo ali mladih udeležencev v anketi je bila le-ta zasnovana kot neformalna, vsled tega pa je bil izbran preprost jezikovni slog.

Ključne ugotovitve raziskave Empowherment LAB

V tem poglavju sta pojasnjena pristop, ki ga je vsaka organizacija uporabila pri zbiranju podatkov, in rezultati raziskave v vsaki državi. Za izvedbo raziskave sta bili uporabljeni dve osnovni metodologiji: digitalna in analogna. Vsak partner je zbiral podatke ciljne skupine v njihovi matični državi. Ključne ugotovitve so predstavljene v nadaljevanju.

Hrvaška

Hrvaški partner, Pučko otvoreno učilište Čakovec, je javna ustanova za izobraževanje odraslih, katere glavno poslanstvo je zagotavljanje pomoči in podpore odraslim učečim se. Anketirane učeče se lahko uvrstimo v dve kategoriji: A) romske ženske, ki želijo dokončati osnovnošolsko izobraževanje, in B) brezposelne ženske, ki želijo pridobiti, spremeniti ali izboljšati kvalifikacije z različnimi oblikami neformalnega, priložnostnega ali formalnega izobraževanja in usposabljanja. Pristop, ki ga je uporabil hrvaški partner, je vključeval uporabo iste raziskave, vendar na dva različna načina. Pri anketirankah v kategoriji A so bili podatki zbrani z uporabo analognih orodij, tj. tiskanih anket, in s podporo moderatorja, ki jim je nudil pomoč in podporo pri odgovarjanju na vprašanja. Anketiranke skupine B so prejele anketo v digitalni obliki, tj. v obliki Googlovega obrazca, ki so ga izpolnile same. Posledično je partner analiziral dva različna vzorca. Vzorec A je vključeval 12 romskih žensk in je izkazoval razpršeno starost, ki se je nagibala k mlajšim osebam. Stopnja izobrazbe ni presegala osnovnošolske, anketiranke pa so navedle, da spletne naprave uporabljajo izključno v prostem času. Zanimivo je, da so menile, da njihov spletni čas pozitivno vpliva na njihovo življenje. Pri tej kategoriji anketirank se je ugotovilo, da imajo minimalne izkušnje s spletnimi transakcijami in majhen interes za brezplačna spletna usposabljanja. Vzorec B je vključeval 19 žensk, večina je bila starih od 26 do 45 let, vse pa so imele zaključeno srednjo šolo ali več. Udeleženke so poročale, da čas na spletu večinoma preživljajo za raziskovanje tem, ki jih zanimajo, enak časovni obseg pa namenijo uporabi spleta za potrebe zabave in dela. Udeleženke so pozitivno naravnane k pridobivanju znanja o digitalnem trženju in ustvarjanju vsebin. Pridobljeni podatki kažejo na komplementarno naravo teh vzorcev. Posledično je hrvaški partner sprejel dvojni pristop, ki odraža dvojnost njihovih ciljnih skupin.

Nemčija

Nemški partner SuperCode je imel drugačno strukturo anketirank, kar je razvidno iz rezultatov raziskave. Raziskava je bila izvedena z uporabo digitalnih orodij, v njej pa so bili pridobljeni odgovori sedmih udeleženk, kar bi lahko šteli za razmeroma majhen vzorec za ekstrapolacijo ciljnih demografskih podatkov partnerja. Kljub temu so se rezultati ujemali s

pričakovani. Vzorec so sestavljale izključno odrasle ženske z višjo stopnjo izobrazbe, ki digitalne naprave uporabljajo v različne namene, zlasti pa za delo. Izkazale so aktivno sodelovanje pri spletnem nakupovanju in prodaji ter veliko zanimanje za raziskovanje področja trženja, vendar pa je bilo zanimanje za brezplačna usposabljanja nekoliko manjše od pričakovanega. Posledično je bila, da bi ugotovili razloge za to, potrebna nadaljnja analiza.

Italija

Italijanski partner Enjoy Sicily je za potrebe raziskave uporabljal predvsem analogna orodja. Z anketnimi vprašalniki so zajeli 35 žensk različne starosti. Porazdelitev po izobrazbi se je nagibala k nižjim stopnjam le-te, kar kaže na to, da ima anketirana skupina omejeno formalno izobrazbo. Internet anketiranke uporabljajo predvsem za pristočasne aktivnosti, pri čemer raje kot računalnike uporabljajo mobilne telefone. Zanimivo je, da se prisotnost na spletu ni nanašala na nakupovanje ali prodajo blaga, opazno pa je bil izražen interes anketirank za obiskovanje usposabljanj in poglobljanje v spletne trženja.

Nizozemska

Nizozemski partner Lava Legato je zagotovil vzorec, ki je zajemal tri različne kategorije anketirancev. Med njimi je bilo devet mladih odraslih z avtističnim spektrom s potencialno blagimi kognitivnimi omejitvami, ki so bivali v varstveni ustanovi v Zoetermeeru. Drugo skupino je sestavljalo devet starejših posameznikov, ki so živeli v socialnem stanovanjskem objektu na prikrajšanem območju v Rotterdamu in v njem niso imeli neposredne podpore. Zadnjih osem anketirancev pa je imelo kognitivne in fizične omejitve ali kombinacijo obojega in so prebivali v varstveni ustanovi, ki nudi intenzivno oskrbo v Zoetermeeru. Poleg tega je imelo 26 posameznikov, ki so živeli v lastnih stanovanjih, na voljo 24-urno podporo. Rezultati raziskave so pokazali precejšnjo heterogenost. Razumevanje ciljnih demografskih značilnosti partnerjev je bilo ključnega pomena pri razlagi podatkov. Raziskava je pokazala, da anketiranci potrebujejo osnovno usposabljanje s poenostavljeno vsebino.

Slovenija

Slovenski partner, Ljudska univerza Lendava, je uporabil podoben pristop kot hrvaški, in sicer je za potrebe raziskave uporabil tako analogna kot digitalna orodja. Prvi vzorec so sestavljali lokalni Romi, s katerimi je bil opravljen osebni intervju, drugi vzorec pa so predstavljali pa anonimni anketiranci, ki so do ankete dostopali preko spletne kampanje. Vzorec je obsegal 54 anketirancev, ki so bili večinoma v starostnem razponu od 36 do 45 let. Več kot 50 % anketirancev je imelo univerzitetno izobrazbo. Spletne dejavnosti so zajemale prosti čas, raziskovanje in delo, najpogosteje pa so bili uporabljeni pametni telefoni. Velika večina anketirancev se je ukvarjala s spletnim nakupovanjem in prodajo.

Španija

Španski partner Building Bridges je rezultate zbiral z digitalnimi orodji in dosegel velik uspeh s 470 odzivi, kar je bilo nekoliko pričakovano zaradi njihovega delovanja v metropoli. Demografski profil je bil večinoma v skladu s pričakovanji partnerja, saj so ga sestavljale predvsem ženske, stare od 18 do 25 let. Večina jih je imela visokošolsko izobrazbo, njihovo prisotnost na spletu pa so spodbujali različni dejavniki, med katerimi je prevladovalo preživljanje prostega časa. Uporabljene so bile različne naprave. Anketiranci so svoje spletne izkušnje dojemali kot enako pozitivne, negativne in nevtralne. Pomembno je, da so skoraj vsi anketiranci sodelovali pri spletnem nakupovanju, več kot 50 % pa jih je sodelovalo pri spletni prodaji. Vzorec anketirancev vključen v raziskavo je pokazal veliko zanimanje za vpis v brezplačna usposabljanja.

Skupni rezultati raziskave

Skupni rezultat raziskave je vključeval 629 odgovorov, predvsem iz partnerskih držav. Ti rezultati so bili pregledani in interpretirani s ciljem ugotavljanja splošnih trendov. Čeprav se je sprva zdelo primerno upoštevati vseh 629 odgovorov, ta pristop ni bil izbran zaradi velikega števila španskih anketirancev, kar bi lahko izkrivilo rezultate. Zato so se partnerji odločili za analizo rezultatov z izračunom preprostega povprečja, ki je enako tehtno za vse partnerske raziskave. Nadaljnje preverjanje je pokazalo, da se trendi, razen starosti anketirancev in uporabe naprav, v povprečju niso bistveno razlikovali.

Rezultati raziskave odprtega tipa vprašanj

Nekateri podatki, ki so bili odgovori odprtega tipa vprašanj v anketi, so zaradi svoje kvalitativne narave zahtevali podrobnejšo analizo:

- Izvor in materni jezik anketirancev sta se večinoma ujemala z njihovimi partnerskimi državami.
- Glede zelenih spletnih spretnosti so se anketiranci razdelili v tri kategorije glede na zahtevnost: osnovne, srednje zahtevne in napredne, prilagojene ciljem projekta.
- Digitalna znanja, potrebna za uresničevanje poslovnih želja, so sledila podobni tristopenjski lestvici.

Moč v raznolikosti

Raznolikost med partnerji je osrednji element naše izobraževalne pobude. Vsak partner ima edinstveno organizacijsko strukturo, namen in ciljno občinstvo. Glede na te razlike je bilo nujno, da se razvoj našega usposabljanja prilagodi tem razlikam. Vsled tega so partnerji dosegli soglasje, da usposabljanje razdelijo na module, oblikovanje vsakega modula pa se dodeli drugemu partnerju. Ta pristop temelji na cilju ustvariti usposabljanje, ki bo ustrezno za vse ciljne skupine, obenem pa bo ohranjen močan poudarek na izpolnjevanju potreb posamezne ciljne skupine vsakega partnerja.

Rezultat tega sodelovanja je usposabljanje, sestavljeno iz različno zahtevnih modulov. Zavedamo se, da je naša baza učečih se sestavljena iz posameznikov z različnimi izkušnjami na tem področju, od začetnikov do tistih z več digitalnimi izkušnjami in večjim digitalnim znanjem. Zaradi te raznolikosti smo na ravni partnerstva naleteli na izziv, saj smo morali odpraviti morebitno neskladje med zapletenostjo vsebine in ravno strokovnega znanja vsakega učečega se. Za reševanje tega izziva smo oblikovali premišljeno strategijo. Za začetnike je glavni cilj usposabljanja, da jim omogoči razumevanje bolj zapletenih konceptov, pri čemer se zavedajo, da razumevanje in obvladanje slednjih morda ne bo takojšnje. Napredni uporabniki lahko na to usposabljanje gledajo kot na začetno stopnico, ki jih pripravi na pridobivanje bolj strokovnih znanj, prilagojenih njihovemu strokovnemu znanju. Uporabnikom z določeno količino digitalnega znanja koristi celovito obravnavanje digitalnih tem, ki se začne s temeljnim znanjem in nadaljuje

s praktičnimi veščinami, ki niso uporabne le v vsakdanjem življenju, temveč tudi pri razvoju podjetniških idej.

Ta pristop poudarja prilagodljivost in vključenost našega usposabljanja, saj zagotavlja, da lahko učinkovito poskrbi za širok spekter učečih se, hkrati pa posreduje znanje in spretnosti na način, ki ustreza njihovim edinstvenim potrebam in željam.

Učni pripomočki

Naslednja vprašanja so namenjena razmisleku o tem, kako lahko podatki prilagodijo digitalno izobraževanje za različne skupine žensk in kako pomembna je stalna analiza podatkov pri pripravi izobraževalnih programov. Obravnavani so tudi izzivi pri zbiranju in analizi podatkov v izobraževalne namene. Interaktivna vaja vključuje delavnico za izobraževalce, na kateri bodo delali z nabori podatkov, povezanimi z digitalnim izobraževanjem za ženske, s ciljem uporabiti analizo podatkov za informiranje o izobraževalnih strategijah. Poleg tega je v okviru seminarja izvedena tudi naloga iz resničnega življenja, v kateri izobraževalci ocenjujejo program razvijanja digitalnih veščin za ženske z uporabo statističnih podatkov na podlagi katerih lahko uvedejo v program izboljšave, ki so odraz obdelanih podatkov.

Vprašanja za razmislek

- Kako lahko podatke uporabimo za prilagajanje digitalnih izobraževalnih programov potrebam različnih skupin žensk?
- Razmislite o vlogi stalnega zbiranja in analize podatkov pri prilagajanju in izboljševanju izobraževalnih programov skozi čas.
- Kakšni izzivi se lahko pojavijo pri zbiranju in analiziranju statističnih podatkov v okviru izobraževalnih programov?
- Na kakšen način lahko s statističnimi podatki izboljšujemo digitalne izobraževalne programe za ženske?
- Razmislite o pomenu točnosti in celovitosti ter pravilnosti in kakovosti podatkov raziskovanja za potrebe izobraževanja.

Interaktivna vaja: Delavnica za interpretacijo podatkov

Opis: Izvedite delavnico, na kateri izobraževalci analizirajo dejanske ali simulirane podatke, povezane z digitalnim izobraževanjem žensk. Cilj je, da analizirajo podatke, oblikujejo zaključke in razpravljajo o tem, kako bi ta spoznanja lahko vplivala na izobraževalne strategije.

Scenariji iz resničnega življenja: Vrednotenje programa

Opis: Predstavite hipotetični scenarij, v katerem morajo izobraževalci oceniti učinkovitost izobraževalnega programa razvijanja digitalnih spretnosti za ženske. Pri delu bodo uporabili predložene statistične podatke in na njihovi podlagi ocenili učinek programa, opredelili področja, ki jih je treba izboljšati ter predlagali priporočila, ki temeljijo na podatkih.

Priporočeno v nadaljnje branje

- Ansello, E.F., 1982. Mature adult learners and the need to know. *Contemporary Educational Psychology*, 7(2), pp.139-151.
- Barden, O., Youl, W. and Youl, E.J., 2016. Including adult learners from diverse cultural backgrounds. *Teaching, Coaching and Mentoring Adult Learners: Lessons for Professionalism and Partnership*, Abingdon: Routledge.
- Conner, N.W., Dev, D. and Krause, K., 2018. Needs assessment for informing extension professional development trainings on teaching adult learners.
- Diep, A.N., Zhu, C., Cocquyt, C., De Greef, M., Vo, M.H. and Vanwing, T., 2019. Adult learners' needs in online and blended learning. *Australian Journal of Adult Learning*, 59(2), pp.223-253.
- Dohmen, D., Yelubayeva, G. and Wrobel, L., 2019. Patterns in adult education participation in Europe. FiBS-Forum.
- Drago-Severson, E., 2004. *Becoming adult learners: Principles and practices for effective development*. Teachers College Press.
- Ecclestone, K., 2002. Care or control? Defining learners' needs for lifelong learning. In *Lifelong Learning* (pp. 77-88). Routledge.
- Fenwick, T. and Tennant, M., 2020. Understanding adult learners. In *Dimensions of adult learning* (pp. 55-73). Routledge.
- Grant, J., 2002. Learning needs assessment: assessing the need. *Bmj*, 324(7330), pp.156-159.
- Hansman, C.A. and Mott, V.W., 2010. Adult learners. *Handbook of adult and continuing education*, pp.13-23.
- Knott, E.S., 1991. Working with culturally diverse learners. *Journal of Developmental Education*, 15(2), p.14.

- McKimm, J. and Swanwick, T., 2009. Assessing learning needs. *British Journal of Hospital Medicine*, 70(6), pp.348-351.
- Ross-Gordon, J.M., 2011. Research on adult learners: Supporting the needs of a student population that is no longer nontraditional.
- Shi, H., 2017. Planning Effective Educational Programs for Adult Learners. *World Journal of Education*, 7(3), pp.79-83.
- Ślósarz, L., Błaszczyński, K., Švecová, M. and Kobylarek, A., 2022. Adult education needs inventory: Construction and application. *Frontiers in Psychology*, 13, p.1035283.
- Smith, S.P., 2017. Adult learners: Effective training methods. *Professional safety*, 62(12), pp.22-25.
- White, C.B., Cooper, L.A., Edwards, M. and Lyon, J., 2013. Assessing learners' needs. *Oxford Textbook of Medical Education*, p.453.

Oblikovanje usposabljanja; pogled na metodologijo in izzive, s katerimi se soočajo ciljne skupine

SuperCode pojasnjuje, kako je potekala priprava usposabljanja, razvoj metodologije, vrednotenje in vpliv na nadaljnje rezultate ter predstavlja izzive s katerimi so se srečevali partnerji pri razvoju gradiv, primernih za delo z zahtevnimi in oddaljenimi ciljnimi skupinami.

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno mnenja avtorja(-ev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Agencije za mobilnost in programe EU (AMPEU). Niti Evropska unija niti organ, ki dodeljuje sredstva, zanje ne moreta biti odgovorna.

To poglavje zajema razvoj praktičnega usposabljanja v okviru projekta EmpowHERment LAB. V njem je izobraževalcem ponujen praktični vpogled v pripravo in izvedbo učinkovite, spretnostno naravnane učne izkušnje, kar je v skladu s ciljem projekta opolnomočenja žensk na področju tehnologije.

EmpowHERment Lab je inovativen program usposabljanja, katerega cilj je opolnomočiti ženske, da razvijejo visokokakovostna znanja in digitalne

kompetence, ki jim bodo omogočile, da kot podjetnice v sektorju IKT dosežejo svoj polni potencial. Program vključuje pet glavnih modulov, v okviru katerih si pridobijo znanja in spretnosti, povezane z digitalnim trženjem, spletno analitiko, vedenjem uporabnikov, optimizacijo iskalnikov, trženjem s pomočjo iskalnikov, vsebinskim trženjem, spletnim trženjem, opolnomočenjem in socialnim podjetništvom.

Ta del metodološkega priročnika je namenjen izvajanju in zagotavljanju vključujočega spletnega usposabljanja, ki vključuje predstavitve, videoposnetke in prilagojene module za učeče se odrasle s posebnimi potrebami ali jezikovnimi ovirami. V tem poglavju je predstavljen celoten postopek priprave usposabljanja od načrtovanja do izvedbe. Na tak način je bilo zagotovljeno, da bo usposabljanje prilagojeno različnim skupinam učečih se.

Ustvarjeni viri

Kot smo že omenili, je pet učnih modulov EmpowHERment LAB usposabljanja zasnovanih z mislijo na učeče se, saj so prilagojeni njihovim učnim potrebam, vključujejo pa tudi funkcijo dostopnosti, da bi bilo usposabljanje čim bolj vključujoče. V nadaljevanju vam predstavljamo kratek pregled omenjenih učnih modulov glede na njihovo vsebino/teme in učne cilje.

Modul	Vsebina/tema	Učni cilji
Opolnomočenje s pomočjo digitalne pismenosti	<ul style="list-style-type: none"> a) pregled spletnih domen b) osnovne spletne spretnosti c) digitalna potovanja d) digitalne poti 	<ul style="list-style-type: none"> a) Opredeliti različnih področij uporabe interneta. b) Razumeti bistvene spretnosti za učinkovito uporabo interneta. c) Strateška uporaba spretnosti za doseganje spletnih ciljev. d) Razviti ciljno usmerjen akcijski načrt za razvoj digitalnih spretnosti
Osnove digitalnih odtisov	<ul style="list-style-type: none"> a) osebna blagovna znamka in družbeni mediji b) ustvarjanje vsebin 	<ul style="list-style-type: none"> a) Razumeti osnove osebne blagovne znamke ter njen pomen pri iskanju zaposlitve in pri podjetništvu. Učiti se izražanja edinstvene ponudbe in opredeliti ciljno občinstva.

	<p>c) digitalna organizacija</p> <p>d) digitalne vizitke</p> <p>e) zgodbe o uspehu</p>	<p>Razviti profesionalni spletni profil in koherentno sporočilo blagovne znamke.</p> <p>Ustvariti strategijo za izgradnjo spletne prisotnosti z mreženjem. Obvladovati platforme družbenih omrežij za izboljšanje osebnih prizadevanj pri oblikovanju blagovne znamke.</p> <p>b) Spoznati načelo "Vsebina je kralj« in vpliv vsebine na občinstvo na družbenih omrežjih. Razlikovati med vrstami vsebin in izbira ustrezne oblike za različne platforme. Ustvariti visokokakovostne, za posamezno platformo prilagojene vsebine, da bi pritegnili občinstvo in povečali njegovo število.</p> <p>c) Uporabljati digitalna orodja za učinkovito upravljanje dela in zasebnega življenja. Vključiti osebno blagovno znamko v digitalno komunikacijo za krepitev poklicne identitete.</p> <p>d) Uporabljati digitalne platforme za ustvarjanje osebnih spletnih strani in profilov, ki učinkovito predstavljajo osebno znamko. Naučiti se ustvariti prepričljivo digitalno vizitko, ne da bi za to potrebovali spretnosti kodiranja.</p> <p>e) Analizirati primere iz resničnega življenja in razumeti praktično plat uporabe digitalnih spretnosti. Črpati navdih iz zgodb o uspehu za zagotavljanje osebnega razvoja in digitalne strategije.</p>
<p>Digitalne iskalne strategije: SEM / SEO / SEA</p>	<p>a) Predstavitev SEM / SEO / SEA</p> <p>b) ONpage & OFFpage in družbena omrežja</p>	<p>a) Razumeti osnovne koncepte in razliko med SEM, SEO in SEA. Prepoznati pomen ključnih besed in namen iskanja uporabnikov po internetu pri spletnem trženju.</p>

	<p>c) Ključne besede in ocenjevanje uspeha</p> <p>d) Osnove za razvijalce</p> <p>e) Ocena uspešnosti</p> <p>f) SEA in njegove koristi</p>	<p>b) Spoznati tehnike za on-page in off-page SEO za izboljšanje položaja spletnega mesta. Razumeti, kako družabna omrežja prispevajo k SEO in družbenemu vplivanju.</p> <p>c) Opredeliti strategijo za iskanje in izbiro ključnih besed. Oceniti uspešnosti prizadevanj SEO z analizo uspešnosti ključnih besed in prometa.</p> <p>d) Razumeti osnove SEO pomembne za razvoj spletnega mesta. Vzpostaviti SEO strukturo prijazne spletne strani in vsebinskih strategij.</p> <p>e) Oceniti učinkovitost SEO strategij in donosnost naložb v digitalni marketing. Uporabiti orodja za spremljanje uvrstitev ključnih besed, organskega prometa in drugih ključnih kazalnikov.</p> <p>f) Razumeti takojšnji učinek SEA na spletno prisotnost in stroškovne posledice le-tega. Naučiti se vzpostaviti, spremljati in ocenjevati uspešnosti kampanj SEA.</p>
Vsebinsko trženje	<p>a) Kaj je vsebinsko trženje?</p> <p>b) Oblike vsebinskega trženja</p> <p>c) Strategije vsebinskega trženja</p> <p>d) Samopromocija</p> <p>e) Primeri in prihajajoči trendi</p>	<p>a) Opredeliti vsebinsko trženje in ga ločiti od tradicionalnega oglaševanja. Razumeti vlogo vsebine pri ustvarjanju dodane vrednosti in vzpostavljanju odnosov s strankami.</p> <p>b) Raziskati različne vrste vsebinskega trženja, vključno z blogi, študijami primerov, podcasti in videoposnetki. Oceniti, katere vrste vsebine so najprimernejše za različne cilje trženja in občinstvo.</p> <p>c) Razvijati SMART cilje vsebinskega trženja.</p>

		<p>Naučiti se ustvariti kupcev in prilagoditi vsebino različnim fazam kupcev.</p> <p>d) Izvajati strategije za pozitivno samopromocijo in oblikovanje osebne blagovne znamke. Prepoznati pomen videza, pristopa in priprave pri samopromociji.</p> <p>e) Analizirati uspešne primere vsebinskega trženja in se seznaniti s prihodnjimi strategijami. Prepoznati in se prilagajati nastajajočim trendom na področju vsebinskega trženja.</p>
<p>Spletni marketing</p>	<p>a) Kaj je spletni marketing?</p> <p>b) Poglavitni kanali</p> <p>c) Produktivnosti in družbena omrežja</p> <p>d) Učinek družbenih omrežij na ljudi</p> <p>e) Oglašujmo svoje podjetje</p>	<p>a) Opredeliti spletno trženje in ga ločiti od tradicionalnih oblik trženja. Razumeti vlogo in vpliv spletnega trženja v sodobnem poslovanju.</p> <p>b) Identificirati in analizirati različne kanale spletnega trženja, vključno s trženjem prek e-pošte in družbenih omrežij. Spoznati učinkovitost različnih kanalov spletnega trženja in njihovo vlogo v trženjski strategiji.</p> <p>c) Raziskati povezavo med produktivnostjo in uporabo družbenih medijev kot orodja za trženje. Prepoznati prednosti in izzive oglaševanja na različnih platformah družbenih medijev.</p> <p>d) Razpravljati o tem, kako družbeni mediji vplivajo na vedenje potrošnikov in družbene trende. Razumeti pozitivne in negativne vplive družbenih medijev na osebno in poklicno področje.</p> <p>e) Naučiti se ustvariti poslovni račun na Facebooku in ga uporabiti za oglaševanje. Razviti spretnosti za pripravo učinkovitih oglaševalskih kampanj na družbenih omrežjih in meriti njihovo uspešnosti.</p>

Priprava na spletno usposabljanje

Močna osnova je bistvenega pomena pri izvajanju katerega koli izdelka ali ustvarjanju katerega koli vira in to usposabljanje ni nobena izjema. Preden začnete izvajati spletno usposabljanje, vam priporočamo, da storite naslednje korake:

Opredelitev ciljev in ciljnega občinstva

Pri pripravi vašega usposabljanja je ključnega pomena, da jasno opredelite njegove cilje in ciljno skupino. Glavni cilj je razvoj dobro strukturiranega in učinkovitega učnega programa. Ob priznavanju raznolikosti učencev se tekom usposabljanja prepozna potrebo po prilagajanju različnim ciljnim skupinam. To zajema prilagajanje različnim demografskim skupinam, kot so npr. invalidi in obravnavanje izzivov, povezanih z interesi in družbeno dinamiko v različnih skupnostih.

To usposabljanje se od drugih razlikuje po tem, da se ukvarja s tehničnimi vidiki digitalnega trženja in pokriva področja, kot sta npr. SEO in prodaja. Vendar je treba priznati, da je oblikovanje modulov, ki se poglobljajo v te zapletene teme, neločljivo povezano z izzivi. Kljub tem izzivom je prednost usposabljanja v zagotavljanju celovitega izvajanja številnih tem s področja digitalnega trženja in pismenosti.

Skupaj z opredelitvijo ciljev je nujno potrebno opredeliti tudi ciljno občinstvo in njegove posebne potrebe. Pri tem je potrebno upoštevati predvsem učeče se s posebnimi potrebami ali jezikovnimi ovirami. Z razumevanjem in obravnavanjem teh edinstvenih zahtev lahko usposabljanje zagotovi bolj vključujočo in učinkovito učno izkušnjo za vse, ki se ga udeležijo.

Oblikovanje učnega načrta

Za učinkovito učno izkušnjo je največjo pozornost potrebno posvetiti oblikovanju učnega načrta.

Učni načrt mora biti dobro strukturiran in jasno določati module ter posamezna srečanja. Ta načrt naj služi kot vodilo, ki zagotavlja logičen in postopen tok tem. Cilj je vsakega modula naj bo predvsem zagotavljanje celovitega razumevanja teme.

Ključnega pomena je oceniti, katere module je potrebno prilagoditi s ciljem izboljšanja dostopnosti in jezikovne podpore. Ob zavedanju različnih potreb udeležencev ta korak zagotavlja, da vsebina ni le informativna, temveč tudi vključujoča. Module, ki zahtevajo takšne prilagoditve, je treba opredeliti in prilagoditi tako, da bodo namenjeni širšemu občinstvu, pri tem pa upoštevati različne učne stile, sposobnosti in jezikovnih preferenc učečih se.

Z obravnavanjem potreb po prilagoditvah učnega načrta usposabljanje postavlja temelje za vključujoče in učinkovito učenje, ki izpolnjuje različne zahteve učečih se in vzpostavlja podporno učno okolje.

Metodologija

V okviru projekta Women's Empowerment Bootcamp so bile uporabljene inovativne za ustvarjanje vključujočega učnega okolja uporabljene inovativne metode s ciljem enakovrednega vključevanja vseh učečih se v usposabljanje. Program ponuja intenzivne itinerarije usposabljanja, ki udeleženkam zagotavljajo odlično pripravo za prehod na trg dela ali v podjetništvo v sektorju IKT. Glavne značilnosti usposabljanja so majhne skupine in zelo zgoščen učni načrt. Program ima tudi različne učne ravni, saj je na tak način zagotovljeno, da se vsebina prilagodi različnim učnim modelom, kar zagotavlja večjo vključenost in dobre rezultate vseh učečih se.

Ustvarjanje in prilagajanje vsebine

Trudili smo se, da bi program EmpowHERment LAB naredili dostopen vsem, zlasti invalidom, oddaljenim skupnostim, jezikovnim manjšinam in ranljivim skupinam. Težave vključujejo pomanjkanje funkcij za dostopnost, geografsko in družbeno izključenost, jezikovne ovire in predsodke v tehnološki industriji. Diskriminacija in pomisleki glede varstva podatkov še dodatno otežujejo uporabo digitalnih tehnologij. Predstavljamo vam nekaj metod, s katerimi lahko usposabljanje naredite bolj dostopno. Pričujoče usposabljanje se je osredotočilo na naslednje metode:

Ustvarjanje predstavitev v programu PowerPoint

Temeljni korak na izobraževalni poti vključuje pripravo privlačnih in informativnih predstavitev v PowerPointu. Te predstavitve služijo kot glavno učno orodje, ki učečim se posreduje ključne koncepte in omogoča učinkovito učenje. Da bi zagotovili vključenost, je treba dosledno upoštevati smernice o dostopnosti. To zajema vključevanje alternativnega besedila za slike, saj na tak način vsebina postane bolj dostopna tudi udeležencem z okvarami vida ali drugimi potrebami po dostopnosti.

Izdelava izobraževalnih videoposnetkov

V dinamičnem okolju digitalnega učenja vključevanje visokokakovostnih izobraževalnih videoposnetkov dodaja učnemu načrtu večdimenzionalno raven. Raznolike potrebe učečih se pa so nas vodile, da smo naredili še korak naprej. Posnetki zato niso le vizualno obogateni, temveč upoštevajo tudi učeče se z okvaro sluha ali jezikovnimi težavami. Naj postane vključevanje podnapisov ali napisov ključna praksa, ki spodbuja vključujoče učno okolje za vse.

YouTube ni le vodilna platforma za shranjevanje videoposnetkov, ampak tudi tretje najbolj priljubljeno mesto med družbenimi omrežji. S prostim nalaganjem in shranjevanjem videoposnetkov na YouTubeu ohranite vire in dosežete širše občinstvo. Poleg tega vgrajeno samodejno generiranje in samodejno prevajanje podnapisov naloženim video vsebinam doda dodatno raven dostopnosti.

Prilagajanje modulov s ciljem zagotavljanja večje dostopnosti

Naslednji nujni korak je prilagajanje modulov s ciljem zagotavljanja večje dostopnosti, pri tem pa je potrebno treba upoštevati posebne zahteve učečih se s posebnimi potrebami. Te prilagoditve presegajo površinske spremembe in se poglobljajo v vsebino, da se zagotovi nemotena učna izkušnja za vse. Vključiti je treba alternativne oblike vsebine, kot so prepisi in dostopnost datotek v PDF obliki. To zagotavlja, da so informacije predstavljene na različne načine, ki ustrezajo različnim učnim preferencam in zagotavljajo različne oblike dostopnosti.

Če je vaše spletno usposabljanje naloženo na brezplačnih in odprtokodnih platformah, kot sta WordPress in Moodle, lahko izkoristite vtičnike platforme, ki izboljšujejo njeno funkcionalnost. Med temi vtičniki je veliko takih, ki omogočajo dodajanje funkcij za dostopnost kot sta nadzor velikosti pisave ali kontrasta.

S skrbnim obravnavanjem teh vidikov pri ustvarjanju in prilagajanju učnega gradiva postane izobraževalna izkušnja ne le informativna, temveč tudi splošno dostopna, kar spodbuja okolje, v katerem na svoji učni poti lahko vsak učeči se uspeva.

Izbira spletne učne platforme

Izbira ustrezne platforme za spletno učenje je ključnega pomena za zagotavljanje učinkovite izkušnje pri usposabljanju. Prihod tehnologije in tehnološki razcvet omogočata, da vsak dan nastajajo nove platforme, orodja in storitve, te pa ponujajo veliko možnosti IT, med katerimi lahko izbirate. Pri postopku izbire upoštevajte naslednje ključne korake:

1. Opredelitev zahteve

- Opredelite funkcionalnost, ki jo želite zagotavljati, npr. gostovanje vsebine, ocenjevanje, analitika itd.
- Navedite potrebe po dostopnosti in večjezični podpori.
- Določite cilje za izkušnjo učečega se - vključenost, sodelovanje, prijaznost do uporabnika.

2. Raziščite možnosti

- Raziščite ponudbo platform za e-učenje in primerjajte nabore funkcij.
- Preverite platforme glede na opredeljene zahteve in prednostne naloge.
- Preizkusite predstavitvene različice, da iz prve roke preverite uporabniško izkušnjo in funkcionalnost.

3. Izvedite skrben pregled

- Temeljito preverite standarde varnosti, zasebnosti in skladnosti.
- Preglejte možnosti vključevanja tretjih oseb in možnosti prilagajanja.

- Potrdite tehnično zanesljivost in skalabilnost za obvladovanje ciljnih ravni uporabe.

4. Naredite izbor

- Pretehtajte prednosti in slabosti najboljših funkcij za dobro uporabniško izkušnjo in proračun.
- Po potrebi pridobite mnenja zainteresiranih strani, tj. inštruktorjev, izobraževalcev in učečih se, vključenih v pilotno usposabljanje
- Izberite platformo, ki najbolje ustreza ciljem programa in potrebam ciljne skupine.

5. Vključevanje in uvedba

- Nastavite račune upravitelja, izobraževalcev in učečih se, dovoljenja za vpise itd.
- Konfigurirajte blagovno znamko, vsebino spletnega mesta in pravila ocenjevanja, da bodo ustrezali programu usposabljanja.
- Pred zagonom temeljito testirajte platformo, morebitne težave odpravite v času uvajanja.

Zagotavljanje dostopnosti

Ustvarjalci spletnih usposabljanj lahko z izvajanjem naslednjih metod prispevajo k bolj vključujočim in dostopnim učnim izkušnjam za posameznike, ki se pri dostopu do digitalnega izobraževanja soočajo z različnimi izzivi.

Funkcije za dostopnost

- Zagotovite, da so platforme in vsebine spletnih usposabljanj oblikovane s funkcijami za dostopnost, kot so združljivost z bralniki zaslona, podnapisi in prilagodljive velikosti pisave.
- Ponudite alternativne oblike gradiv za usposabljanja, kot so prepisi videoposnetkov in PDF-ji predstavitev, ki so prosto dostopni.

Lokalizacija in večjezična podpora

- Prevedite vsebino usposabljanja v več jezikov in tako poskrbite za jezikovno raznolikost.
- Uporabite podnapise ali zagotovite prepise za video vsebine v različnih jezikih.

- Učečim se, ki se soočajo z jezikovnimi težavami, ponudite podporo ali orodja za boljše razumevanje.

Geografski vidiki

- Upoštevajte omejitve oddaljenih in izoliranih skupnosti ter izberite tehnologije, ki so prijazne do pasovne širine.
- Uporabnikom z omejenim dostopom do interneta zagotovite vire za prenos.
- Načrtujte seje v živo v času, ki je prilagojen različnim časovnim pasovom.

Usposabljanje o raznolikosti in vključevanju

- Vključite module, ki obravnavajo raznolikost in vključevanje ter zagotavljajo občutljivost za kulturne razlike.
- Spodbujajte razprave o vključevanju, da ustvarite varno učno okolje za vse učeče se.

Oblikovanje, osredotočeno na uporabnika

- V proces razvoja vključite različne skupine, da bi se izognili pristranskosti pri vsebini usposabljanja ali izbiri tehnologije.
- Zbirajte povratne informacije različnih skupin učečih se, da bi nenehno izboljševali ustreznost in dostopnost usposabljanja.

Varstvo podatkov in spletna varnost

- Jasno predstavite ukrepe za zagotavljanje varovanja zasebnosti in politiko varovanja podatkov, da zmanjšate zaskrbljenost učečih se.
- Zagotovite vire o spletni varnosti, kibernetiski zaščiti in načinih poročanja o morebitnih težavah.

Vsebine, ki vključujejo spol

- Pripravite vsebino, ki upošteva različne poglede in izkušnje ter se izogiba spolnim predsodkom.
- Uporabite jezik, ki vključuje in spoštuje vse spolne identitete.

Opolnomočenje in krepitev samozavesti

- Vključite vsebine, ki ranljive skupine opolnomočijo za uporabo digitalnih tehnologij.
- Predstavite pozitivne primere posameznikov, ki premagujejo izzive in so uspešni na digitalnem področju.

Različne učne poti

- Omogočite različne učne poti, da se prilagodite različnim učnim slogom in načinom učenja.
- Zagotovite dodatne vire za tiste, ki morda potrebujejo več podpore ali časa za razumevanje vsebine.

Vključevanje in gradnja skupnosti

- Spodbujajte občutek skupnosti s pomočjo forumov za razpravo, ki zagotavljajo, da se slišijo vsi glasovi.
- Spodbujajte medsebojno podporo in sodelovanje ter ustvarite podporno spletno učno okolje.

Jezikovna podpora

Jezikovno ozadje odraslih učečih se je različno, jezikovne ovire pa lahko bistveno vplivajo na razumevanje in aktivno vključevanje v usposabljanje. Vključevanje različnih jezikov v usposabljanje je namenjeno odpravljanju ovir za udeležbo. V tem poglavju sta poudarjena dva učinkovita pristopa: večjezična podpora in specifična jezikovna pomoč.

Večjezična podpora

Pri prizadevanjih za ustvarjanje vključujočega učnega okolja je vključevanje večjezične podpore temeljnega pomena. To ne vključuje le prepoznavanja različnih jezikovnih okolij, temveč tudi aktivno zagotavljanje orodij za premostitev jezikovnih vrzeli. Vključite podnapise, prevode ali vire za posamezne jezike v vsebino usposabljanja. Jasno sporočanje o razpoložljivosti teh jezikovnih možnosti je bistvenega pomena, saj zagotavlja, da se učeči se zavedajo teh funkcij in jih lahko nemoteno uporabljajo.

Specifična jezikovna pomoč

Ker se zavedamo, da lahko učeči se poleg standardnega gradiva za usposabljanje potrebujejo tudi jezikovno specifično pomoč, moramo vzpostaviti tudi posebne kanale ali vire podpore. Ti lahko vključujejo forume, centre za pomoč ali specializirano osebje, ki obvlada različne jezike. Pomembno je, da so te jezikovno specifične funkcije pomoči dostopne v okviru platforme usposabljanja. Učeči se morajo imeti možnost

poiskati pomoč in prejeti podporo v svojem jeziku, saj to izboljša njihovo splošno učno izkušnjo in spodbudi občutek vključenosti v izobraževalno skupnost.

Strategije vključevanja udeležencev

Pri spletnem usposabljanju je pomembno spodbujanje sodelovanja in nenehnega izboljševanja učne izkušnje. Pristopa, ki sta dala pozitivne rezultate pri usposabljanju, sta vključevala interaktivne elemente in zagotavljala povratne informacije.

Interaktivni elementi

Pri zasnovi učnega načrta usposabljanja so interaktivni elementi bistvenega pomena za vključevanje učečih se z različnimi sposobnostmi in jezikovnim znanjem. Z vključitvijo elementov, kot so kvizi, razprave in medsebojno sodelovanje, postane učna izkušnja dinamična in vključujoča. Interaktivni elementi niso namenjeni le različnim učnim stilom, temveč obenem ustvarjajo sodelovalno okolje, ki presega jezikovne ovire, kar zagotavlja, da se lahko vsi učeči se aktivno vključijo v vsebino.

Mehanizmi za posredovanje povratnih informacij

Temeljni vidik izboljšanja izobraževalne izkušnje vključuje vzpostavitev zanesljivih mehanizmov posredovanja povratnih informacij. Aktivno zbirajte povratne informacije od učečih se, da si pridobite vpogled v njihove izkušnje in opredelite področja za izboljšave. Ta postopek omogoča, da se program usposabljanja nenehno razvija in prilagaja. Povratne informacije bi morale biti pomembne zlasti pri zagotavljanju dostopnosti in jezikovne podpore med celotnim usposabljanjem. S poslušanjem prispevkov udeležencev je mogoče izpopolniti učni načrt in podporne mehanizme, da bodo ustreznejši za različne potrebe udeležencev, s tem pa se ustvari učinkovitejše in bolj vključujoče učno okolje.

Spremljanje in nenehno izobraževanje

Zagotavljanje učinkovitega in prilagodljivega spletnega usposabljanja zahteva stalno spremljanje in zavezanost k nenehnemu izboljševanju na podlagi ugotovitev. Potrdila o opravljenem usposabljanju bodo učečim se potrdila uspeh na izobraževalni poti, vendar bodo različna orodja in strategije vam, ponudniku usposabljanja, pomagala spremljati in nenehno izboljševati slednje. Ključni koraki spremljanja vključujejo:

1. Zbiranje kvantitativnih povratnih informacij z zbiranjem strukturiranih podatkov o napredku, razumevanju in zadovoljstvu učečih se. Ankete in vgrajene ocene bodo zagotovile ključne statistične podatke.
2. Komentarji, kritike in predlogi učečih se in izobraževalcev bodo kontekstualizirali in obogatili kvantitativne ugotovitve.
3. Z združevanjem kvantitativnih in kvalitativnih vhodnih podatkov boste analizirali vzorce, da bi ugotovili vrzeli v programu usposabljanja in njegove slabosti. Pregledali boste analitične nadzorne plošče in revidirali module usposabljanja, da bi odstranili težave.
4. Analizirajte prevladujoče težave, da bi diagnosticirali in potrdili osnovne vzroke zanje. Naučite se razlikovati med površinskimi simptomi in glavnimi povzročitelji težav, da boste pravilno določili prednostne naloge pri reševanju.
5. Uporabite zbrana spoznanja za načrtovanje možnih rešitev, pri tem pa se osredotočite na izboljšave z najširšim učinkom. Opredelite konkretne načrte za izboljšave in merila uspešnosti.
6. Izvedite prilagoditve na premišljen način, in sicer z iterativnim pilotnim testiranjem. Po izpopolnitvi uvedite spremembe v širšem programu in prerazporedite ocene za količinsko opredelitev dejanskih učinkov.
7. Zavežite se trajnosti programa usposabljanja z rednim ponavljanjem ciklov ocenjevanja, analize in izpopolnjevanja. Zagotovite dosledne kanale za nove povratne informacije, da zagotovite ustreznost.

Povzetek

Oblikovanje vključujočega spletnega usposabljanja, ki je prilagojeno učečim se s posebnimi potrebami in jezikovnimi ovirami, je zapleteno, vendar koristno prizadevanje. Z upoštevanjem korakov, opisanih v tem priročniku, lahko

zagotovite, da bo vaše usposabljanje zagotavljalo dragocene učne izkušnje različnim skupinam učečih se. Ne pozabite nenehno ocenjevati, izpopolnjevati in prilagajati svojega usposabljanja, da bo ustrezal spreminjajočim se potrebam učečih se ter ohranjati zavezanost k dostopnosti in vključenosti.

Učni pripomočki

Naslednji učni pripomočke se osredotočajo na opredelitev ključnih elementov, ki prispevajo k pripravi uspešnih usposabljanj, ter na prepoznavanje izzivov in zagotavljanje ustreznih rešitev pri izvajanju usposabljanj. Vprašanja za razmislek obravnavajo prilagajanje usposabljanj različnim skupinam učečih se in vključevanje povratnih informacij slednjih. Interaktivna vaja se nanaša na sodelovanje pri oblikovanju načrta usposabljanja s poudarkom na inovativni zasnovi le-tega. Naloga s scenarijem iz resničnega življenja izzove izobraževalce, da oblikujejo strategije za reševanje posebnih vprašanj v okviru usposabljanja, kar spodbuja ustvarjalno reševanje problemov in prilagodljivost pri načrtovanju izobraževanja.

Vprašanja za razmislek

- Razmislite o bistvenih sestavnih delih uspešnega usposabljanja. Kaj ga naredi učinkovitega?
- Razpravljajte o morebitnih izzivih pri vodenju usposabljanja in o tem, kako jih je mogoče rešiti.
- Kako lahko usposabljanja prilagodite, da bodo ustrezali različnim učnim stilom in okoljem?
- Kako lahko povratne informacije učečih se učinkovito vključite v prihodnje ponovitve programa?
- Razmislite o vlogi tehnologije v usposabljanjih. Kako lahko izboljšajo ali ovirajo učno izkušnjo?
- Razpravljajte o pomenu gradnje skupnosti v okviru usposabljanja. Kako prispeva k splošnemu uspehu le-tega?

Interaktivna vaja: Delavnica za interpretacijo podatkov

Opis: Povežite se z drugimi izobraževalci/učitelji in v skupinah oblikujte celoviti načrt za hipotetično usposabljanje. Pri oblikovanju opredelite cilje

usposabljanja, vsebino učnega načrta, metode poučevanja, trajanja in ciljne skupine. Upoštevajte logistične vidike, kot so lokacija, viri itd. Cilj je simulirati načrtovanje v resničnem svetu in spodbuditi inovativno razmišljanje pri oblikovanju usposabljanj.

Scenarij iz resničnega življenja: Premagati izzive

Opis: Povežite se z drugimi izobraževalci/učitelji in predstavite scenarij, v katerem se organizacija za izobraževanje sooča s posebnim izzivom (npr. omejeni viri, različne potrebe učečih se). Izvedite možgansko nevihto in pripravite strategijo za reševanje izziva, pri tem pa se osredotočite na ustvarjalno reševanje izzivov in prilagajanje. Namen te naloge je pomagati izobraževalcem pri obravnavi praktičnih ovir in učinkovitih rešitev v izobraževalnem okolju.

Priporočeno v nadaljnje branje

- Alamprese, J.A., 1998, April. Adult basic education: Strategies for supporting learning. In *International Conference on How Adults Learn*.
- Chatterjee, D. and Corral, J., 2017. How to write well-defined learning objectives. *The journal of education in perioperative medicine: JEPM*, 19(4).
- Dzvapatsva, Godwin Pedzisai, David Tatenda Risinamhodzi, and Courage Matobobo. "Bridging unemployment gaps through ICT Bootcamps: A reality or precarity to equitable learning?" *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology* 11, no. 3 (2023): 177-197.
- Grant, J., 2018. Principles of curriculum design. *Understanding medical education: Evidence, theory, and practice*, pp.71-88.
- Hegyesi, F., Kopják, J. and Ósz, R., 2014, May. Educational strategies in adult education. In *2014 IEEE 9th IEEE International Symposium on Applied Computational Intelligence and Informatics (SACI)* (pp. 219-223). IEEE.
- Kohnke, L., 2019. A New Professional Development Recipe–The ICT Bootcamp. *The Teacher Trainer Journal*, 33(2), pp.10-13.
- Loizzo, J., Ertmer, P.A., Watson, W.R. and Watson, S.L., 2017. Adult MOOC Learners as Self-Directed: Perceptions of Motivation, Success, and Completion. *Online Learning*, 21(2), p.n2.
- Mace, J. ed., 1995. *Literacy, language, and community publishing: essays in adult education*. Multilingual Matters.
- McGinty, J.M., 2021. Accessible digital learning materials for inclusive adult education. *Adult Learning*, 32(2), pp.96-98.
- McKimm, J. and Swanwick, T., 2009. Setting learning objectives. *British Journal of Hospital Medicine (2005)*, 70(7), pp.406-409.

- Millar, C., 1986. Curriculum negotiation in professional adult education. *Journal of Curriculum Studies*, 18(4), pp.429-443.
- Mourtos, N.J., 2006, March. A systematic approach for defining and assessing program educational objectives and outcomes. In *Proc. World Congress on Computer Science, Engng., and Technology Educ.*
- Munawarah, M. and Solihah, A.M.A., 2023. Design of Website-Based Online Training (Bootcamp) Testing Management System. *NEWTON: Networking and Information Technology*, 2(3), pp.138-144.
- Nashashibi, P. and Watters, K., 2003. *Curriculum Leadership in Adult Learning*. Learning and Skills Development Agency, Regent Arcade House, 19-25 Argyll Street, London W1F 7LS, United Kingdom (Ref. No. 1322, free).
- Price, R. and Dunagan, A., 2019. Betting on Bootcamps: How Short-Course Training Programs Could Change the Landscape of Higher Ed. *Clayton Christensen Institute for Disruptive Innovation*.
- Pronczuk-Omiotek, A., 2017. THE BOOTCAMP AS A LIFELONG EDUCATION TOOL- THE CASE OF IT BRANCH IN POLAND. In *ICERI2017 Proceedings* (pp. 6653-6659). IATED.
- Restoule, J.P., 2013. Massive open online courses and the future of adult education. *Proceedings from Canadian Association for the Study of Adult Education*, pp.514-520.
- Sample, B., 1990. Thoughts on Curriculum Development in Adult Education.
- Sideris, D., Vaikousi, D. and Kalles, D., 2023. Adult learners' perceptions about MOOC technologies in Adult Education. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 19(1), pp.8-28.
- Soifer, R., 1990. *The complete theory-to-practice handbook of adult literacy: Curriculum design and teaching approaches* (Vol. 1). Teachers College Press.
- Tan, S.C., 2018. Technologies for adult and lifelong education. *The palgrave international handbook on adult and lifelong education and learning*, pp.917-937.
- Thompson, J.L., 2018. Adult education and the disadvantaged. In *Adult education for a change* (pp. 83-108). Routledge.

Zaključek

V nadaljevanju si preberite nekaj zaključnih misli Pučkega otvorenega učilišta Čakovec. Vabimo vas, da se pridružite gibanju EmpowHERment!

Financira Evropska unija. Izražena stališča in mnenja so izključno mnenja avtorja(-ev) in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Agencije za mobilnost in programe EU (AMPEU). Niti Evropska unija niti organ, ki dodeljuje sredstva, zanje ne moreta biti odgovorna.

Metodološki priročnik EmpowHERment LAB je dragoceni vir za izobraževalce, učitelje in mentorje, ki si prizadevajo spodbujati digitalno pismenost in opolnomočenje, medtem ko z učečimi se krmarijo po nenehno spreminjajoči se pokrajini digitalne dobe. Priročnik se osredotoča na vključenost in opolnomočenje različnih skupin učečih se ter izpostavlja velik vpliv, ki ga imajo izobraževalci pri oblikovanju digitalno vključujoče družbe, v kateri imajo premalo zastopane skupine, zlasti ženske in posamezniki iz marginaliziranih skupnosti, enake možnosti za uspeh. Ta priročnik je več kot le zbirka zamisli, pristopov in smernic; je dokaz moči in učinkovitosti izobraževanja pri odpravljanju razlik v digitalnem dostopu in spretnostih. Z vključitvijo teh pristopov in načel v poučevanje imajo izobraževalci priložnost, da sprožijo transformativne spremembe, ki lahko vodijo v pravičnejšo digitalno prihodnost.

Poleg tega metodološki priročnik poudarja nepogrešljivo vlogo nenehnega učenja in prilagajanja izobraževanja. V digitalnem okolju, ki ga zaznamuje hiter tehnološki napredek, izobraževalci niso le posredniki znanja, temveč se tudi sami vseživljenjsko učijo. Priročnik ponuja zelo dragocen vpogled v ustvarjanje učnih okolij, ki so prilagodljiva, odzivna in občutljiva na spreminjajoče se potrebe različnih učečih se, pa tudi tistih z različnimi potrebami. Zagovarja izobraževalne modele, ki ne le spoštujejo, temveč tudi izpostavljajo razlike, s čimer zagotavljajo, da digitalno opolnomočenje doseže vse koticke učeče se skupnosti. Naloga izobraževalcev je, da ustvarjajo prostor, v katerem je učenje vključujoče, dinamično in odraža večplastno naravo našega digitalnega sveta. V bistvu je ta priročnik načrt za izobraževalce, ki si prizadevajo, da bi v dobi digitalne preobrazbe vsak učeči se imel na voljo orodja, vire in podporo, potrebne za uspeh.

